ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ
1545

20 динара

7. 8. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

САХАРА НА -18°C

Ферлеч

Веровали или не!

ПРВО ПЛАЋАЊЕ У РАТАМА

ПОШТО СУ БИЛИ ПОРАЖЕНИ ОД РИМЉАНА, КАРТАГИЊАНИ СУ 191. ПРЕ Н.Е ПОНУДИЛИ ДА ИСПЛАТЕ РАТНУ ОДШТЕТУ. МЕЂУТИМ, РИМЉАНИ СУ ЗАХТЕВАЛИ ДА ОНА БУДЕ ПЛАЋЕНА У 50 ГОДИШЊИХ РАТА.

СЕДАМ СЕСТАРА САТЕРЛАНД

ИЗ НЬУЈОРКА, ПОЧЕТКОМ 19. ВЕКА СТЕКЛЕ СУ БОГАТСТВО ПРАВЉЕЊЕМ ЛОСИОНА ЗА НЕГУ КОСЕ. ОНЕ СУ БИЛЕ НАЈБОЉА РЕКЛАМА ЗА СВОЈ ПРОИЗВОД, ЈЕР ЈЕ ЊИХОВА КОСА ЗАЈЕДНО БИЛА ДУГАЧКА 11,5 МЕТАРА.

СКАКАВАЦА

– НА СВЕТУ ИМА ОКО 9000 ВРСТА.

ЖЕНЕ ПЛЕМЕНА ЕКОИ

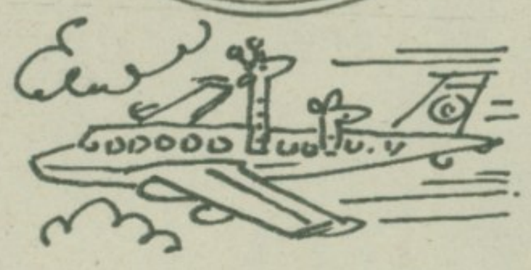
ИЗ НИГЕРИЈЕ ПОЧЕТКОМ ОВОГ ВЕКА КРЕДОМ СУ ИСЦРТАВАЛЕ ШАРЕ НА ПОТИЛЬКУ, А ОНДА ИХ БРИЈАЛЕ.

ПРВУ НАГРАДУ

НА СВЕТСКОМ ТАКМИЧЕЊУ ЗА НАЈВЕЋУ БУНДЕВУ ДОБИО ЈЕ ХАУАРД ДИЛОЕ. БУНДЕВА ЈЕ ИМАЛА 208 КИЛОГРАМА. ДОК ЈЕ РАСЛА, ДНЕВНО ЈЕ ПРОСЕЧНО ДОБИЈАЛА 3,5 КИЛОГРАМА, А ОД ЊЕ ЈЕ МОГЛО ДА СЕ НАПРАВИ 365 ПИТА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● Луфтханза, авионска компанија СР Немачке, прва је велика компанија која је одлучила да својим авионима више неће превозити оне врсте животиња којима прети изумирање.

● у Турској је 1928. године арапско писмо званично замењено латиничним.

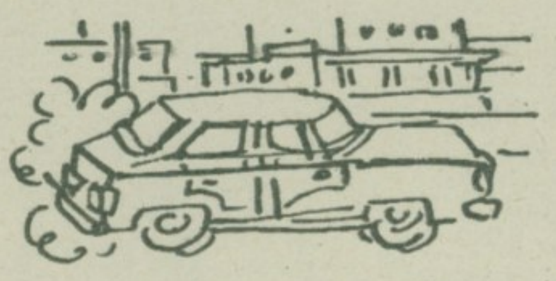

● према тврђењу совјетског научника Рудолфа Клига ниво воде у морима и океанима годишње порасте за око 1,5 милиметара и у последњих педесет година повећао се за око 10 центиметара. Највећи „кривци" за то су глечери који годишње повећавају запремину воде за 250 кубних километара. Насупрот томе ниво воде у језерима од почетка овога века смањио се од 1,5 до 6 метара.

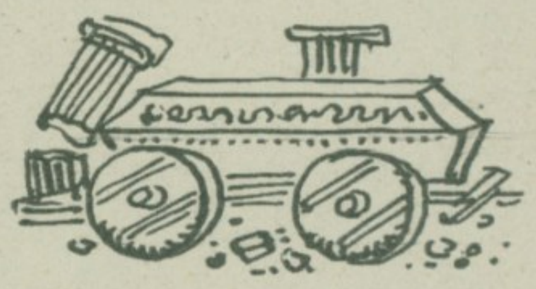
● из гробнице старих Скита на југу Украјине, које потичу још из четвртог века пре наше ере, совјетски археолози извадили су преко 4000 разних предмета израђених од злата. Они су сада смештени у Музеју злата Украјине, једном од најбогатијих такве врсте на свету.

● „М 15" је назив нове врсте горива које ће се од 1984. у Шведској користити за покретање аутомобила. Ово ново гориво је заправо мешавина од 15 одсто метанола и 85 одсто бензина и рачуна се да ће у великој мери допринети уштеди нафте.

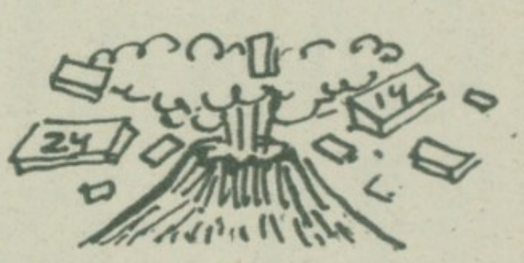
● научници Хемијског института у Варшави пронашли су биљни хормон који утиче на брзину деобе ћелија и њихов раст. Захваљујући овој супстанци названој гибрекол може се контролисати раст површа, величина плода и убрзати цветање украсног биља.

● на двадесет километара од Рима откривено је шест етрурских гробница, а у њима су пронађени разни предмети који потичу из 8. века пре наше ере. Најинтересантнија је свакако гробница у којој су била смештена кола на четири точка на којима је био положен сандук дугачак два метра са телом власника возила.

● сова може да лети готово бешумно што иначе није својствено ниједној другој птици.

● при свакој ерупцији Етна избаци око 9 килограма сребра и 2400 килограма злата у гасовитом стању као и огромне количине разних других минерала, а највише сумпора — око 240 тона.

КОМЕТА РОЂЕНА У ЛАБОРАТОРИЈИ

Научницима је било превише дуго да на поновни пролазак Бредфилда чекају 300—400 година. Засукали су рукаве и одлучили да комету испитају на — Земљи.

Сваке године наш Сунчев систем посети од пет до десет комета. Неке су толико мале да могу да се „ухвате“ тек уз помоћ снажних телескопа. Но, посећују нас и оне које се виде обичним доглед0м, чак и голим оком. А комете, попут огњених змајева, засветле небом и ишчезну у његовој дубини. У ствари, не светле саме комете него њихови репови који одбијају Сунчеву светлост.

Данас је научницима познато да се језгро комете састоји од леда са многим примесама, а дугачки траг, „реп“, који комету и чини видљивом, заправо је пара тих материја осветљена Сунцем. Међутим, научнике није интересовала само механика ове појаве, већ, пре свега, материје које се налазе у комети. И, посебно, какву улогу комете играју у свемиру.

ЖИВОТ СТИГАО С НЕБА?

У фебруару 1980. године појавило се саопштење да је у околини Сунчевог система откривена комета Бредфилд. Утврђено је да она прође око сунца сваких 300-400 година. Разлика од сто година није много зачудила научнике. Маса комета је милионима пута мања од Земљине и зато се под утицајем привлачне снаге Сунца, планета, па чак и звезда, њихове орбите значајно мењају. На њихову путању утиче и такозвано негравитационо убрзање које ствара реактивна сила изазвана испаравањем леда.

Чекати триста или четристо година да се комета Бредфилд поново појави у Сунчевом систему за научнике је било превише. Астрофизичари Института за космичка истраживања Академије наука СССР мислили су и смислили како да доскоче комети која тако дуго путује: једну од међупланетарних станица из програма „Венера“ распоредиће тако ултравиолетни спектрометар, оригиналан совјетско-француски инструмент, види комету. И не само да је види него и да одреди њен спектар.

Експеримент је успео. У спектру комете Бредфилд регистровано је присуство водоника, хелијума, аргона, кисеоника и других елемената и исто толико органских једињења. Посебне анализе утврдиле су у којим се количинама налазе угљен-моноксид, нитроген, хидро-угљеник, цијаноген — материје због којих комета „гори“.

Присуство органских једињења није била велика новост: она су примећена неколико година раније у спектру комета Кохутека, а још раније на метеоритима па чак и у међузвезданим гасовима. Тиме као да је потврђено древно веровање да је живот на Земљи стигао с неба. Међутим, да би се дефинитивно приклонили таквој теорији, научницима није било довољно само проучавање спектра комета. Требало је „рукама пипнути“ лед комете.

ИЗ ЧВРСТОГ У ГАСОВИТО СТАЊЕ

У Физичко-техничком институту конструисали су вакуумску комору, затим уређај за хлађење који је имитирао космичку „зиму“ и, на крају, различите изворе светлости — замену за Сунце. У комору су затим смештени комади специјално припремљеног леда с одговарајућим додацима материја откривених у језгру и репу комете. Тако је лед комете створен људском руком могао да крене на своје космичко путешествије.

У почетку је симулиран улазак у гранично подручје Сунчевог система. Међутим, како су научници и претпостављали, у њеном леденом језгру није се ништа догодило. Потом је било укључено „Сунце“ и кроз кварцне прозорчиће у комору је ушла танка заслепљујућа светлост. У комори је наједном „отоплило“, ако топлотом може да се сматра мраз од минус педесет степени Целзијусових. Комад леда почео је да нестаје пред очима научника. Започела је сублимација, процес којим се чврсте супстанце, без претходног топљења, директно претварају у пару.

Слично се догађа и са кометама када их бомбардују Сунчеви зраци. Управо тада почиње да светли и њен реп.

Међутим, ишчезао је и он. На дну коморе образовала се кора састављена од танких паралелних кончића. Научници су ове нити назвали биолошком сублимационом конструкцијом — биосубликонима. Свака ова нит представља ледени стожер на чијој су спирали заједнички упредени биолошки полимери. На тај начин органски молекули нису само поређани у ред него су и полимеризовани, то јест међусобно су повезани хемијском везом. При томе су многи од њих били налик на најсложеније молекуле беланчевина — носиоце наследних информација.

Када је процес образовања биосубликона завршен, научници су у даљем експериментисању у „лед комете“ смело убризгали аминокиселине чији су трагови примећени при анализи спектра комете. После аминокиселина лабораторијској комети додата је и нуклеинска киселина.

Резултат је био изненађујући — у току образовања биосубликона саставни делови беланчевинастих и нуклеинских киселина нису се сакупљали у одвојене низове него су у том процесу помагале једна другу. То је заиста веома личило на спајање основних састојака живих ћелија биљака и животиња.

У ПРИРОДИ ВИШЕ МОГУЋНОСТИ!

Ако се узме у обзир да је живот сарадња полимера са околином, онда биосубликони дају најбољи одговор у трагању за претходником живе материје. Отуда се може извести закључак да су се, када се на Земљи појавио човек, обавезно појавили и биосубликони.

Оно што су научници открили испитујући комету у лабораторији недвосмислено говори да на кометама постоје сви услови за појаву простих форми живота. Но, да ли њихови репови васионом сеју живот?

Недавно су енглески научници Ф. Хојл и Ч. Викремејзинг објавили теорију да се живот родио у космосу, управо из делова комета! Отуда је, по њиховој тврдњи, пао на Земљу.

— Зашто би живот на Земљу доспео обавезно из космоса? — одговара енглеским научницима шеф астрофизичара Академије наука СССР Кочаров. — Као што се види, и у обичној лабораторији успели смо да створимо услове неопходне за појаву компоненти живе материје. А у природи је, свакако, било кудикамо више могућности . . .

П. М.

БОНСАИ — УМЕТНОСТ ИЛИ СУРОВОСТ?

ДРВО НА ДЛАНУ

У последњих неколико година Европу је нагло захватила страст гајења патуљастог дрвећа, вештина позната у Јапану и Кини још од прадавнина. Зове се бонсаи и стигла је и у нашу земљу. Пре него што се одлучите да посадите дрво у пепељари, прочитајте ово...

Црвени јавор је још млад, има 20 година, али зато само 30 сантиметара

Ова расцветала азалеја има већ 70 година! Цвета сваке сезоне.

Деведесетогодишња мини-буква порасла је једва 63 сантиметра

Бонсаи значи отприлике дрво у саксији. Реч је јапанска, одакле је и стигла вештина узгајања патуљастог дрвећа најпре у Америку, још после другог светског рата, а потом и у Европу. Последњих година бонсаи је прилично заокупио становнике овог нашег, „старог" континента: милиони људи већ су набавили примерке за свој стан, а многи покушавају да и сами узгаје мало дрво. Колико мало? На пример, бор висок пола метра, јабуку која доноси плодове величине зрна грашка, платан од деведесет година висок — шездесет три сантиметра... Да човек не поверује кад то види!

Мало дрвеће расте у керамичким „ћасицама" величине пепељаре. Иначе, све мора да буде складно, као на најлепшем примерку „правог" дрвета: облик стабла и крошње, гране, лишће, цвет и плод — само пропорционално умањено десет, двадесет и више пута. Ево како то изгледа:

„Недавно сам на периферији Париза открила јединствен врт. На завоју једне мирне улице, иза скромне капије, крије се најнеобичнија шума у целом овом крају која се састоји од пет хиљада стабала 80 врста дрвећа! Величанствени бор чија повијена силуета као да стоји већ 200 година, а висок је једва 30 сантиметара. Поред њега, у малој саксији, расте јапанска јабука, висока 20 сантиметара, а на њој — плодови величине грашка. Ту је и мини-буква висока 63 сантиметра, а деведесетогодишња је. Ту је и азалеја која цвета сваке сезоне, а има већ 70 година. Ту је и мини-платан висок 80 сантиметара, а има 30 година. Ту је и мини-храст, висок 20 сантиметара, а има 20 година. Ту је и мини-јавор, висок 20 сантиметара, а има 20 година. Ту је и мини-храст чије наранџасто лишће блиста на сунцу, платан прав као стрела. Мало даље, ред јабука са гранама повијеним под зрелим плодовима. Али, ова шума није толико необична по обиљу и разноликости врста него по томе што ниједно стабло не прелази висину од 80 сантиметара, а има их и од једва десет! Сва су стала на простор од 1500 квадратних метара..."

Ово је написала француска новинарка Сабин Танон. Била је, као свако ко је икада видео бонсаи, одушевљена и запањена.

Како је настала ова вештина? Зашто су људи почели да гаје патуљасто дрвеће и да му се толико диве? И најзад, како се то ради?

ПОГИБЕЉАН ПОСАО

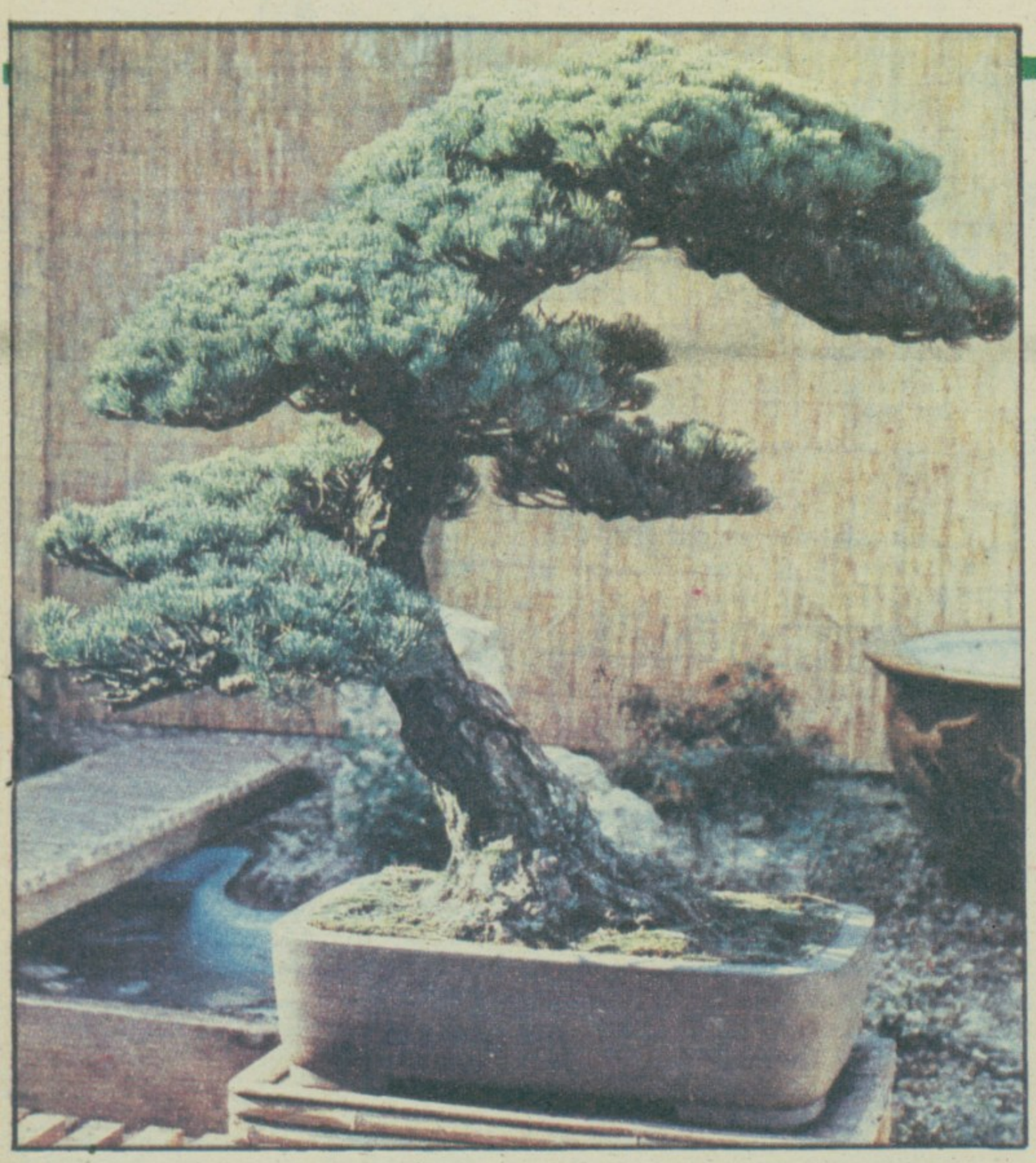
Кинези су први почели да узгајају патуљасто дрвеће, још у средњем веку, а Јапанци су од њих брзо научили ту вештину и, надарени за сићушне и прецизне послове, развили је до савршенства. Бонсаи је тамо готово уметност.

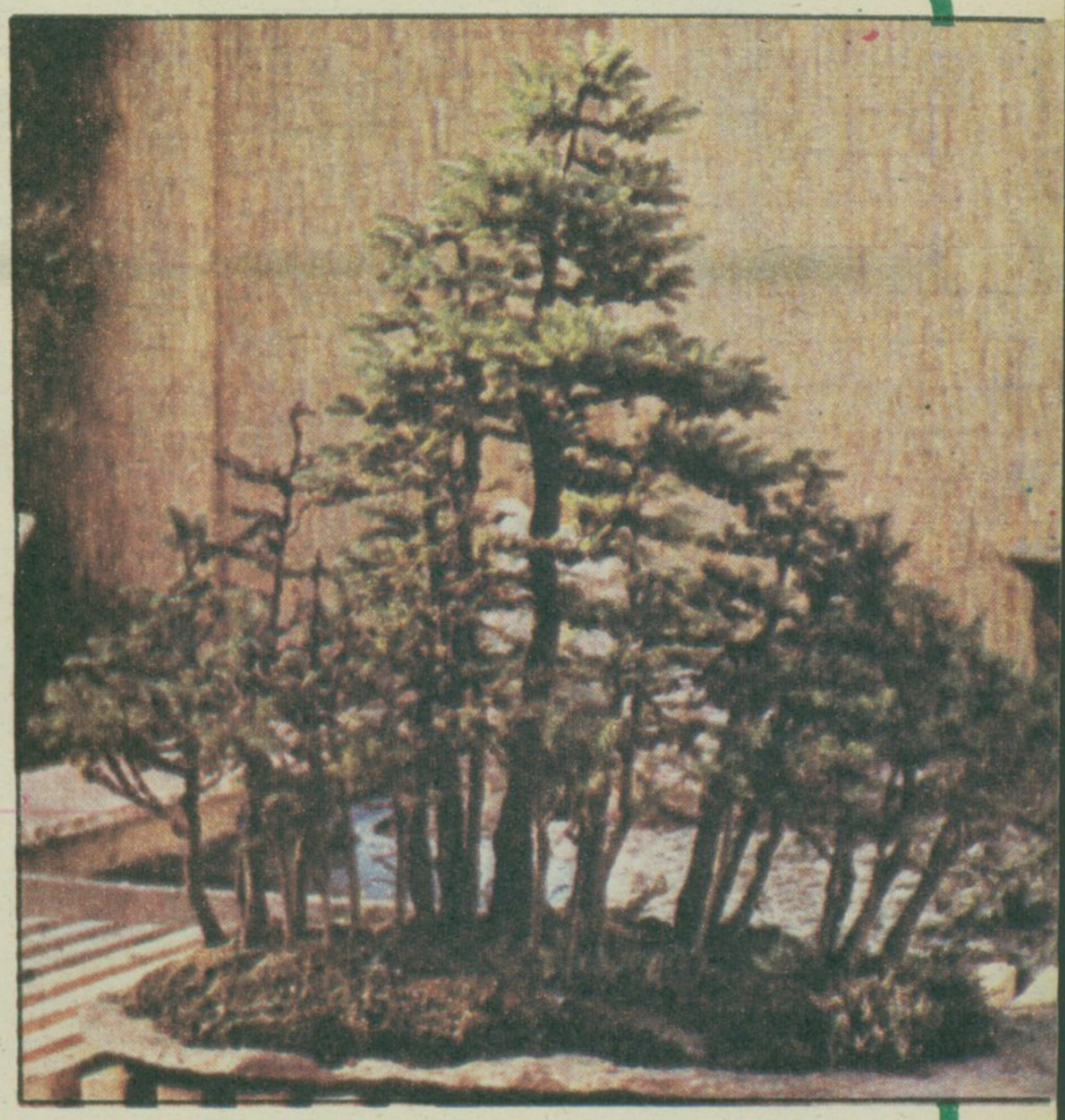
Почело је тако што се коју знa који баштован у давном средњем веку досетио да на необичан начин украси врт свог властелина: дрветом које би имало леп облик, а по величини било такво да се може држати на длану. Таквог је дрвећа било у природи! На неприступачним, врлетним местима, у хладним висинама и на каменитој подлози, где није било довољно земље да се корен развије, дакле ни довољно хране да дрво порасте. Шибано још и ветровима, снегом и кишом, оно је остајало малецно. Само, требало је доћи до тих закржљалих примерака. И баштовани су се вералн...

Било је то често право планинарење уз помоћ дебеле ужади, да би на некој стрмини, кад угледа „изванредан примерак" бора или планинског чемпреса, баштован узимао ножић и почињао хируршки прецизан посао. Јапански колекционари патуљастог дрвећа на тај начин се и дан-данас снабдевају тим, најскупоценијим примерцима из дивљине. Нарочито су чувене смреке из околине Вакајаме и Ниигате, како по лепоти и папреној цени, тако и по — трагичном билансу: сваке године по неколико „берача" стрмоглави се у амбис покушавајући да дође до ових кржљаваца.

Међутим, патуљасто дрво може сасвим лепо да се узгаји без опасности по живот. Али, пошто није из природе него из расадника, потребно је да остари како би достигло цену. А цена може да износи — милионе!

Мали раст дрвета постиже се подсецањем коренових жилица, како би биљка узимала мање хране, затим кресањем гранчица, а чак се прибегава и стезању младог стабалца жи-

Овај бор напунио је двеста година. Висок је — 77 сантиметара.

Највиша јела у овој изванредној шумици од 29 стабала има 85 сантиметара

Осамдесетогодишњи јапански јавор — стабло и гране су му тако грациозни да представља, кажу, ремек-дело и када му опадне лишће.

цом — опет да би црпло мање сокова. Основно правило је да бонсаи мора бити складно дрво — да има све пропорционално умањено, а то није нимало лако постићи.

Пошто је и код нас последњих година допрла мода бонсаи дрвећа, позвали смо Земунски расадник да сазнамо гаји ли се овде патуљасто дрвеће. Јавио се инжењер Ранко Пандуровић, пословођа расадника и познавалац ове јапанске вештине. Разговор је донео нешто сасвим неочекивано.

ТО ЈЕ МУЧЕЊЕ ДРВЕТА...

— Ми још не гајимо бонсаи — каже инжењер Пандуровић — али смо увезли једну количину и продајемо је. Патуљасто дрвеће траже углавном млађи људи. Неки се зграну кад чују цену: шеснаестогодишње дрво (бели бор) кошта 1500 динара.

Пазите, шеснаестогодишње дрво је још сасвим младо. Уосталом, за многе врсте старост значи тек неколико проживљених столећа. Инжењер Пандуровић сећа се једног бора који је видео пре пет година на изложби у Бечу, старог преко триста година! Наравно, донет је из Јапана јер у осталом свету још нема тако старих примерака (пошто се за бонсаи и не зна дуже од тридесетак година). Сматра се да је најстарији познати примерак мајушног дрвета једно из колекције краљевске палате у Токију које је напунило миленијум!

И сада стижемо до оног неочекиваног тренутка у разговору:

— Бонсаи, то је у ствари мучење дрвета — каже Ранко Пандуровић. Велика је вештина однеговати сасвим складно и лепо дрвце високо тридесетак или четрдесет сантиметара, али то значи непрестано га лишавати животног простора и хране, као кад бисте човека одржавали у животу мршавог попут костура!

Па онда, чему бонсаи?!

— То гаје, наставља Ранко Пандуровић, љубитељи природе. Јер, фантастично је лепа ствар имати умаломе део врта или шуме, свакодневно се у свом дому одушевљавати малим, финим облицима и доживљавати оно надахнуће које човек осећа у природи...

Остало је још недовољно јасно — како само дрво „осећа“ то мучење? Питање на које сигурно никада нећемо моћи да добијемо одговор.

Иначе, све врсте дрвећа без разлике, могу да се одгаје као бонсаи. А да је то ипак чудо увериће вас ови снимци. Маштајте још мало, па замислите, рецимо, величину плодова бонсаи-трешње или шљиве... А ако неко пожели да види патуљасто дрво у стварности, може да погледа бели бор у расаднику у Улици Војводе Степе у Београду. Ако га у међувремену нису продали!

М. Крстуловић

ИЗ СЛАВНИХ ДАНА

НАШЕ БОРБЕ

БОМБЕ У ЦВЕЋУ

Обућар Антон Мали и његова жена Албина, шваља, живели су у Черномељу у Белој крајини и мучили се да прехране своје осморо деце. У кућу су примили напредне људе свог краја, па су их жандарми често злостављали. Од напорног рада и честих понижавања Антон је умро 1933, а власти су Албину и децу протерале у његово родно место Пречно.

Албина се нашла у тешкој ситуацији: три старија сина и осмогодишњу кћерку — која се такође звала Албина — дала је у најам код људи који су пристали да им, поред чувања стоке, омогуће да похађају основну школу. Албину је узела њена тетка која је живела на Брезовом Ребру код Ајдовца. Код ње је завршила основну школу и наставила да чува краве све до јула 1941.

Једног сунчаног јулског дана, док је чувала стоку и нешто везла на ливади поред шуме, петнаестогодишња Албина угледала је Макса Хенигмана, познатог револуционара тог краја кога је добро познавала још из предратног периода када је у њиховој кући одржавао партијске састанке. Тада су она и старија браћа били на стражи. Чим га је угледала, бацила је везиво и потрчала му у сусрет.

ЧОВЕК ЋЕ ЧИТАТИ »ПОПОЛО«

— Албина, хајдемо у хладовину да седнемо и поразговарамо — рече јој Макс. — Ми радимо на припремању устанка — рекао јој је тихо кад су се нашли на ивици шуме. — И ти треба да нам помогнеш.

— Ја код тетке служим само за храну. Немам пара да вам дам.

— Није то. Знам те од малих ногу, бистра си и сналажљива. Бићеш наша курирка. Носићеш писма и поруке нашим везама у Ново Место и отуда нам доносити пропагандни материјал, лекове, оружје и друге ствари које нам буду потребне.

— Ко ће чувати теткине краве?

— Кад будеш ишла даљу, чуваће их друга деца која раде за нас.

— Шта ћу ако ме ухвате Италијани?

— Босонога чобаница у старој хаљиници, с кикицама и крупним плавим очима, ко ће посумњати у тебе? Ипак, ако се то деси, не смеш одати никог, ни по цену живота. И још нешто: чак ни мајци, ни браћи не смеш да кажеш шта радиш.

— Кад треба да почнем?

— Данас. Даћу ти паре да нам донесеш цигарете и неки важан материјал.

— Ко ће ми га дати?

— На периферији града, у близини капије коју контролишу фашисти, налази се гостионица. Тамо ћеш видети средовечног човека који ће седети за столом и читати италијанске новине „Пополо“. Седи за други сто и наручи супу и кифлу. Човек са новинама тада ће ти прићи и дати пакет.

ПОСВАЂАЈ СЕ С ТЕТКОМ

Пошто је први задатак успешно обавила, Макс је Албину слао на друге јавке у граду: у хотел, разне гостионице, апотеку, приватне станове и трговинске радње, али никад на исто место. Све те задатке успешно је обављала до децембра 1941. Тада јој је Макс саопштио:

— За ових неколико месеци испољила си сналажљивост у извршавању тешких курирских задатака, па смо закључили да ти поверимо још теже и важније.

— Какве?

— Треба да одеш у Ново Место и да се запослиш као кућна помоћница. Повезаћеш се са нашим људима у граду и радити за нас.

— Неће ми тетка дозволити, а ни мами неће бити право.

— Измисли нешто, макар и свађу са тетком, а на мајку се не обазири јер и она ради за нас.

— Знаш шта, Макс: моја тетка има доста златног накита. Давно ми је обећала један прстен. Сутра ћу јој га затражити. Пошто знам да ми га неће дати, с њом ћу се посвађати и отићи у Ново Место.

— Ти си прави друг. Ако тако будеш и даље радила, убрзо ћемо те примити у СКОЈ!

Албина се запослила у Ново Место као кућна помоћница код породице на другом спрату. На првом су становали италијански официри. На капији су се смењивали стражари. Због тога њен газда није био сумњив, па код њега нису вршили претрес.

Спретна, весела и увек насмејана, Албина је певајући чистила и прала степенице и вешто одговарала на добацивања стражара и официра. Убрзо је стекла и њихове симпатије. Сада је могла потпуно несметано да обиђе поткровље и подрум куће и установи да и тамо може остављати материјале које буде добијала од веза у граду.

Користећи то што су је Италијани познавали, Албина је у дечијим колицима једне жене из комшилука, у корпама са поврћем и цвећем успешно износила из града бомбе, пиштоље, лекове, писаће машине, шапирографе, папир, штампане брошуре, прогласе. Старији другови су јој се дивили.

Једног априлског дана 1942. италијански официри са првог спрата имали су госте, славили су неки фашистички празник, па су се добро напили и по ходницима оставили пушке. Албина се прикрала, покупила десет пушака и сакрила их у подрум. Затим је узела пилу и претестерисала кундаке од цеви. После тога је отишла до комшинице, узела бебу са колицима да је прошета, вратила се у подрум и испод душечића сложила половину пушака и кундака. Тако је без сметње у два наврата изнела све пушке и предала их вези ван градске капије.

ДРУГОВИ СУМЊАЈУ

Нешто касније добила је Албина доста тежак пакет увезан у дебели канап и понела га према излазној капији. Прилазећи, приметила је да стражари детаљно претресају грађане. Шта сад да ради? Спустила је пакет на земљу, села на њега и почела да плаче:

— Јој, тешко мени, баш је онај мој брат безобразан што није пошао са мном да ми помогне да носим ову храну.

— Пикола бамбина, шта ти се десило? — упитао је један од тројице Италијана који су наишли.

— Није дошао брат да ми помогне да понесем овај пакет хране кући.

— Не плачи. Нас тројица идемо послом ван града, па ћемо ти помоћи — рекао јој један од Италијана и узео пакет.

Пресрећна, Албина је пошла за њима и без сметњи прошла кроз капију и наставила да иде за њима према шуми у којој је чекала партизанска тројка да преузме пакет. Али, кад су је видели да иде са Италијанима, помислили су да их је издала, па су се на брзину попели на дрвеће и сакрили у крошњама.

Узалуд је Албина чекала на одређеном месту. Међутим, прошао је читав сат и нико се није јављао. Док је премишљала шта да ради, с дрвета се спустио Станко Печарићев и отпочео бесно:

— Тако ли ти радиш, сунце ти твоје! Хтела си да нас издаш! Италијане довела.

Сличне речи упућивали су јој и два његова друга док су се спуштали са дрвећа.

Изненађена и увређена Албина им је испричала све шта је тог дана доживела и завршила:

— Погрешили сте, другови. Пре ће Албина погинути него ма кога од другова издати. Отворите пакет да видимо шта се у њему налази.

Станко је на брзину отворио пакет и весело узвикнуо:

— Браво, Албина! Људи, у пакету су пиштољи и бомбе . . .

Убрзо после тога Албина је добила од јавке у граду један мањи пакетић умотан у папир да га преда вези ван града, уз напомену да ни у ком случају не сме да падне у руке фашистима.

ПЕТНАЕСТ ДАНА ЋУТАЊА

Истог дана после подне упутила се према градској капији. Један од стражара увео ју је у собу у којој се налазила пећ и упитао шта носи.

— Папир за клозет и потпаљивање ватре.

— Што ниси узела лист „Пополо“ да учиш наш језик?

— То моја мама „редовно“ узима, па сви „пажљиво“ учимо ваш језик — поспрдно и мудро одговори Албина.

— И поред тога, нећу ти дозволити да изнесеш тај пакет — љутито узвикну стражар.

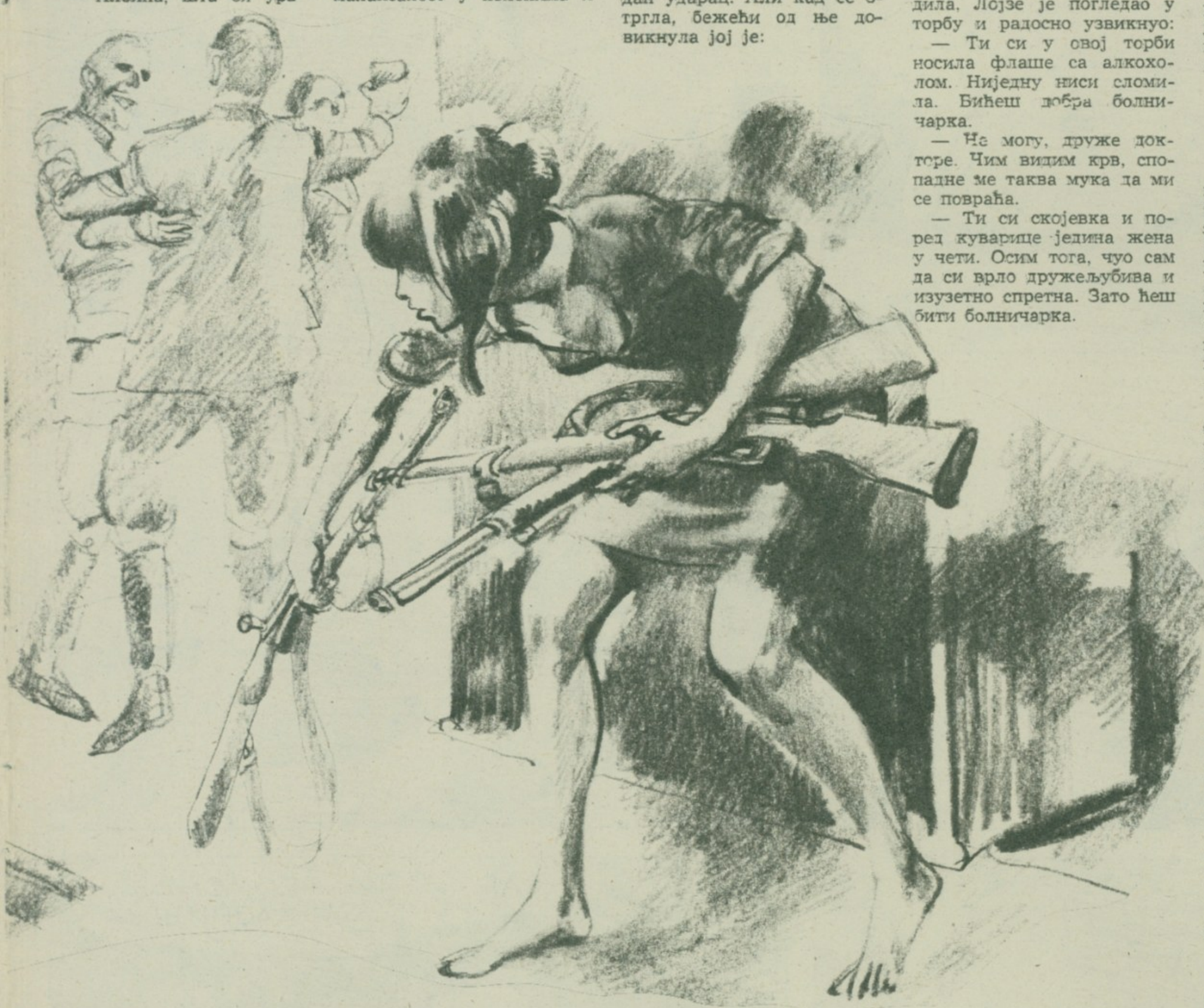

Баш у том тренутку зазвонио је телефон у суседној собици. Италијан уђе у собу и подиже слушалицу. Албина је искористила тренутак и бацила пакетић у распламсалу пећ.

— Где је твој пакет? — упитао је стражар кад се вратио.

— Бацила сам га у пећ јер си ми рекао да ми нећеш дозволити да га носим кући да обрадујем моју сироту мајку.

ПЕТНАЕСТОГОДИШЊА АЛБИНА МЕСЕЦИМА ЈЕ УСПЕШНО ИЗ ГРАДА ИЗНОСИЛА ПИШТОЉЕ, БОМБЕ, ЛЕТКЕ, ПИСАЋЕ МАШИНЕ. ЈЕДНОГ ДАНА ЖУРИЛА ЈЕ С КАРТОТЕКОМ 700 ПРИПАДНИКА ПОКРЕТА ОТПОРА КАД ЈУ ЈЕ ЗАУСТАВИО СТРАЖАР: — ШТА ТО НОСИШ?

— Марш напоље! — издрао се фашиста.

После овог догађаја, читавих петнаест дана Албини се није јавила ниједна веза. Шта је сад опет, почела је да очајава. Најзад јој је јављено да је у шуми ван града чека Макс Хенигман.

— Албина, шта си урадила са оним пакетићем — упитао је Макс избезумљено.

— Бацила сам га у пећ кад ми је стражар рекао да ће ми га узети.

— А ми смо мислили да им је пао у руке због тога, па се нисмо ни јављали — Макс је одахнуо. — У пакету су били подаци за око 700 наших веза у граду и околини, па смо очекивали да почну хапшење. Како до тога није дошло било ми је јасно да нису пали у руке непријатељу. Зато сам те тек данас позвао да сазнам истину. Али, право ми кажи, како си се осећала у стражарској соби, јеси ли се уплашила?

— Видиш, Макс, док сам у акцији, не осећам страх ни умор. Али кад све буде готово, као ово са спаљивањем пакета, осетила сам малаксалост у коленима и страву у души од помисли шта би било са мном и осталима да су фашисти украбили пакет. Али, чим је прошао први тренутак била сам пресрећна и једва сам чекала нови задатак. Због тога ми је овај прекид од петнаестак дана претешко пао.

— Неће се то више десити — обећао је Макс. — Само ти тако настави!

После неколико дана, половином јула 1942. Албина је пошла у своје село да понесе неке наручене ствари и обиђе мајку. Идући кроз шуму, негде на средини пута, срела је једну жену за коју су сви знали да сарађује са фашистима.

БИНЧ

— Опет си пошла оним одрпанцима — повикала је ова чим је угледала Албину.

— Да! Кад ти идеш Италијанима, зашто ја не бих ишла партизанима?

— Сад ћу ја тебе средити! — вриснула је шпијунка. Шчепала је малу за плетенице и почела немилосрдно да је туче.

Пошто је шеснаестогодишња Албина била упадљиво ситна и слаба није успела да јој врати ниједан ударац. Али кад се отргла, бежећи од ње довикнула јој је:

— Ти си луда! У мојој пети има више соли него у твојој глави!

Албина је остала код мајке два-три дана. Пред полазак у град дотрчала је веза и јавила јој да не одлази јер су фашисти сазнали за њен рад и чекају је у заседи. Албина се није збунила, само је упитала:

— Шта сад да радим?

— Устанак се незадрживо шири, и ти ћеш у партизане.

— То ми је највећа жеља! — узвикнула је срећна Албина и истог дана ван себе од радости упртила руксак на леђа и отишла у Западнодоленски партизански одред. Одмах је добила надимак Бинч. Већ у септембру примљена је у СКОЈ.

НЕ МОГУ, ДРУЖЕ ДОКТОРЕ!

У децембру 1943. Бинч је постала борац Треће чете Трећег батаљона Прве словеначке бригаде „Тоне Томшич". Истог дана у чету је дошао доктор Лојзе Пјерц, лекар бригаде, и дао јој једну доста тешку торбу да носи. С напором је носила неколико дана. Тада јој је поново приступао Лојзе и наредио јој да је скине са рамена и спусти на земљу. Чим је то урадила, Лојзе је погледао у торбу и радосно узвикнуо:

— Ти си у овој торби носила флаше са алкохолом. Ниједну нисн сломила. Бићеш добра болничарка.

— Не могу, друже докторе. Чим видим крв, спопадне ме таква мука да ми се повраћа.

— Ти си скојевка и поред куварице једина жена у чети. Осим тога, чуо сам да си врло дружељубива и изузетно спретна. Зато ћеш бити болничарка.

— Немам појма о том послу.

— Бићеш поред мене неколико дана, па ћу те научити како се указује прва помоћ и завијају ране — одговорио је упорни лекар Лојзе.

За недељу дана Бинч је научила како се указује прва помоћ и завијају ране. Постала је болничарка. Убрзо је један борац из њене чете рањен кроз оба кука. Она му је притрчала и заплакала.

— Што плачеш, Бинч? — упитао је комесар.

— Овај је други рањен кроз кукове. Стид ме је да га скинем и превијем — кроз плач је одговорила Бинч.

— Шта кажеш, стид! Брзо му раскопчај чакшире и прионн на посао. Ти си болничарка. Мораш завити сваку рану без обзира где се налази — оштро јој је подвикнуо комесар.

Од тог дана својски је прионула на ову тешку дужност и постала примерна болничарка. Али и неустрашиви борац. По томе је никад неће заборавити ни рањеници ни борци јер ни у једном тренутку није оклевала да им прискочи у помоћ у лечењу и са пушком у рукама у критичним тренуцима, а особито у крвавим борбама у Сухој крајини када је са још две другарице уништила непријатељску заседу.

НАРОДНИ ХЕРОЈ

Нешто касније, у пакленој борби код Турјака, тешко је рањен митраљезац чете. У истом тренутку Бинч му је притрчала. Пошто ватра није дозвољавала да му укаже помоћ, зграбила је његов митраљез и наставила паљбу по фашистичком упоришту све док га нису освојили.

Ускоро је и она била рањена у леђа, али није хтела да напусти чету. На штакама је ишла од рањеника до рањеника и лечила их. Тада је други пут рањена у уста, јагодицу и главу, више није видела на десном оку.

У пролеће 1944. бацач јој је сломио обе ноге. Тада је примљена у Партију и са 35 рана по глави, лицу и телу упућена на лечење у Италији, где су је задржали до децембра 1944. Тада се вратила у Сплит, није хтела да чује реч „инвалид" и одмах се укључила у Прву далматинску пролетерску бригаду. Али њена физичка снага била је на измаку, па је убрзо морала да напусти бригаду у чину капетана са Партизанском спомеиицом 1941, два Ордена за храброст и више других одликовања.

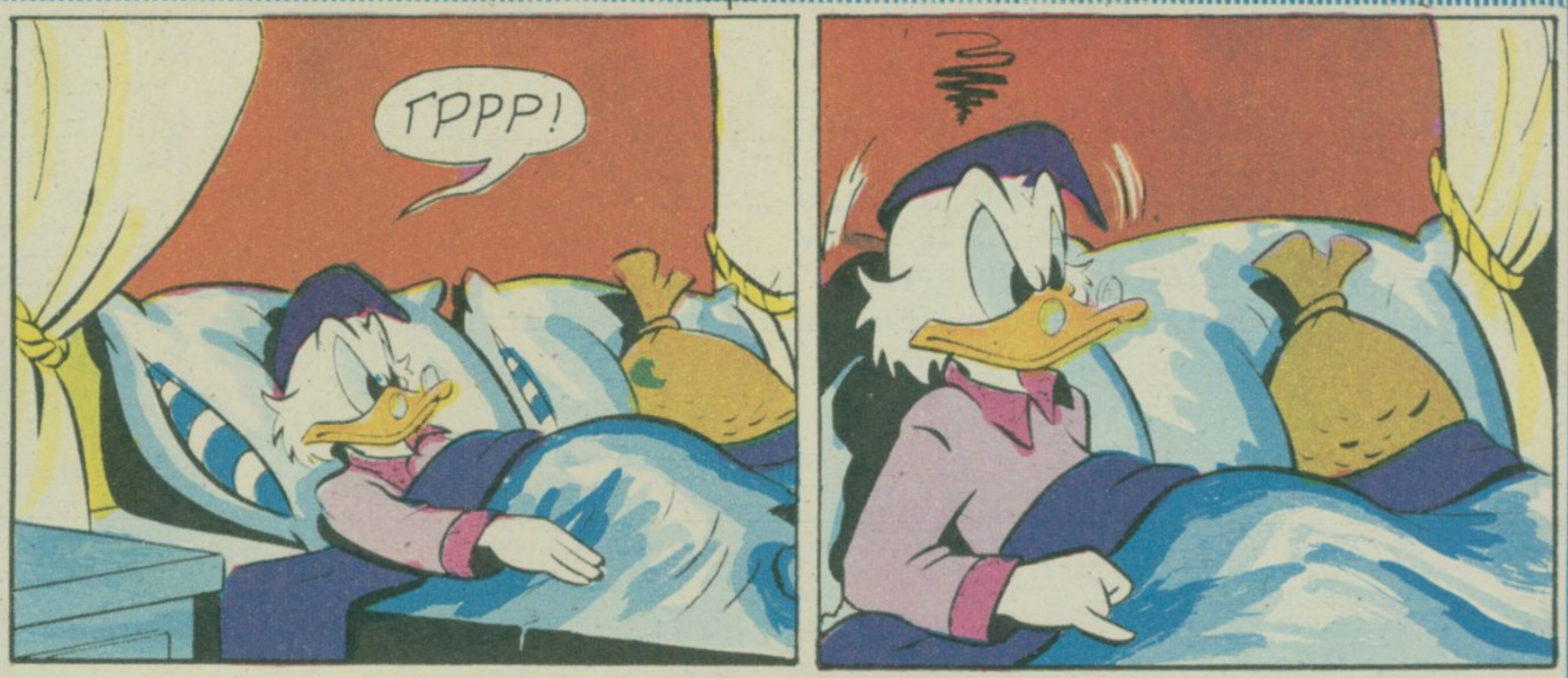
После рата настанила се у Марибору, где је постала срећна мајка, али не само својој деци већ и ратној сирочати. Била је омиљена у граду, људи су волели њене одлучне и отворене речи . . .

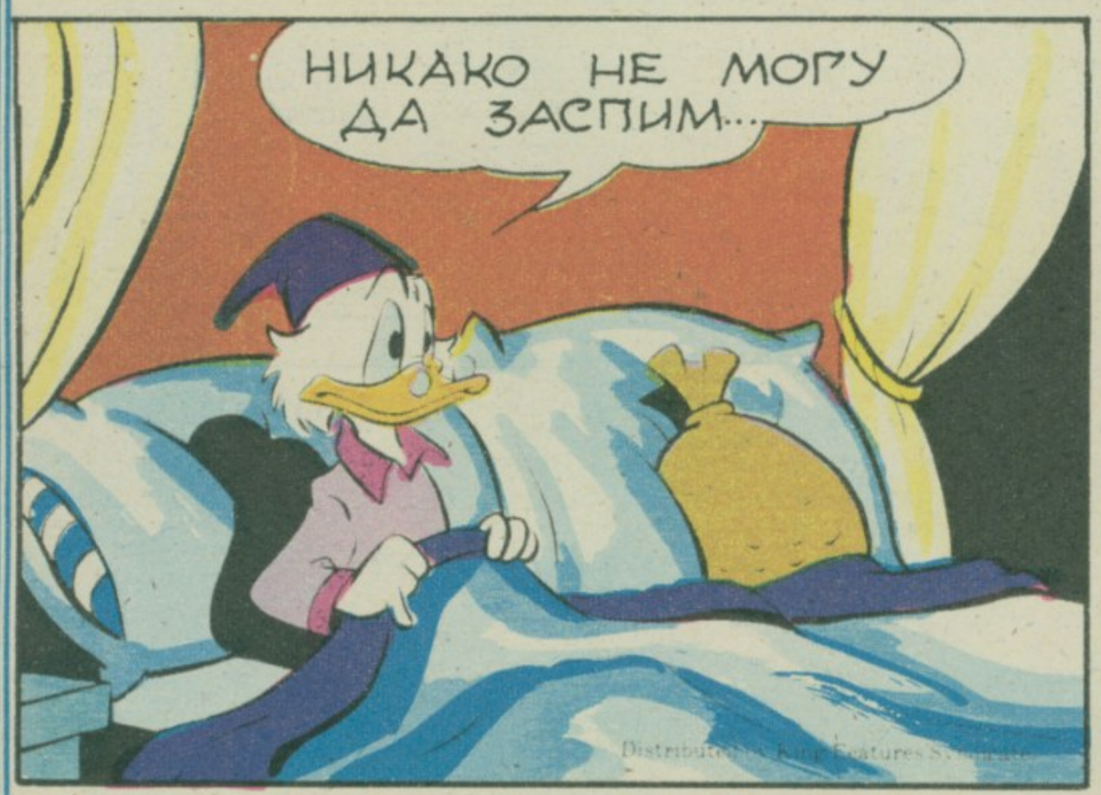
У рану јесен 1952. године, у Словенским Топлицама, Албина Мали — Хочевар са још неколико другова Словенаца примила је Орден народног хероја из руку друга Тита. Имала је тада 27 година.

Андрија Копривица

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

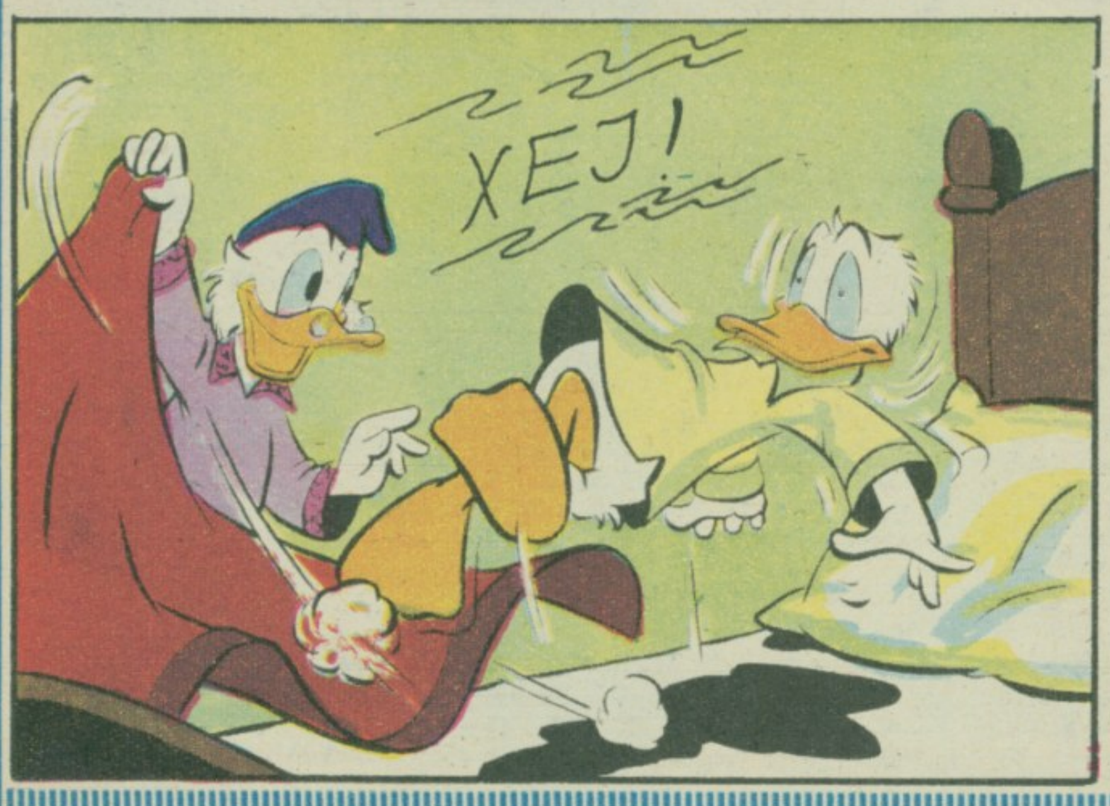

Copyright © 1981
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

КАКО ОНО БЕШЕ

мали квиз за свезналице

ТОП-ЛИСТА СВЕЗНАЛИЦА:

Макси свезналице (8 до 10 тачних одговора)
Мини-макси свезналице (4 до 7 тачних одговора)
Мини свезналица (мање од 4 тачна одговора

Француски пезач шансона:
— Азнавур
— Беко
— Адамо

1

Лутке које се на сцени покрећу повлачењем конаца зову се:
— виђете
— марионете
— гињоле

2

Који се главни јунак из књижевности борио са ветрењачама?
— Дон Кихот
— Санчо Панса
— Сирано де Бержерак

3

Џокеји су по правилу крупни људи
— да
— не

4

Рибарско место и летовалиште Комижа налази се на острву:
— Ластову
— Вису
— Мљету

5

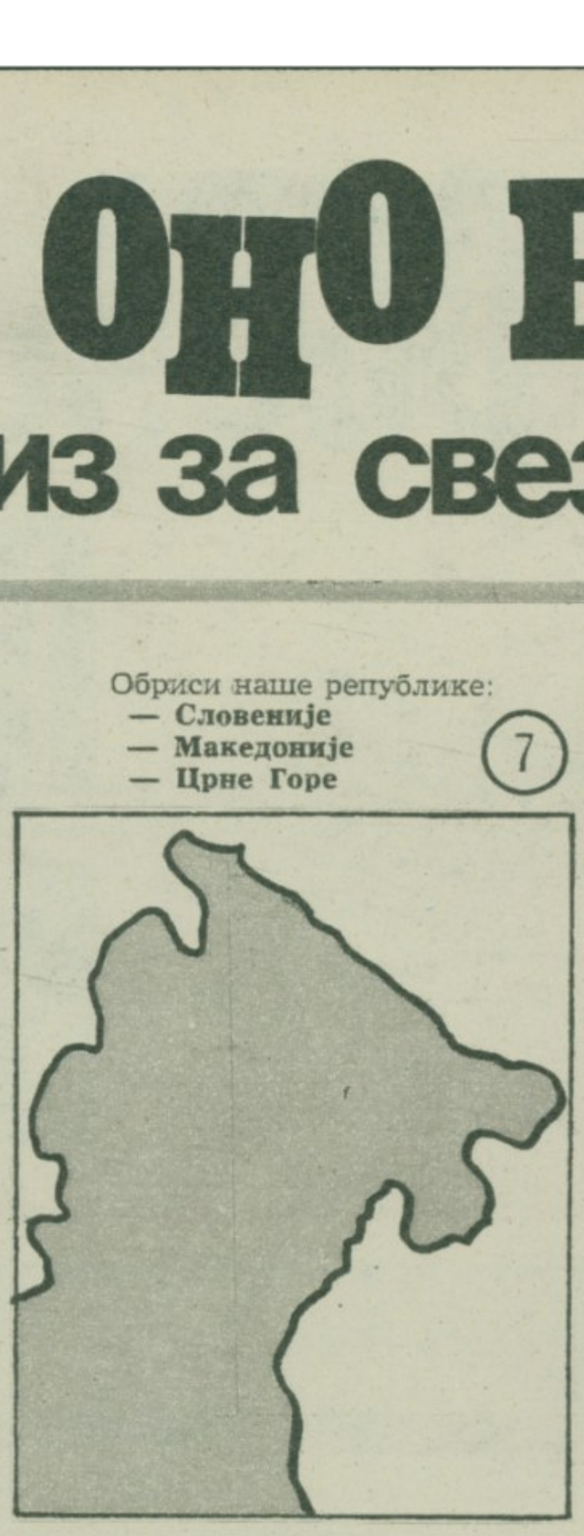

Које године је одржана Олимпијада у Минхену?
— 1968.
— 1972.
— 1976.

6

Обриси наше републике:
— Словеније
— Македоније
— Црне Горе

7

Да ли је Петре Прличко глумио у филму „Ужичка република“?
— да
— не

8

Вештина припремања специјалитета је:
— кулинарство
— гастрономија
— дегустација

9

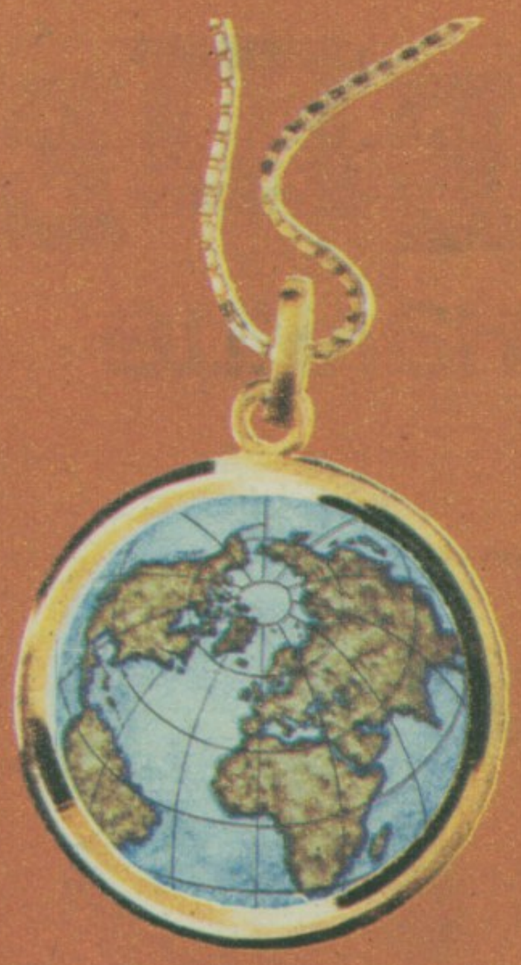
Едип са митском животињом:
— сфингом
— кентауром
— нимфом

10

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1. — Азнавур; 2 — марионете; 3 — Дон Кихот; 4 — не; 5 — Вису; 6 — 1972; 7 — Црне Горе; 8 — да; 9 — нулинарство; 10 — сфингом

ОСВАЈАЧКИ ПОХОД МРТВЕ ЗЕМЉЕ

САХАРА НАЈВЕЋА ПУСТИЊА НА СВЕТУ

САХАРА НИЈЕ САМО »ГРЕШКА« ПРИРОДЕ, ОНА СВАКОДНЕВНО НЕМИЛОСРДНО НАПРЕДУЈЕ: ЗА ТРИНАЕСТ ГОДИНА ПРОГУТА ПЛОДНО ТЛЕ ВЕЛИЧИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ.

Отиснути се у Сахару са својом опремом, али са обичним наочарима за сунце — равно је лудости. Неуких је одувек било. Авантуристи, луталице, знатижељници! Такви су оставили кости у пустињи. Страдали су чак и они који су је, како су веровали, добро познавали. Енглески арабист Рефковски скончао је 1958. од жеђи на педесетак километара од оазе са водом.

Сахара је у пријатељству једино са Туарегима и Бедуинима, номадима који лутају њеним пространствима. Власти су покушале да их окупе и натерају да се баве земљорадњом. Дата им је кућа, али они кућу неће. Није им јасно зашто је боље рвати се са природом него живети са оним што даје. Зар има нешто лепше од непрестаног кретања и слободе. Они који су и прихватили понуде, не спавају у кући већ напољу — у кући држе стоку! Држава је немоћна: становници пустиње су једини поданици којима не може ништа да наметне јер се зна где су данас, али не и где су сутра.

Највећа пустиња на свету нешто је мања од Европе. На том огромном пространству од Атласких планина на северу до Малија на југу и Атлантика на западу до Црвеног мора на истоку једва да живи два милиона становника!

НЕ ПОМАЖЕ НИ ШАШИ

Људи који никад нису крочили у пустињу мисле да је тамо највеће зло несносна жега. Изгледа невероватно, али у Сахари људи више пате од хладноће него од врућине! Енциклопедија каже да је овде просечна годишња температура око 25 степени Целзијусових. То је средња, [redacted] је висока и исцрпљујућа, али зато ноћу пада и до минус 18! Тешко је заштитити се од хладноће. Она се увлачи у кости, руке и ноге се коче! Може зазвучати као пресна лаж, али није: Немац Уве Георг доживео је у Сахари снежну мећаву из које је једва извукао живу главу!

Ако се за Сахару каже да је море песка, онда је то једино море које има само плиму. Пустиња се неумољиво шири и прождире плодно тле. Годишње напредује километар, за тринаест година утамани обрадиво земљиште велико као Југославија! Државе које је окружују, нарочито северноафричке, покушавају да зауставе то напредовање препреком од растиња дугачком хиљадама километара. Ко би рекао да су баш људи допринели претварању песка у „гутача“ њива. Кад се на Земљи појавио човек, Сахара је већ била пустиња али далеко мања него сада. Око пустињског језгра простирала се савана, планине су биле пошумљене. Пре седам хиљада година језгро је почело да се шири. А онда је човек умешао прсте: старим Римљанима требало је кедрово дрво за бродове и они су посекли шуме — природну препреку. Кише су спрале голи хумус и... Сахара је кренула у победоносни поход.

Сахара није само песак. Око петнаест одсто њене површине су планине масивније од Алпа и високе преко три хиљаде метара. Пустиња има своје лице: равнице са црвено-смеђим песком, брда од црвенкастог или зеленог базалта, огромне дине наранџастог или готово белог песка, сударе ветра и голог тла — два исконска непријатеља и ту и тамо понеко кржљаво дрво коме пре пристаје сваки други него тај израз. Стене, наборане и изглодане ветровима и бујицом, пресвучене фином копреном песка подсећају на површину Месеца.

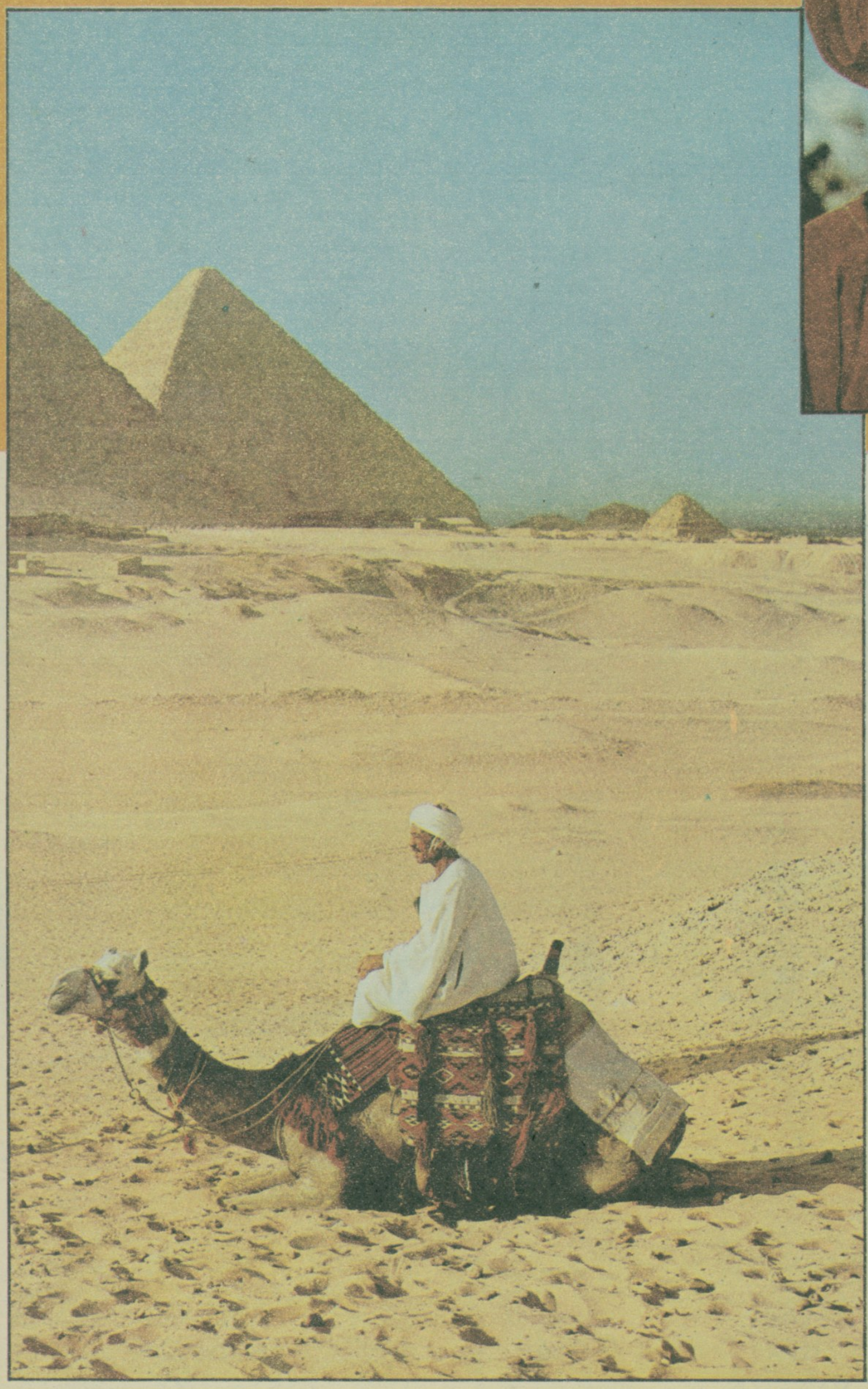
Песак је свуда. Ветрови самум и хамзин, у пољу туристе — пешчана олуја, разносе га на све стране стварајући џиновске дине. Од пешчане олује човек не може ничим да се заштити. Не помаже ни „шаши“, дугачка марама коју Сахарци обавијају око главе у турбан да би се заштитили од сунца.

БОГОМ ПРОГНАНИ

Сунце у пустињи дању пржи, а жеђ раздире. Призор је свуда исти: струјање топлог ваздуха ствара утисак да се хоризонт лелуја а брда у даљини лебде!

Нико никада није утврдио колико има Сахараца. Два милисна је оквиран број. Туарега, тих вековних пустињских луталица берберског порекла, има око пола милиона. Иако њихов назив на арапском значи — богом прогнани, они се тако не осећају. Пре су ближи убеђењу да осталом свету не приличи Сахара. За науку је тајна одакле су дошли. Светле су пути, поштују ислам, њихов језик није далек ниједном у свету, пишу писмом сличним кическом, обожавају модру и индиго боју, мушкарци крију лице, имају само једну жену и без роптања подносе њену неспраничену власт! Необично: ратници који не би устукнули ни пред каквим непријатељем, пред женом су мањи од маковог зрна!

Западни Сахарци уједињени у фронт Полисарио воде грчевиту борбу са Мароком за пустињу. Питали су их шта ће се догодити кад стекну државу, Сахарску Арапску Демократску Републику. Једна од одговорних личности рекла је: „Бићемо организовани номади!“ Њујоршки писац и издавач који је био гост Полисарија закључио је: „Сахарци су опортунисти из нужде и нацисналисти по дужности!“ Тешко је рећи да ли је тако, али је тачно да се виђење Сахаре мења. И

поред прождирања плодног тла, Сахара није толико велика несрећа природе каквом је вековима сматрана. Још 1959. утврђено је да се испод пустиње налази друго по величини налазиште нафте на свету. Алжир, Тунис, Либија и Египат све више живе на рачун те нафте.

Ништа у Сахари није већа тајна од налазишта воде. Приликом бушења тла у потрази за нафтом, наиђе се и на њих. То се не обелодањује. Подаци се одмах закључавају у сеф, а инжењери обавезују на ћутање. Чуђењу нема места. Кад се исцрпе нафта, из сефа ће се извадити карте са тим налазиштима. Онда ће се црпсти и продавати вода!

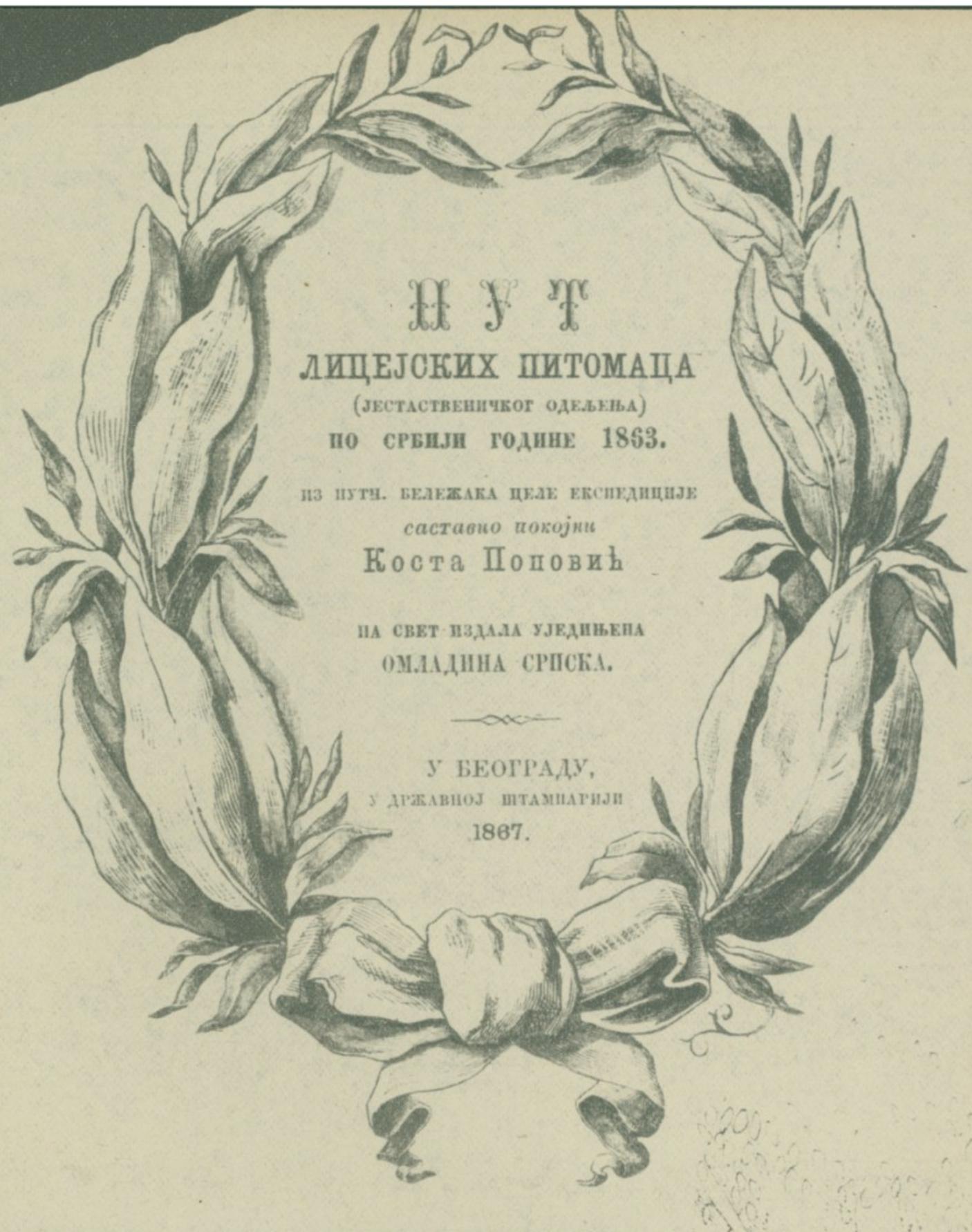
Људска нога и данас није крочила у поједине делове Сахаре. Неки су већи три пута од Југославије. Преко сахарске пустиње први је прешао француски истраживач Рене Каје. Изабрао је краћи правац: север — југ. Било је то 1828. Дужи пут — запад — исток, тежи је. Превальен је тек пре осамнаест година, подвиг је извео Белгијанац Ришар Петиније.

Сахара је арапска реч и значи пустиња. Насељавају је Туареги, Арабљани, берберски народи на северу и суданси црнци на југу. За Арабљане номаде и изврсне коњанике који и данас живе по племенима, одомаћен је израз — бедуин.

Оазе, острваца живота у Сахари, нестају. Некад их је од пешчаних олуја штитило растиње о којем су бринули црнци робови. Робова више нема, нема ни ограда од растиња. Свака друга оаза умире. Туареги су утрожени. Понестало је и средстава за живот јер одгајање камила доноси танак приход. Ваља преживети. Млади су потражили срећу на нафтоносним пољима.

М. Тодоровић

ТРАГОМ ЈЕДНЕ ОД ПРВИХ НАУЧНИХ ЕКСКУРЗИЈА У СРБИЈИ

Једна од првих научних екскурзија кроз Србију била је она коју је 1863. године организовала група лицејских питомаца предвођена професором Јосифом Панчићем. Њих седморица и професор Панчић кренули су 4. јула 1863. године „лађом ветрењачом низ Дунав". Обишли су пожаревачки, црноречки, књажевачки, алексиначки, крушевачки, светозаревачки и крагујевачки крај и 12. августа исте године вратили се у Београд.

Запажања са овог пута чланови необичне експедиције објавили су у виду дневника у књизи „Пут лицејских питомаца". У овој књизи је језиком и речима оног времена описано низ занимљивости о крајевима и људима које су посетили.

ФРАНЦУСКИ АГЕНТА

Ево како су чланови експедиције описали свој боравак у Градишту:

„Око Градишта је готово све го песак; мало има питоме земље. У кишне године добро успевају усеви и на песку ал у сушне као што је ова, тешко. Још поред тога зла, ветар у сушне године лакше разноси песак те засипље родну земљу особито кад никаквог заклона од стране ветра нема. Што се овде производи хране, то готово слабо досеже да се становништво исхрани, него се мора и докупљивати.

Стоке се много не држи а и она што се држи слаба је јер нема паше; по песковима се стока неисхрани. Неки година много се овде држало чела, сад већ много мање.

Највише нас обрадова што дознадосмо да се овде свилена буба у велико гаји. Ове године био је већ један француски агента из Лиона, те је куповао чауре, из Градишта и околних села. Бели дуд врло добро успева на песку па зато ова места могу имати добитка од свилене бубе.

Француски агента што је долазио куповао је неизведене чауре, те је из њих овде под његовим назором извађено семе. Агента је говорио да је семе од наших буба једно од најбољих и најздравијих.

Агента је ове године купио 500 ока чаура по цени од 2 и по до 4 цванцике, из чега је изведено 25 ока семена. Догодине ће се радња са свиленим бубама почети много величанственије. Где год има дудова ту ће се дати семе бадава, да се бубе негују.

Ово што дознадосмо врло нам мило би, особито што смо знали да се код нас у многим крајевима и не зна за свилену бубу.

Становници су овде поглавито Срби. Ношња је обична. У женскиња је значајна капа коју оне саме граде. То је капица од свилене чохе врло плитка, с два первваза од шика у около, између којих је кићено шљокама и ђинђувама, а озго је кићанка од ибришима. Та се капа у девојака зове **орачин** а у удатих **конђа**, само што је онда два пут дубља и на место кићанке има белу мараму (чембер) која се спушта низ плећа, кад је црна онда је знак жалости."

ПА КО ДРЖИ ЗЕМЉУ?

Неколико дана чланови експедиције боравили су у Жагубици, а онда су се преко планине Биљанице упутили према Злоту. А свака планина има своје тајне. Ево једне од њих:

„Кад дођосмо на пољану скупише се са свију страна чобани да виде чудноватe госте који иду без икаква пута преко густе планине. Беше међу њима и старих Карађорђевих војника који су били малаксали за тешки пољски рад па их оправили за стоком.

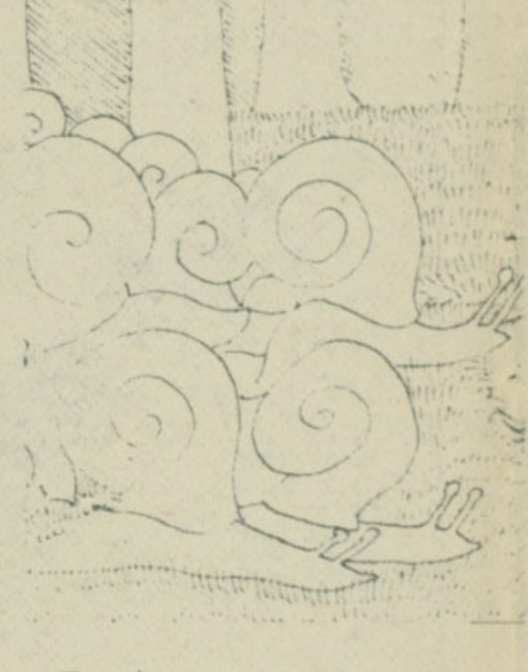
Питају нас одакле смо. Кажемо из Београда. Е и ја сам, рече један старац, био скоро у Београду. Причајте ми како је тамо.

Питамо га ми је ли било давно и колико има како је био у Београду, знајући да то његово **скоро** неће бити који месец, него ће отићи и на коју годину.

На то ће старац нама: Вала био сам у Београду кад сам оно носио Турцима иштиру.

ДВОЦЕВКЕ НИСУ ПРОГОВОРИЛЕ

СЕЉАК ЈЕ КАО БЕЗ ДУШЕ ОТРЧАО ДА КАЖЕ КАПЕТАНУ ДА ЈЕ У СЕЛО ДОШЛО СЕДАМ НАОРУЖАНИХ ХАЈДУКА А ПРЕД ЊИМА БРАДАТ АРАМБАША.

Кад он то рече ми се забезекнусмо. То његово **скоро** нема мање од 40 година.

Богме, рекосмо ми, имали би ти из Београда причати пуно којешта но тек да ти кажемо да у Београду више нема Турака.

Е, како то може бити, узвикну старац и настави: Па ко држи земљу?

Ми му објаснисмо да је земља слободна, ал он се никако не могаше у то уверити. Он је једанпут отишао у свет, тј. мало даље из свог села па видио да владају Турци, па му се сад чини да свет иде онако исто као и пре 40 година, како га је он оставио.

Већ је почела да се спушта ноћ. Време је било лепо те одлучисмо да заноћимо под ведрим небом. Купимо од чобана једно јагње и испечемо га на ражњу. То нам је била сва част. Пили смо бистру планинску воду с извора. Ноћ је била прилично топла. Пред зору је мало захладило".

Увече, 13. јула 1863. године, лицејски питомци у друштву са професором Панчићем стигли су у Злот. Приређен им је необичан дочек.

БИЋЕ ГУЖВЕ!

„Како смо били дошли у село у необично време и у необичном оделу наравно да је то одмах пало у очи. На крај села играху сеоска момчад уз свиралу; како нас приметише свирка одмах преста. Коло су раскрили па пође за нама и окружи нас са три стране. Најпре шапутаху међу собом, а затим почеше питати ко смо, одакле смо и сто других питања. Ми одговорили нисмо, али наше ћутање и оружје уливало им је још више сумње.

За час цело село је било на ногама. Једва нађосмо кмета. Казасмо му да нас води где има какав квартир. Он у први мах не хтеде. После, када је приметио да нас има више од двојице, одведе нас у једну механу.

Било је већ 11 сахата ноћи. Кад нас је видео кмет у окупу играо је од тешке услужљивости, а овамо је већ био наредио људе да пазе на нас. По кавани где смо били, а и пред каваном, ниси могао крочити од људи. Кад смо почели вечерати нису нам дали турити залогај у уста од силног запиткивања. То нас тако наједи да смо повикали да иду напоље или ћемо им двоцевкама дати одговор; а како смо били гладни, уморни и срдити могло је доћи до свачега. Они су гунђали али се опет један по један произвлачише напоље. За то време кмет је био оправио човека капетану, који се ту великом срећом десио у пописној комисији, па му јави да је у село дошло осам наоружаних ајдука и пред њима брадат арамбаша (ту су мислили на г. Панчића). Капетан је требао да каже шта да се чини са нама: да ли да нас прихватају и повежу.

Капетан је оног човека питао да ли ми чинимо каква зла. Када му је човек рекао да не чинимо него да само вечерамо у механи, капетан је одговорио: Е, кад су мирни, немојте их дирати, само поставите стражу па ћемо видети сутра ко су ти ајдуци.

У пописној комисији био је са капетаном и професор у Зајечарској полугимназији. Кад је чуо за ајдуке дошао је у кавану да их види. Ми смо већ били утишали прву глад па смо се разговарали и шалили. Тада је професор полугимназије пришао једном од нас када је још са школовања из Београда познавао. Сад је наравно била ишчезла свака сумња да смо ми ајдуци".

У селу Вратарница, недалеко од Зајечара, чланови експедиције имали су након дужег времена прилике да освеже необичним напитком:

„Између интересантних ствари овог села заиста на прво место долази кава што је писмо после ручка и коју до сад никад пили нисмо.

Боју је имала као чађ кад се у повише воде размути, а та вода се зашећери, но тако да се опет познаје чађ. Кад ми рекосмо да ово није права кава, стаде нас механџија силно уверавати да је то баш доиста кава само вели да није добро урађена. За доказ нам донесе једну кесу сирове каве.

Овакву каву пију свуда овде сви сељаци, а за другу готово и не знају. Она расте по баштама и ту им роди као пасуљ. Овде је зову **обрника**, а на другим местима **арнаут-кава**, или турска кава."

РАЈ ЗА ПУЖЕВЕ

Док су у Вратарници чланови експедиције имали прилике да виде како се гаји кафа, у селу Писана Буква објаснили су им како се гаје пужеви:

„Посао око неговања пужева је лак и веома се исплати. Ево како то бива.

Окружи се јарком једно парче ледине. Тај јарак опасује сасвим ту ледину и дубок је за једну стопу. То је сав посао. То се зове **пужарник**. Јарак се зато копа око пужарника да не би пужеви измилили напоље него кад пођу да изиђу из јарка они се сами уњ скотрљају и људи их после опет баце у пужарник.

По целом пужарнику има ископаних рупа где бораве пужеви. Преко рупа је набацано грање које држи хладовину. Жега и врућина сатрали би пужеве на ледини.

Пужеви, као и многе друге животиње, не излазе из својих скровишта док их киша не истера. А кад киша удари они се размиле на све стране. Тада људи зађу те их купе и бацају у пужарник. Кад дође јесен пужеви се зарију у пужарнику у земљу и затворе.

Овде се пужеви врло узгајају и људи воле да их једу, а они су опет изванредна храна која ништа не кошта.

Ово је доиста вредно да се на више места ради, јер се пужеви све више траже особито по већим варошима. А пужарник није тешко издржавати. Само га треба заградити од свиња, јер су оне особито на пужеве пишман."

И док су сељаци из околине Књажевца узгајали пужеве, један човек у Књажевцу је из ораха цедио зејтин. Ево како:

„Ораси се искрцкају. Језгра се метне у врућу фуруну на тепсије од лима. Кад језгра пожути, меље се под тешким каменом и цеди испод овна. Исцеђен зејтин процеди се и добар је одмах за употребу.

Џибра што остане добра је за јело и за људе и за стоку."

Н. Д.

РАЦА ЈЕ БИО ГЛАДАН

Негде у тој густој магли вребао је тигар, господар џунгле. Мирис зноја престрављених људи говорио му је да двоножна створења умиру од страха.

Као ветеринар зоолошког врта у енглеском граду Рочдејлу често сам путовао у иностранство. Октобра 1980. године кренуо сам у сафари-парк надомак Шлос-Холте-Штукенброка, западнонемачког градића у чијој је близини пространа област под боровима претворена у резерват за лавове, тигрове, слонове, антилопе и нојеве.

Било је рано јесење предвечерје; праменови измаглице висили су са грана дрвећа, а шумски пут пресијавао се од росе. На једвите јаде разазнавао сам обрисе непомичних јакова и антилопа — црне, готово безобличне фигуре као да су лебделе изнад ковитлаца паре.

Фриц Вурмс, управник резервата, позвао ме је на чашицу шнапса у своју канцеларију. Када смо сат касније изашли напоље, ноћ се већ сасвим спустила. Малопређашња измаглица претворила се у густу, туробну маглу.

— Тигрови су до сада већ сигурно легли. Дођите да их погледате. Имамо једно од најсавременијих преноћишта за тигрове у Немачкој.

Нисам имао разлога да одбијем Вурмсову понуду.

НИШТА ОПАСНО...

Светлост батеријске лампе мог водича обасјавала је једва метар пута пред нама, а затим се губио у магли. Срећом, управник је стазу знао напамет. После извесног времена прошли смо кроз једну дрвену капију и нашли се у главном резервату.

— Које су животиње сада напољу? — упитао сам.

— Јакови, нојеви, зебре. Ништа опасно.

Наставили смо лагано кроз таму. Одједном сам, тик крај себе, зачуо потмули тутањ копита. Нешто је фркћући протутњало крај мене. Могао сам да се закунем да сам на лицу осетио дах животиње. Вурмсова слабашна лампа осветлила је на трен прамен тамне длаке.

— Ватуси бик — рече. Још само неколико корака улево и наћи ћемо се на капији резервата за тигрове.

У светлости батеријске лампе видео сам да у руци држи токи-воки:

— Хало, хало. Хајнц, молим вас, јавите се. Да ли су све мачке затворене?

Токи-воки је неколико пута закрчао пре него што је један глас потврдио да су лавови и тигрови сакупљени за вечерњи оброк.

— Одлично — рече мој водич задовољно, гурну апарат у џеп и из другог извуче неку кутијицу. Притиснуо је једно дугме и до мене је допрло тихо зујање. Челична врата резервата отворила су се пред нама. Чим смо се нашли унутра, Вурмс је притиском на дугме затворио капију. Мирис мачака помешан с оштрим мирисом измета лебдео је у магли око нас.

— Још стотинак метара — до мене је допро Вурмсов глас.

Ускоро смо угледали светлост топле и добро осветљене спаваонице тигрова. Прерано сам осетио олакшање: мој водич је наједном стао као укопан. Налетео сам на њега и замало да смо се обојица нашла на земљи.

— Боже мој — изговорио је.

Поглед ми је склизнуо низ кратак сноп светла батеријске лампе на чијем су крају сада жмиркала два наранџаста круга. Није било сумње: то су очи неке звери.

— Па то је тигар... — прошапутао сам. На сопствено запрепашћење, смешио сам се док сам то изговарао. Ситуација у којој смо се нашли учинила ми се бескрајно глупа.

— Придржите батеријску лампу и не померајте се ни за милиметар. Светлост мора да му бије право у очи. Ја ћу позвати Хајнца.

Вурмс је ово изговорио не окренувши главу да ме погледа. Испружио сам руку што сам спорије и смиреније могао и преузео батеријску лампу. Сада сам

још јасније видео те непомичне зенице. У том тренутку пало ми је на памет оно што сам некад негде прочитао: напади дивљих мачака у ствари и нису тако страшни за жртву. Повреде су толико тешке а шок тако снажан да се осећај бола зачас губи. Али, ко је могао да ми гарантује да је то тачно?

ПОЖУРИ, ХАЈНЦ, ПОЖУРИ!

Вурмс је пригушеним гласом говорио у токи-воки:

— Хајнц! Колико си тигрова пребројао?

На тренутак је владала тишина, а онда је до нас допро Хајнцов одговор...

— То је Раца, мужјак, најопаснији од свих. Није јео 48 сати. Кренућемо лагано ка спаваоници — прошапутао је Вурмс.

Почели смо да узмичемо. Златни кругови нису се губили с краја снопа... Раца нас је пратио у стопу...

Обично сам с уживањем разговарао са тигровима. Уз мало умешности, свако може да опонаша њихово предење и животиње по правилу одговарају с пријатељском уљудношћу. Морао сам да покушам: „Прр... ррр... ррр..."

У магли која нас је притискала моје предење зазвучало је гласније него икада пре. Нисам добио одговор.

На свој ужас, приметио сам да светлост наше лампе не пара таму као пре: магла је бивала све гушћа. Онда смо зачули звук мотора: Хајнц нам је долазио у помоћ. Још минут-два и фарови његовог комбија ће нас обасјати.

Вурмс је одједном поново застао:

— Др Тејлор, уза све ово окретање у магли, чини ми се да сам изгубио оријентацију. Можда би било боље да наставимо у правој линији. Тако ћемо се вероватно докопати ограде резервата.

У том тренутку светлост лампе је затреперила... Раци не очи су истог трена ишчезле.

— Отишао је — прошапутао сам. Језик ми је био потпуно сув, једва сам говорио.

Мора да је Вурмс до тада суздржавао дах јер је одједном издахнуо кроз стиснуте зубе.

— Ослонићемо се леђа о леђа и сачекати Хајнца — промрмљао је.

Здесна је до нас допро звук мотора: Вурмс је нешто говорио у токи-воки. Бука мотора бивала је све гласнија. Напрезао сам очи у нади да ћу угледати сноп фарова. Пожури, Хајнц, пожури, понављао сам у себи. Вурмс се из све снаге продерао:

— Овде смо, овде!

Негде у тој лепљивој тами господар џунгле тигар вребао је и ослушкивао. Мирис зноја престрављених људи ширио се кроз мрак. У том тренутку осетљив њух јасно је говорио звери како та слабачка двоножна створења пред њим умиру од страха.

Тишину је наједном запарао страховит тресак праћен виком и шкрипом кочница. Токи-воки је закрчао: Хајнц је упао у једно језерце напајалиште и заглавио се!

Преостајало нам је само да наставимо право напред у нади да ћемо негде набасати на ограду. Не усуђујући се да се раздвојимо, приљубљених леђа, изукрштали смо руке и извијајући се у мучном „плесу" кренули. Светлост лампе сада је осветљавала само тридесетак центиметара пред нама, али слабашна каква је била ипак нам је пружала какву-такву наду да ћемо угледати тигра одлучи ли да се појави још једном.

ШТА ДА РАДИМО?

Неколико минута касније, који су се нама одужили као вечност, ударили смо о мрежу. У први мах ниједан од нас није изговорио ни реч, али смо обојица мислили на исто: отвори у мрежи били су исувише мали да би у њих могло да се увуче стопало и прескочи ограда.

— Да ли да наставимо уз мрежу до главне капије? — запитао сам.

— Не знам. Већа је могућност да набасамо на њега надомак мреже.

Знао сам на шта мисли: као већина великих мачака, и тигар воли да обилази границе своје територије. Да се ни становници сафари-парка од те навике нису одучили, сведочио је и добро утабан траг уз саму ограду.

— Шта онда да радимо?

Изгледа да је мој мозак тек тада схватио сву озбиљност ситуације јер сам одједном почео да се тресем.

— Попните ми се на рамена, докторе. Можда ће вам поћи за руком да се дочепате врха ограде и пребаците преко. Нађите надзорника и кажите му да са собом понесе пушке.

Вурмс је саставио длanове у „лоповске" лествице, стао сам на њих и успео да му се испнем на рамена. Оштра жица засецала ми се у руке док сам се с напором извлачио навише. Онда сам одједном ударио главом о нешто: последњих пола метра ограде повијало се према нама. Препреку нисам могао да савладам. Отпустио сам се и тресnуо на земљу.

Баш у том часу до нас је допро нечији узвик и једна тамна прилика изронила је из магле с оне стране ограде. Надзорник! Рукама је проширио један отвор на мрежи и кроз њега нам дотурио две пушке. Шансе да ћемо се извући сада су биле нешто боље. Невоља је била у томе што ја до тада у животу нисам имао оружје у руци.

ИПАК МЕ СЕ ДОЧЕПАО

Кренули смо уз мрежу и неколико минута касније коначно стигли до капије. Док су се вратнице затварале за нама, наслонио сам се на ограду и одахнуо од олакшања. Тек тада сам увидео кроз шта сам прошао: страшне напрегнутости сваког мишића је нестало.

Прерано.

Пре него што сам уопште схватио шта ми се догађа, страшан бол прострујао ми је кроз тело. Вриснуо сам, одскочио од ограде и срушио се на земљу. Надзорник је уперио батеријску лампу на мене: од средине леђа па до краја оног дела на коме се седи протезала се дугачка подеротина из које је шикљала крв.

Вурмс је уперио лампу ка огради. С оне стране цаклиле су се Рацине очи. И даље је држао шапу чврсто приљубљену уз ограду. Свака оштра, повијена канџа још је била извучена и спремна за напад.

Раца ме се ипак дочепао.

Испоставило се да је успомена коју ми је поносни тигар оставио изузетно болна. Последње чему сам се радовао при повратку у Енглеску била је помисао на авион: мораћу да седнем!

Дејвид Тејлор

НАПАСТ ЗВАНА МУВА

ГЛУПАЧА БЕЗ ПРЕМЦА

НИЈЕ ШАЛА! ДОКАЗАНО ЈЕ ДА ОВАЈ ИНСЕКТ НЕМА АМА БАШ НИ ТРУНЧИЦЕ ПАМЕТИ. ЦАРУЈЕ У ПРЉАВШТИНИ, САМО ЈЕДЕ И РАЗМНОЖАВА СЕ ТОЛИКОМ БРЗИНОМ ДА БИ, ДА НЕМА ЗИМЕ И ПРИРОДНИХ НЕПРИЈАТЕЉА, БРЗО ПОМРАЧИО НЕБО НАД ЧИТАВОМ ПЛАНЕТОМ.

Не постоји особа којој муве нису досадиле. Ови омражени паразити непрестано су човеку за петама — врзмају му се око хране и око главе кад је то најмање пожељно. Увек присутне, бројне и веома прилагодљиве, зује на плочницима великих градова исто као и у девичанским шумама, у леденим арктичким тундрама, у свим пустињама, па и на свим морима света.

ИМА ЗУБЕ

Домаћа мува, једна од осамдесет пет хиљада постојећих врста, средње је величине за свој род. Њено сивкасто тело прекривено чекињама и подељено у три сегмента (главу, груди и трбух) дугачко је пет милиметара и толико је лако да би за килограм тежине било потребно уловити двеста хиљада јединки! Да неким случајем има величину човека, изгледала би као ванземаљско чудовиште из неког научнофантастичног филма. Само њена глава са вратом који јој омогућује потпуно окретање у круг застрашила би свако живо биће. Из ње штрче два велика зеленкастосмеђа ока у облику пасуља, састављена од укупно осам хиљада шестоугаоних сочива која функционишу свако за себе. А то значи да је оно што мува види издељено у хиљаде делића тако да је њено виђење света сведено на сенку, светлост и покрет.

У близини очију мува има две кратке и дебеле антене у којима се налазе сензорске ћелије. Оне непогрешиво бележе и најмање струјање ваздуха и помажу јој да на време уочи опасност. Антенама мува открива мирис меса и отпадака и тако долази до хране.

У дну главе има усни апарат или сурлу — специјални левкасти орган који мува, кад се њиме не служи, лако може да увуче у главу. Сурла је у корену широка а при врху се сужава и завршава у две одвојене шупљине које користи као сисаљке. У устима има сићушне зубе којима мрви храну.

Муве све једу али су им отпаци нарочита посластица. За живот и раст неопходни су им шећер и протеини, али оне више воле шећер, са изузетком женке у првих шест до осам дана живота кад су јој искључиво потребни протеини, за стварање јајашаца. Највише им одговара течна или лако растворљива храна. Кад нађе на неки чвршћи залогај као што су бомбоне, шећер, кромпир или згрушена маснола, мува их својом пљувачком раствара део по део а затим „срче". Помало од њене пљувачке увек остаје на месту где је обедовала. То су такође оне силне мрље на окнима — преко хиљаду тачкица на само петнаест квадратних центиметара површине. Нико још није утврдио зашто упорно покушава да раствори стакло.

ГЛАВНО И ОСАМ ДРУГИХ СРЦА

Муве су и без тога неописиво глупе. Глисте, пужеви, бубашвабе па и буве успевају нешто да науче, али мува изгледа нема ни трунчице памети. Креће се и нешто ради само кад је гладна. Остало време проводи мирујући ослоњена на четири ноге док јој остале две ландарају у ваздуху.

Деца и акробате завиде јој на способности да се с лакоћом креће по плафону, зидовима, стаклу. А она то сасвим једноставно постиже захваљујући сићушним кукицама на врховима ногу којима се хвата и за најмању неравнину. На изузетно глатке површине она се при ходу „лепи" помоћу специјалне материје коју лучи кроз отворе такође на крајевима ногу. Ништа мање запањујућа није и њена способност да лебди у ваздуху уз непрестано махање крилима. Док сви остали инсекти да би полетели морају да се послуже ногама и планирају пре него што слете, мува се већ првим замахом крила одлепљује од сваке површине. Та стакластопрозрачна крила су све што је на њој лепо. Ако на њих усмерите јаку светлост, запазићете да се преливају у свим дугиним бојама а преовлађују розе и зелена нијанса.

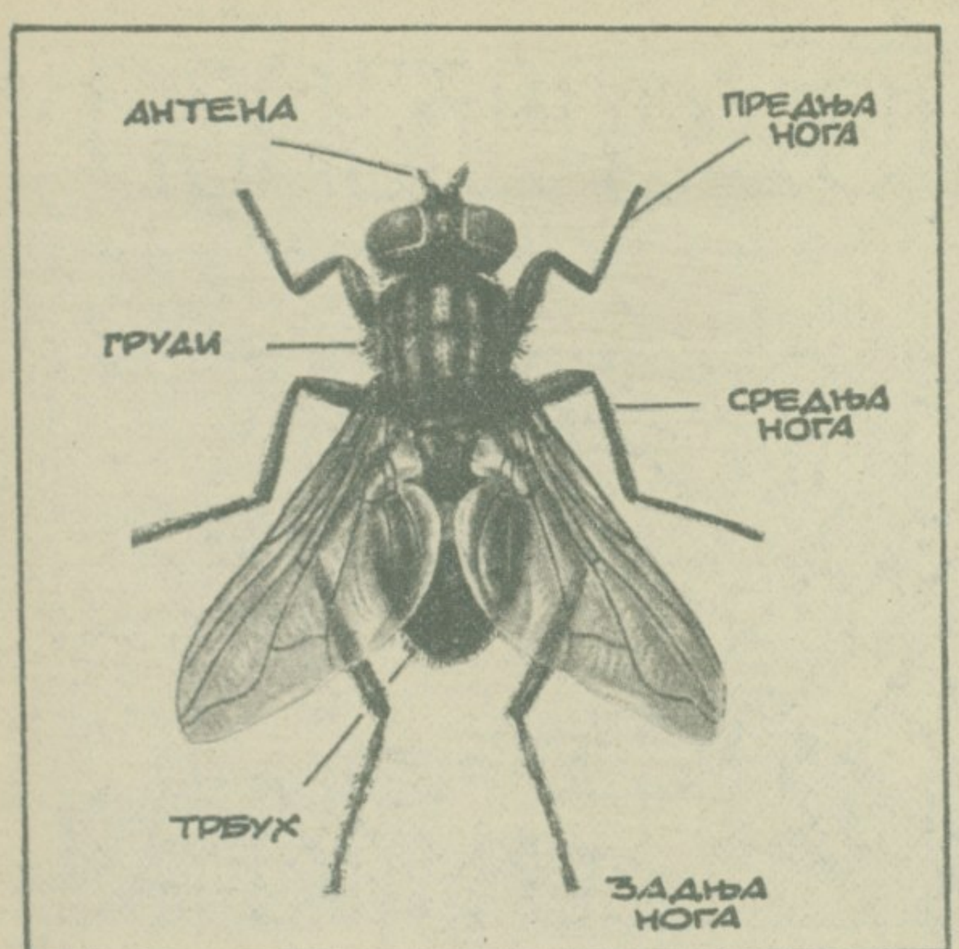
Кад се нађе у ваздуху мува наставља да маше крилима све док се поново не заустави, а то може да траје сатима. Иначе, она не лети нарочито брзо: у просеку седам до осам километара на час, што одговара брзини коњског хода. Крилима замахује 200 до 300 пута у секунду, за разлику од колибрија, на пример, који то изведе само 75 пута у секунду.

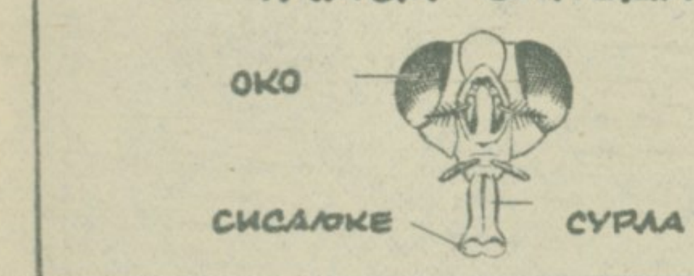
За овај напор муви је потребна велика снага, а она је има јер је тако грађена: свако њено крило, на коме је лако уочити мрежу крвних судова, има на располагању четири помоћна срца која у њих пумпају безбојну крв. Осим тога, мишићи крила толико су развијени да на њих отпада једанаест процената укупне телесне тежине муве. Са резервама енергије могу да поднесу сваки додатни напор.

Муве су веома плодне — сваких десет дана стаса по једна нова генерација. Израчунато је да од женке која средином маја, на пример, положи 120 јајашаца (просечан број) до краја године, теоријски, може да се развије потомство од 5598 милијарди и 720 милиона мува. Ентомолози кажу да би пар мува у идеалним условима за само једно лето могао да створи род довољан да се њиме прекрије једна већа европска земља, и то у слоју дебљине преко четрнаест метара! Што се то ипак не догађа треба захвалити природним непријатељима мува: жабама, гуштерима, пауцима, мишевима, змијама, неким врстама мрава и осицама као и неповољним климатским условима за развој ларве.

Кад изађу из јаја, муве живе три живота. У стадијуму ларве личе на сићушне глисте или гусенице и сва им је брига да се добро наједу. После пет до четрнаест дана, у зависности од спољашњих услова и могућности исхране, ларва се затвара у омотач овалног облика претварајући се у лутку, а затим постепено добија особине и облик одраслог инсекта. Кад је преображај ларве завршен, инсект пробија омотач и излази на светлост дана.

Живот домаће муве у потпуности зависи од спољашње температуре. Кад жива у термометру стоји

испод шестог подељка, инсект пада у кому. Ако је температура изнад 44 степена, парализује се а затим умире јер не поседује телесни механизам за регулисање „знојења". Мува је, иначе, најактивнија на температури од око 30 степени Целзијусових.

Живи само тридесетак дана, а кад је време свежије и до три месеца. Међутим, са наиласком зиме муве листом умиру али увек преживи довољан број да би се обезбедио наставак врсте.

ЗАСЛУЖУЈЕ ИСТРЕБЉЕЊЕ

Једно је извесно: где год да иде мува за собом

носи прљавштину и болести. Разноси, између осталог микробе тифуса, колере, дизинтерије и туберкулозе. Услед инфекције унутрашњих органа, изазване загађеном храном, у неким слабије развијеним земљама трећина деце умире пре него што наврши годину дана старости. Муве преносе и клице трахома, опаке очне болести која изазива потпуно слепило.

Упркос најенергичнијим мерама човек још није успео да се ове напасти, у виду муве, потпуно ослободи. После другог светског рата најбољи резултати постигнути су ДДТ-ијем и неким другим хемијским инсектицидима. Али, уништене су само муве осетљиве на овај отров. Оне природно отпорне су се тако још више намножиле. Има и других начина борбе против ових штетних инсеката. Највише обећава хемијска стерилизација мужјака јер се тиме онемогућује оплодња као главна карика у ланцу размножавања врсте.

Веома је важно да се храна не оставља откривена и да се баца све што није за употребу, да се отпаци редовно пакују у пластичне вреће... Јер, човек вероватно никад неће успети да истреби муве, али бар може да им не иде на руку.

Д. В.

МЕДИЦИНА У КАМЕНУ

ПЕНИЦИЛИН КАО РЕСТАУРАТОР

У другој половини прошлог века француски ботаничар Анри л'Моут запутио се у џунгле јужне Индокине у потрази за растињем погодним за справљање егзотичних напитака. Одушевљен оним што је нашао, одважни ботаничар се запутио још даље пробијајући се кроз непроходну џунглу. И одједном, кроз густо растиње прашуме Л'Моут је угледао полусрушена здања невиђене лепоте, а између њих обрасле улице, тргове и нигде ниједног човека. Ту је једини становник била џунгла. Тако је пронађена престоница средњовековне кмерске државе Ангкор Том.

Убрзо су стигли и археолози, али не да копају већ да стару престоницу секирама ослободе лијана и дрвећа. Недалеко од мртвог града научници су открили и комплекс храмова Ангкор Ват, јединствен споменик источњачке архитектуре 12. века. Осам векова прохујало је над необичним кулама Ангкор Вата. Жарка и влажна клима заједно са тропским растињем уништила је непроцењиво богату резбарију. Прсте су умешале и многобројне банде, те су посебно страдали скулптуре и барељефи који су украшавали дворце и храмове.

Овај изузетан комплекс старе источњачке цивилизације свет није могао ни хтео да остави у рушевинама. Екипе врхунских научника стигле су у прашуму јужне Индокине да испитају шта се може

учинити за рестаурацију древног споменика једне културе. Нимало лак посао око тражења најбољег решења изискивао је, нормално, много времена и, што је најважније, нове методе рада на конзервацији и рестаурацији споменика.

Климатски услови ових места, утврдили су научници, такви су да се мек и порозан камен, од којег су сазидани дворци и храмови, изузетно брзо руши, осипа. А томе је, свакако, доприносило и обиље микроорганизама који су се фантастичном брзином размножавали у безмало свим каменим порама зидина. И рестаратори су предложили једну заиста оригиналну методу: да би спасли древна здања, користиће... пеницилин, проверено најбољи антибиотик. „Инјекције" пеницилина као својеврсна терапија дате су површинском слоју здања с намером да се заустави рушилачки посао микроорганизама, запрашивањем специјалним раствором затворене су њихове поре и за дуже време обезбеђено дејство пеницилина. Резултати су, по речима рестауратора, више него добри!

РЕКРЕАЦИЈА И ЕНЕРГИЈА

Један Француз, име у овом случају није ни важно, одлучио је, прилично давно, 1914. да је глупо да своје време посвећено рекреацији користи само за гимнастику: смислио је необичну, оригиналну апаратуру: то је, заправо, бицикл повезан са динамо-машином и акумулатором. Сваког јутра, како су то утаначили у породици, чланови његове бројне фамилије користили су ову својеврсну апаратуру за производњу струје ногама. Међутим, то вероватно не би било толико занимљиво — уосталом, свако се рекреира на свој начин — да електрична енергија коју су чланови породице том приликом производили није била довољна да у својој кући обезбеде снагу која омогућава да једне вечери горе све сијалице. У енергетској кризи која се наднела над овај наш свет не би било згорег да се сетимо и изума који је пре седамдесетак година изазвао подсмех многих.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НАПРЕД, ЉУДИ! БУДИТЕ ХРАБРИ! БУДИТЕ НЕУСТРАШИВИ! АЛИ...

...НЕ БУДИТЕ СУРОВИ!

НА ОРУЖЈЕ! ВИКИНЗИ НА ВИДИКУ!

ПА ШТА САД ДА УРАДИМО?

© 1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ГАЂАЈТЕ ПРВО ВОЂУ!

ПА-ЛИ!!

БАМ!

СЛЕПЧЕ! ЗАР ТИ НЕ ВИДИШ КО ЈЕ ВОЂА?

DIK BROWNE 6-7

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

НЕ ЗНАМ ШТА МИ ЈЕ!

Те ноћи мајку су пробудили избезумљени крици: дечак се грчио, говорио брзо и невезано као покварен магнетофон.

Све до децембра 1977., шестогодишњи Скот Тамарин био је савршено нормално дете и узоран ученик првог разреда основне школе Ренбрук у Вест Хартфорду у Конектикату. Онда се у дечаку одиграла несхватљива промена.

Наједном је постао неподношљив на часовима: тукао се са друговима за најмању ситницу, пажња му је сасвим попустила, а задаци које је раније решавао са лакоћом сада су га збуњивали. Његове другове, учитељицу и родитеље највише су плашиле нагле промене расположења: за свега минут-два из претеране веселости падао је у застрашујућу туробност.

ЗАГОНЕТКА ЗА ЛЕКАРЕ

Скотово стање са почетком пролећа видно се погоршало. Кад би му другови дошли у посету, тукао их је, гурао, злобно задиркивао, а ако би се његова мајка Мишел умешала, одлетео би у своју собу, бесно залупио вратима за собом и бесомучно ногама шутирао зид.

Променио му се и изглед. Добио је тамне подочњаке, а лице које се некада зачас озарило брзим, умиљатим осмехом, сада је било укочено, посивело, деловало је уморно.

Отприлике у то доба Скот је почео да се жали на главобоље и болове у стомаку. Наде његових родитеља да ће детаљно испитивање у болници коначно решити загонетку Скотовог необјашњивог преображаја нису се испуниле: читава серија медицинских испитивања није дала никакве резултате. С дечаком је, гласио је суд лекара, све у реду... А Скоту је бивало све горе.

Ноћу се често будио вриштећи обливен хладним знојем. Жалио се на неодношљиве болове у ногама и грчеве. Сатима није могао да утоне у сан, а када би коначно заспао, шкргутао је зубима, с лица му није силазила болна гримаса. Ујутро се једва будио.

Пред крај школске године Скотови родитељи били су принуђени да га повуку из школе. Дечак је био потпуно физички и психички исцрпљен. У то доба читава породица требало је да се пресли у Масачусетс где је Скотов отац, лекар, нашао нов посао. Два дана пред селидбу Скот је добио копривњачу и врло тешку кијавицу. По други пут, исцрпним медицинским анализама у којима су учествовала и два стручњака за алергију, није нађен никакав физиолошки узрок Скотових тегоба, изузев „могуће алергије на траву".

Јуна 1978. године Тамаринови су се преселили. Чинило се да промена прија и Скоту: малишан се смирио и најзад личио на дечака какав је некад био. Једног симптома ипак се није решио: таманио је слаткише у огромним количинама.

Тог лета породица је одлучила да одмор проведе у Кејп Коду, летовалишту на обали Атлантског океана. Тумарајући по кампу Скот је већ првог дана набасао на старинску продавницу слаткиша. Сав срећан, јурцао је од тезге до тезге купујући гуме за жвакање, лизихипе, карамеле, бомбоне, чоколаде. За десетак минута потрошио је сав недељни џепарац.

— Овај дан никад нећу заборавити — рекао је пресрећни дечак мајци.

Ниједно од њих није ни слутило колико је ова његова изјава тачна.

ПА ОН ЈЕ ОПИСАО МОГ СИНА!

Те ноћи Мишел су пробудили Скотови избезумљени крици. Дечакове ноге неконтролисано су се грчиле, говорио је брзо и невезано као покварени магнетофон.

На вратима њихове усамљене камп-кућице дечак се отргао од мајке и потрчао у таму. Два сата га је избезумљена жена јурила горе доле по обали: дечак јој је измицао не престајући да се смеје и плаче:

— Не знам шта ми је... Не могу да се зауставим — непрекидно је понављао.

Најзад, када су већ обоје били на ивици снаге, Скот се потпуно исцрпљен скљокао на песак.

Сатима касније, те исте ноћи, Мишел још није смела да заспи. Забринуто је посматрала уснулог дечака. Спавао је немирно, сваки час се превртао, јечао. Но, у глави забринуте мајке коцкице „мозаика" коначно су почеле да се слажу: била је сасвим сигурна да је поподневна гозба слаткишима на неки начин изазвала јаку хемијску реакцију у организму њеног сина. А како су симптоми од те ноћи необично подсећали на оне који су се јавили тог пролећа, била је исто толико уверена да су Скотове тегобе последица како годишњег доба тако и врсте хране коју једе.

Од тада је помно пратила његове реакције на јела која му је давала. Била је у праву: кад год би појео кукуруз, његов омиљен додатак месу, спопадало га је необуздано кикотање. Од витамина са укусом ментола редовно га је болео стомак. Тамаринови су се сложили: њихов син болује од неке непознате врсте алергије. Мишел је дечака ставила на строгу дијету: што мање шећера, што мање обогаћених производа. Скоту је, видело се, нов „режим" пријао. Могло се рећи да је почео да личи на оног некадашњег веселог дечака.

Када је крајем августа кренуо у школу, без тешкоћа се уклопио у нову средину и веома брзо стекао пријатеље. Тамаринови су били пресрећни: можда је Скотовом мучењу дошао крај? Можда се болест на неки тајанствен начин повукла? Још су се надали током оних неколико јесењих месеци. Онда су се, у фебруару, јавили први предзнаци прошлогодишњих промена.

Водили су га од једног специјалисте до другог. Нигде одговора. Онда је сасвим случајно, Мишел отишла на састанак масачусетског Удружења деце која имају тешкоће с учењем. Тог поподнева гост је био др Виљем Крук, педијатар. Мишел се сва претворила у уши чим је говорник почео да описује симптоме напетости и умора на алергијској основи:

— Малишани са овим тегобама обично су хиперактивни, лако се замарају, врло су нервозни и склони депресији. Многи пате од несанице, болова и грчева у мишићима, ноћних мора и знојења. Врло висок проценат ове деце има тешкоћа с дисајним органима, појављују им се тамни подочњаци. Агресивност и неспособност да уче уобичајени су симптоми.

— Па он је управо описао мог сина? — рекла је Мишел Тамарин непознатој жени до себе.

ДВАНАЕСТ НЕПРИЈАТЕЉА

Убрзо је Скот подвргнут новом низу тестова у којима су му концентрати хране и одређених супстанци инјекцијама готово безболно убризгавани под кожу надлактице. Већина тих супстанци изазивала је само сићушан, ружичаст плик. Но, када се радило о онима на које је осетљив, пречник плика повећавао се неколико милиметара за свега пар минута. Што је још важније и дечаково понашање се у тим случајевима видно мењало.

Наочиглед запрепашћених родитеља и лекара Скот је, рецимо, на екстракт траве реаговао тако што је за неколико минута постајао изузетно узнемирен, од шећера усплахирен, од кукуруза га је спопадао неконтролисани кикот, од јабука се за тили час осуо копривњачом. Све у свему, испоставило се да је дечак алергичан на дванаест распрострањених супстанци међу којима и на плесан, прашину, полен, коров, дрвеће.

Како помоћи детету које је алергично чак и на пшеницу, шећер, кукуруз, јаја? Скоту су лекари прописали тзв. неутрализаторске капљице, концентрате управо оних супстанци на које је алергичан. Капљице се стављају под језик и мада стручњаци нису сасвим сигурни на који начин оне делују, извесно је да спречавају имунолошки сисем Скотовог организма да „препозна непријатељске" супстанце.

За само две недеље терапије малишаново стање се видно побољшало. Нестало је тегоба с дисањем, ноћних мора, грчева у ногама, ишчезли су подочњаци. Мали пацијент је без тешкоћа успевао да заспи и будио се ујутро освежен. Ни трага од ћудљивости, агресивности, нервозе.

У дечаковом школском извештају после пролећног тромесечја писало је: "Скотово понашање је пријатна промена за све нас".

БИМ И БУМ

ХА-ХА! ПУСТИЋЕМО ЈЕ ДА ПОВЕРУЈЕ У СВОЈ УСПЕХ!

ИОНАКО САМ ЈА ТЕО ДА ОВО ОФАРБАМ!

ХИПНОТИСАЛА САМ КАПЕТАНА И ИНСПЕКТОРА ПА САД РАДЕ К'О БЕСНИ!

ДАЛ ВАМ ВЕРА, МИС АЛГЕБРО!

ЗНАШ, ОВА ПРИЧА О ХИПНОЗИ И ФАРБАЊУ ДАЛА МИ ЈЕ ИДЕЈУ...

И МЕНИ!

ХИ-ХИ! МИС АЛГЕБРА БАШ ВЕРУЈЕ У СВОЈУ МОЋ!

ШТА? ЗАР СТЕ ИХ ХИПНОТИСАЛИ ДА ФАРБАЈУ МАГАРЦЕ?

ЧАСНА РЕЧ, НИСАМ ЈА!

НЕГО МИ!

КАКАВ ЈЕ ОВО УЖАС? ДА НИСТЕ НЕГДЕ ПОГРЕШИЛИ У ХИПНОЗИ?

ОВО МИ ЛИЧИ НА ВАШУ ДЕЧИЦУ...

А САДА НАМ ЈОШ ОСТАЈЕ ДА НАЂЕМО АЛИБИ...

ПА ЕВО ТИ ГА!

А ЈА ЋУ ВАМ ДОКАЗАТИ ДА ГРЕШИТЕ!

ХМ!

МАЂНА ФАРБА

МАМА! МАМА! ПОМОЗИ НАМ!

ДАКЛЕ, МИС АЛГЕБРО! ЧЕКАМ ОБЈАШЊЕЊЕ!

ДЕХИПНОТИШИТЕ ИХ ПРЕ НЕГО ШТО ОФАРБАЈУ ЦЕЛО ОСТРВО, А ОНДА ЋУ ВАМ ПОКАЗАТИ МОЈУ ХИПНОЗУ!

НИСАМ КРИВА...

??...

MIKE SEKICH 6-7

© 1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ЈАЛЕКСА И ЂУЂИЛО

НОЋАС САМ САЊАО СТРАШАН САН: ЈЕДНА АЖДАЈА ЈЕ НАПАЛА МОЈУ ЖЕНУ...

И, ШТА СЕ ДЕСИЛО?

ПОБЕДИЛА ЈЕ НАРАВНО МОЈА ЖЕНА!

ЦРНА БРАДА: САБЛАСТИ ЈЕДРЕЊАК

I ДЕО

ТРГОВАЧКИ БРОД **ТАРИ ГОЛД** ЛАГАНО ЈЕ ПЛОВИО ПРЕМА МАЛОМ АНТИЛСКОМ ОСТРВУ ТОРБОАЈОЦ ПО ТОВАР ЗАЧИНА...

САИЗВИБАЧНИЦЕ СЕ ОДЈЕДНОМ РАЗЛЕГАО КРИК...

КОПНО ИСПРЕД НАС!

СЈАЈНА ВЕСТ, КАПЕТАНЕ!

ДА, ТО ЈЕ ТОРБОАЈО! УЈУТРО СМО У ЛУЦИ НОВИ КОКО РИКО!

АЛИ, ШТА ЈЕ ОНО ТАМО?!

?

ААААХ!

ТРАС!

?

ААААХ!

ТРАС!

1545/1

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ХЕЈ... ЧУЈЕШ ЛИ ГЛАСОВЕ?

КАКВЕ ПАЦОВЕ?! ВИШЕ МЕ ЗБОГ ТОГА НЕ БУДИ!

ХЕЈ... НИСУ ПАЦОВИ ВЕЋ ГЛАСОВИ?

ТЕШКО ЈЕ С ГЛУВАЊИТА ИЗИЋИ НА КРАЈ!

ЧУДНИ НЕКИ ГЛАСОВИ...

?!!

ЈЕ ЛИ ВАМ БОЉЕ, КАПЕТАНЕ?

О, КАКАВ УЖАС! СТРАШНО!

НЕ МИСЛИМ ДА ЈЕ ТАКО ЛОШЕ!

ПОЗОВИ ПОСАДУ НА ПАЛУБУ! ПОСЛЕ ОВОГА ШТО САМ ВИДЕО, НЕЋУ СЕ СМИРИТИ! САМ У ТРАКУ!

СВИ НА МОСТ!

ДИНГ! ДИНГ!

МОРНАРИ! ВАШ НЕУСТРАШИВИ КАПЕТАН УТАПО НИЈЕ УТРО ОД СТРАХА КАДА ЈЕ МАПОЧАС УГЛЕДАО СТРАВИЧНИ ПРИЗОР!

ВИДИШ ДА САМ ЧУО ГЛАСОВЕ!

ТОЛИКА ПРИЧА, ЗБОГ ОБИЧНИХ ПАЦОВА!

Живот у луци нови
Коко Рико почиње
рано...

Матиша!
Баш сам по-
ше ручао!

КРЧМА

Зар тако храниш
свог јадног де-
ду?!

Ова харинга је би-
ла тршавија
од мене!

Немамо
више ни ди-
нара!

Иди па заради! Млади
треба да се брину о ста-
рима!

Како?
Немам
посаду!

Нема више сурових
и страшних гусара као
некад! Данашња от-
падина, на жалост, више
воли да ради!

Мислиш
да је то до-
вољан раз-
лог да ти
деда умре
од глади?

Гладан
сам и ја,
па не
правим
дра-
му!

И престани
већ једном да
глођеш ту кост!
Треба и ја нешто
да ручам!

Хопс!

ТАКО СЕ РАЗГОВАРА СА ДЕДОМ, ЈЕЛ'?! ЗА КАЗНУ – НЕТА РУЧКА!

ХОПС!

ОВО НЕ СМЕШ ДА ТАКНЕШ ДОК НЕ МАЗНЕШ НЕГДЕ ДОБРОГ ВИНА!

МАЛО КАСНИЈЕ...

ПОНАША СЕ ПРЕМА МЕНИ КАО ДА САМ КЛИНАЦ...

БАРАБАМ! БАРАБАМ!

СТИЖЕ БРОД!

ТО ЈЕ СИГУРНО **ТАРИ ГОЛД**!

?

БАРАБУМ! БАРАБУМ! БАРАБУМ!

И ВИ ИДЕТЕ ДА ГА ВИДИТЕ?!

НЕГО ШТА! ТАКВЕ ЗАБАВЕ НЕМА СВАКИ ДАН!

БАРАБУМ! БАРА! БУМ!

ЈЕСТЕ, ТО ЈЕ **ТАРИ ГОЛД**! БИЋЕ И ПОШТЕ!

МАМА МИ ЈЕ ПОСЛАЛА ЦЕПАРАЦ!

ХЕЈ, НИСИ МИ ОБРИЈАО ДРУГУ СТРАНУ!

КАСНИЈЕ!

КАД ПОРАСТЕМ, БИЋУ ЕНГЛЕЗ!

А ЈА ШПАНАЦ, ПАЋУ ТЕ ТЕ ИШАМАРАМ!

ТАКО ИХ МАЈКА ВАСПИТАЛА!

ХЕ-ХЕ! НИГДЕ НИКОГ! МОЖДА ИМА НЕШТО ЗА ДЕДИЦУ!

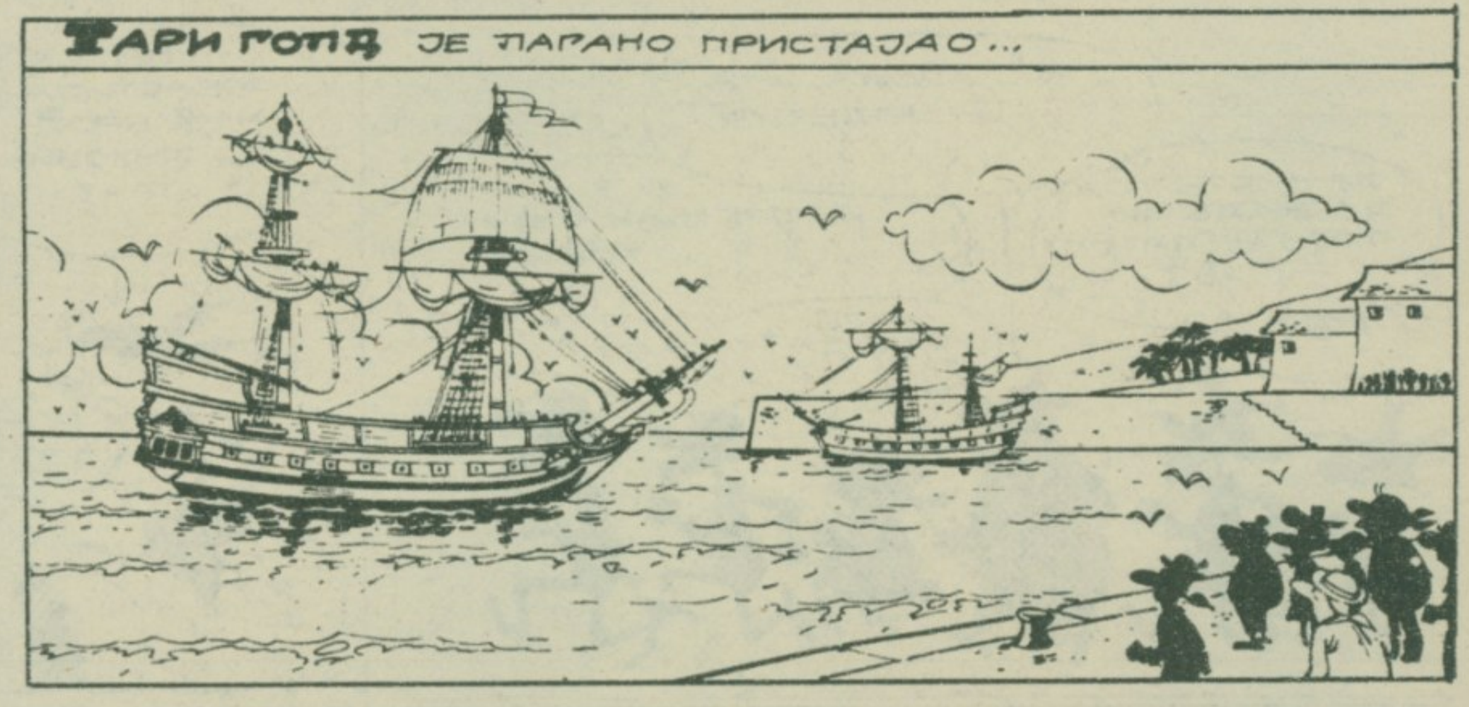
4

ТЉАЦ? ТЉАЦ? ОХОХО! ШТА ЈА ТО ВИДИМ!

...И ДИЊА ЗА ДЕДИЦУ? УЗЕЋУ НЕКУ ЗРЕЛУ! ОН ЛУДУЈЕ ЗА ЊИМА!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ЛУНИ...
ТАТА! НЕ ВИДИМ НИШТА ОД ОВОГ ЧИКЕ!
ГЛАЗИРА НИ КОКОС

ВИДИШ ТИ САД?
БУБ!

ЈАРИ ГОПД ЈЕ ЛАГАНО ПРИСТАЈАО...

!!
?
СТРАШНО!
МОРАМ СМЕСТА РЕЋИ ГУВЕРНЕРУ ШТА САМ ВИДЕО!
МЕСТА!
А МОЈ ЧЕПАРАЦ?
?

ШТА ИМ ЈЕ?!
ПОЈМА НЕМАМ!
ВИДЕПИ СУ НЕШТО СТРАШНО!
ИДУ ГУВЕРНЕРУ!
ЗА ЊИМА!

НИК, ТРЕБАЛО БИ ДА РАЗГОВАРАТО САТОРНАРИТА!
НИЈЕ САД МОМЕНАТ ЗА ТО! НЕКА СВЕ ИДЕ СВОЈИМ ТОКОМ!

ОД ДАНАС ЋЕ МЕ ДЕДИНА ВИШЕ ЦЕНИТИ!
5

МЕСТА!
СКЛАЊАЈ СЕ!
БАРАБОМ!
БАРАБОМ!

ШТА ЛИ СУ ТО ВИДЕЛИ?!

А МОЈА УПУТНИЦА?

И ЈА САМ ВИДЕО!

ГУВЕРНЕР МОРА ХИТНО ДА ИСТЕРА БАВОЛА ИЗ МОРА!

ДО БАВОЛА, ШТА СУ ТО ВИДЕЛИ?!

ДА НИСТЕ МОЖДА ВИДЕЛИ МОЈУ УПУТНИЦУ?

НЕ!

ЈЕДРЕЊАК С ДУХОВИМА? КАД ТИ КАЖЕМ!

НИЈЕ ВАЉДА!

ЧУЈЕШ, СЕБАСТИЈАНЕ? БРОД С ДУХОВИМА!

ЧУЈЕМ! МОРАТО ХИТНО ДА ГОВОРИТО С ТОРНАРИТА!

!!

ТИ ЛИ СИ ТАЈ ШТО ЈЕ ОПУСТОШИО МОЈУ РАЊУ?!

ЈА?! ХЕ-ХЕ! ЗАСТРАШАВАШ МЕ!

ДОСТА!

НИКАД НЕ БИХ ТАКО НЕШТО УРАДИО!

СРЕЋА ТВОЈА ШТО ТЕ НИСАМ УХВАТИО!

ВЖЖЖ!

... ИНАЧЕ БИХ ТЕ РАСКУПУСАО КАО ОВАЈ КУПУС!

ДОНГ!

ЖИВОТ МИ ЈЕ САВ ОД ПОНИЖЕЊА! КУПАМ СЕ У ПОНИЖЕЊУ КАО САРДИНА У УЉУ!

ПРЕД ГУВЕРНЕРОВИМ ДВОРЦЕМ...

ЈА, ТЕД АЛЕНВЕР, ЗАПОВЕДНИК **ТАРИ ГОПДА** ИМАМ ВЕОМА ВАЖНО САОПШТЕЊЕ...

НЕКО ХОЋЕ ДА ВИДИ ГУВЕРНЕРА!!!

ЈА САМ ДОН АЈМЕ МЕНИ, ПРВИ САВЕТНИК ЊЕГОВЕ ЕКСЕЛЕНЦИЈЕ ДОН ПЕДРА ДЕ ВЕДРА! ШТА ЖЕЛИТЕ?

ВОЈНИЧЕ! РАЗЈУРИ НАРОД!

ЈА САМ! ИМА ИХ БАР ПЕТ СТОТИНА!

ТО ЈЕ ЗАИСТА ОЗБИЉНА СТВАР! ПОЂИТЕ СА МНОМ!

СТВАР ЈЕ ОЗБИЉНА! У ВОДАМА ОСТРВА ЛУТА САБЛАСНИ ЈЕДРЕЊАК!

ЈЕДАН ШПАНСКИ ВОЈНИК ВРЕДИ КАО ПЕТСТОТИНА ЦИВИЛА!

КАКО ВИ КАЖЕТЕ...

НЕ САМО ШТО КАЖЕМ, НЕГО АКО ТА РУЉА НЕ НЕСТАНЕ ЗА ДВА МИНУТА, ЗАВРШИЋЕШ У НЕКОМ РУДНИКУ!

РАЗУМЕМ!

НАРОДЕ! ДОН АЈМЕ МЕНИ ПОКЛАЊА БУРЕ РУМА ОНОME КОЈИ ПРВИ СТИГНЕ НА ПРИСТАНИШТЕ!

И ЗА ЈЕДНУ ЧАШУ, ТРЧАО БИХ ДО МАДРИДА!

ЗАВЕЖИ И ТРК! БУРЕ РУТА ВИШЕ ВРЕДИ ОД УПУТНИЦЕ!

БУРЕ РУТА!

ЈА БИХ РАДИЈЕ СВОЈУ УПУТНИЦУ!

РУМ!

НАПРЕД!

ШТА ИМ ЈЕ!

ЧЕКАЈ МАТПО!

ОВА САМОИНИЦИЈАТИВА КОШТАЋЕ ТЕ ЈЕДНО БУРЕ РУМА, ВОЈНИЧЕТ

БОЉЕ И ТО НЕГО У РУДНИК!

ОВАЈ КУПУС ЋЕ НАМ ДОЋИ КАО МЕЛЕМ ПОСЛЕ ТОЛИКОГ ГЛАДОВАЊА...

НЕ!

БАРАБОМ! БАРА-БОМ!

ЈА ЋУ ПРВИ!

ЗА ТНОМ, БРАКО!

КАД СЕ ОД ЈЕДНЕ ЧАШЕ НАПИЈЕМ ЗА ДЕСЕТ МИНУТА, ЗА КОЛИКО МИНУТА ЋУ СЕ НАПИТИ ОД ДЕСЕТ ХИЉАДА ЧАША КОЛИКО СТАНЕ У ЈЕДНО БУРЕ ?

МОЈ КУПУС!

МОЈ КУПУС!

ОДЕ ТОЈА НАДА!

ШКРИИИП

ИНТИМИШЕШ СЕ С ДАМАМА? А?!

ЗА?!

ТРАС!

НАША ЈЕ МОЈА ЖЕНА! ОСТАВИ ЈЕ НА МИРУ!

ТРАС!

?!!!

МОЈЕ ЈАДНО ТЕЛО ВАПИЈЕ ЗА КАЛОРИЈАМА, А ЕВО ШТА ДОБИЈА!

У МЕЂУВРЕМЕНУ...

ЗАШТО ВАС ДВОЈИЦА НЕ ТРЧИТЕ ЗА БУРЕ РУПЕ?

НИСМО ЖЕДНИ!

ЖЕДНИ ИЛИ НЕ, ГУБИТЕ СЕ ДА ВАМ НЕ ИЗВУЧЕМ УШИ!

ТО БИХ ВОЛЕО ДА ВИДИМ!

СТИРИ СЕ, СЕБАСТИЈАНЕ!

ОДМАХ ЋЕТО ОТИЋИ, СТРАЖАРУ!

СТЕСТА!

ЗАШТО СИ ДОЗВОЛИО ДА СЕ ОНАЈ ВОЈНИК ТАКО ПОНАША, НИК?

НЕ ТРЕБА ДА ПРИВЛАЧИТО ПАЖЊУ!

НАШ ЗАДАТАК ЗАХТЕВА ТАЈНОСТ!

АЛИ МОРАТО ДА ОБЈАСНИТО МОРНАРИМА ЈЕР ТОПУ ДА НАС УДЕСЕ!

ЗНАМ! САКРИЈТО СЕ САД ТЕБУ ПАЛМЕ!

А АКО ИЗ ДВОРА КРЕНУ ДРУГИМ ПУТЕМ?

НЕМОГУЋЕ!

ОВО ЈЕ ЈЕДИНИ ПУТ! ДРУГИ ПУТ ВОДИ НА БРОД!

ХМ... ВАЂА ЗНАШ ШТА РАДИШ...

ЗА ТО ВРЕМЕ У ДВОРИЋУ...

ЕКСЕЛЕНЦИЈО! ОВО ЈЕ ПОСАДА **ТАРИ ГОПЕА**, ИМАЈУ ВАЖНУ ВЕСТ!

НЕКА ГОВОРЕ ЈЕДАН ПО ЈЕДАН! ТРЗИТ ГУЖВУ!

ГУВЕРНЕРУ, КАД САМ СИНОЋ, СА ПАЛУБЕ СВОГА БРОДА...

ТРЕНУТАК!

ЈЕСУ ЛИ ОБРИСАЛИ НОГЕ ПРЕ НЕГО ШТО СУ УШЛИ?

ЈЕСУ, ЕКСЕЛЕНЦИЈО!

ОДЛИЧНО! ТРЗИТ ПРЂАВЦЕ! ДАЉЕ!

КАО ШТО САМ РЕКАО...

ТРЕНУТАК!

НЕКА СВИ ГОВОРЕ УГЛАС! ТРЗИТ ДА СЛУШАМ ПОЈЕДИНАЧНА ИЗЈАВЉА!

КАПЕТАН ЈЕ ВИДЕО БРОД С ДУХОВИТА!

ЧАК ЈЕ КАПЕТАН ПАО У НЕСВЕСТ...

ОДЈЕДНОМ СУ СЕ ЧУЛИ ПОВИЦИ!

ПА ШТА! НЕМА БРОДА БЕЗ ПАЦОВА!

ТАЈ БРОД ЈЕ ВУКАО ОГРОМНУ ГАЛИЈУ!

БИО ЈЕ БЕО И ОСВЕТЉЕН, А НА ЊЕМУ СУ СЕ КРЕТАЛА СТРАВИЧНА БЕЛА БИЋА!

ОДЈЕДНОМ САМ ДА СЕ ОНЕСВЕСТИМ КАКО БИХ ДОБИО У ВРЕМЕНУ! ОДЈЕДНОМ СУ ОБА БРОДА НЕСТАЛА!

КО ЈЕ БАЦИО ТО ПЕРО?! ТРЗИТ БУКУ?!?

ХОЋУ ТИШИНУ! А САД МЕ СТАВИТЕ У ФОТЕЉУ! МРЗИТ НАПОР!

ДОК ЈЕ ПОСАДА ЕНГЛЕСКОГ БРОДА ПРИЧАЛА ШПАНСКОМ ГУВЕРНЕРУ ДА ЈЕ ВИДЕЛА БРОД С ДУХОВИТА...

И БРОДОВИ СУ НЕСТАЛИ У ПРАВЦУ ВАШЕГ ДВОРЦА...

ВЕОМА ОЗБИЉНА СТВАР, ЕКСЕЛЕНЦИЈО!

И ЈА ТАКО МИСЛИМ!

ШТА ВИ МИСЛИТЕ? ЈА МРЗИМ ДА МИСЛИМ!

ОВИ ЉУДИ НЕ СМЕЈУ ВИШЕ ДА ИЗИЂУ ИЗ ДВОРЦА! ОПАСНИ СУ!

А АКО СУ РАСТРУБИЛИ ПО ГРАДУ?

УГУШИЋУ СВАКУ ПРИЧУ О БРОДУ С ДУХОВИМА!

БРЗО ПОЗОВИТЕ СТРАЖУ, И НЕКА СВЕ БУДЕ БРЗО! МРЗИМ НАСИЉЕ!

СТРАЖА, БРЗО ОВАМО!

ВОЈНИЦИ, ОНЕСПОСОБИТЕ ОВЕ ЉУДЕ! БРЗО!

ПРОТЕСТУЈЕМ У ИМЕ ЕНГЛЕСКОГ КРАЉА...

ТИШИНА! МРЗИМ ПРОТЕСТОВАЊЕ И ЕНГЛЕСКОГ КРАЉА!

ПИФ!

ПАФ!

БИНГ!

БАНГ!

ХМ... ЗАБАВНО! НА ЖАЛОСТ, МРЗИМ ЗАБАВУ!

ЗАДАТАК ИЗВРШЕН!

ИЋИТЕ И НЕКА СТРАЖЕ ЗА СОБОМ ЗАТВОРЕ КАПИЈУ!

А САД ТЕ ОСЛОБОДИТЕ ОВИХ КОБАСИЦА? ТРЗИТ КОБАСИЦЕ?

ОДМАХ, ЕКСЕЛЕНЦИЈО!

КЛИК!

ВРРРРРР!

НОСИТЕ ОВЕ ЗАРОБЉЕНИКЕ КУД ЗНАТЕ?

ЗНАМ ШТА СТЕ ХТЕЛИ? ТРЗИТЕ УЖАСНЕ ЧОВЕЧУЉКЕ?

ТАЧНО? ОТКУД ЗНАШ?!

МАЛО ЗАТИМ...

НАЈЗАД МИР, ЕКСЕЛЕНЦИЈО!

ХТЕО САМ НЕШТО ДА КАЖЕМ...

ЗА ТО ВРЕМЕ...

Е, МОЈ СИНКО? НИСИ У СТАЊУ НИ ПОПАРУ ДА НАПРАВИШ СВОМ ДЕДИ...

НЕ ПОТИЊИ ПОПАРУ ПРЕД ЈЕДНИМ ГЛАДНИМ ДЕТЕТОМ?

ЧАК НИ СТРУГАНЕ РОТКВЕ?

НЕДИЋЕ, СУРОВ СИ?

КРР!

КРРР!

ТИ СИ НАЈОБИЧНИЈИ СОМ!

НА ЖАРУ, СА КРОМПИРОМ, ДЕДИНЕ!

МОЖЕ И С КРОМПИРОМ!

С ГОТИЛОТ КРОМПИРА? НЕ, С БРДОМ КРОМПИРА!

ПРЕСТАНИ ДА БУЛАЗНИШ!

НЕ БИХ БУЛАЗНИО ДА ТИ ЈЕ СТОМАК ПУН! ВРАЋАЈ ТИ МОЈ ДЕО ХАРИНГЕ!

КАД БЕШ ВЕЋ ЈЕДНОТ НАУЧИТИ ДА КАЖЕШ **МОЛИМ** КАД НЕШТО ТРАЖИШ? ЗА КАЗНУ-НЕМА ВЕЧЕРЕ!

ПАФ!

НЕМАШ СРЦА, ДЕДИЦЕ!

НЕМАМ! АЛИ ЗАТО ИМАМ СТОМАК КОЈИ КРЧИ ОД ГЛАДИ!

А САД ТИШИНА! ЈЕ ЛИ, КАКВА ЈЕ ОНО БУКА У ГРАДУ?

ПОСАДА НЕКОГ БРОДА ВИДЕЛА ЈЕ БРОД С ДУХОВИМА!

ХА! ХА! ХА! ВИСКИ И СУЈЕВЕРЈЕ! НЕМА ТАКВИХ БРОДОВА!

?

АЛИ...

АЛИ ИПАК ПОСТОЈИ ЈЕДАН - **НАШ!**

ВИШЕ НАМ НИЈЕ ПОТРЕБНА ПОСАДА! КАД НАС НЕПРИЈАТЕЉ СПАЗИ, ОД СТРАХА ЋЕ СКОЧИТИ У МОРЕ, А НАМА ОСТАЈЕ БОГАТ ТОВАР!

?

УРА! СПАСЕНИ СМО!

ЈАДНИ ДЕДИЦА! ГЛАД ЈЕ ПОТПУНО УНИШТИЛА ОВО ДИВНО СТАРАЧКО ТЕЛО, А НАРОЧИТО МОЗАК!

НИСАМ ЛУД! СЛУШАЈ! ИДЕМО ОДМАХ НА ТВОЈ БРОД КОЈИ СИ САКРИО... БЗЗЗЗ... БЗЗЗЗ ... БЗЗЗЗ...

БЗЗЗ БЗЗЗЗ БЗЗЗЗ БЗЗЗЗ БЗЗЗЗ БЗЗЗЗ...

ДЕДИЦЕ, ПА ТИ СИ ГЕНИЈЕ! ДОЗВОЛИ МИ ДА ТЕ С ПОШТОВАЊЕМ ПОЉУБИМ У БРАДУ!

У ЗОРУ, ОДМАХ НА ПОСАО! НАПРАВИЋЕМО ТИ БРОД С ДУХОВИМА!

Ускоро је пала ноћ...

СВИЋЕ!

А ПОСАДА СА **ТРИ ГОЛДА** НИЈЕ ИЗИШЛА ИЗ ЗАТОКА!

АКО ТЕ ПИТАШ ЗА ТИШЊЕЊЕ, НЕБЕ НИ ИЗИЋИ!

ЧУДНО! ЗАР НЕ?!

МОЖДА СУ ТОГЛИ ДА НАМ ПОМОГНУ...

ЈОШ ЈЕДНА ТАЈНА ВИШЕ! ХАЈДЕМО У ГРАД!

Одједном се разлегла песму...

У ТОМ КРАЈУ ДЕВОЈЧИЦЕ...

ПРЕПОЗНАО САМ ОВАЈ ГЛАС!

И ЈА!

... СВЕ СУ ПРАВЕ ГОСПОЂИЦЕ!

?

?

... КАД РАШИРЕ СУНЦОБРАНЕ ...

ОХ, ДЕДИЦЕ! ПЕСМА ТИ САМА ИЗЛАЗИ ИЗ ГРЛА КАД ПОМИСЛИМ НА ПЛЕН!

ПРЕСТАНИ ДА УРЛАШ, БУДАЛО! ЗА МОЈ ПЛАН ЈЕ ПОТРЕБНА ТАЈНОСТ!

ПРЕМУДРИ СТАРЧЕ, НЕ МОГУ ДА СЕ НАДИВИМ ТВОМ ЗДРАВОМ РАЗУМУ И ГЕНИЈАЛНОСТИ!

КАД ВЕЋ ПОМИЊЕШ ЗДРАВ РАЗУМ, КАКО МИСЛИШ ДА СИЂЕШ, БУДАЛО?!

ПОТЦЕЊУЈЕШ ВИЈУГЕ СВОГ УНУКА...

СИКИ ЋУ НА ОЛИМПИЈСКИ НАЧИН!

ДВОСТРУКИ САЛТО ЈЕ МОЈ СПЕЦИЈАЛИТЕТ!

ААХ!

НАРЕЂУЈЕМ ДА СЕ ВОДА СМЕСТА ВРАТИ!

!!

БУУМ!

ДЕДИЦЕ! ДОСТА МИ ЈЕ ЗАВИТЛАВАЊА! **КО** МИ ЈЕ ИЗТАКАО ТОРЕ?!

ОСЕКА, БЛЕСАНЕ! ДЕРИШТЕ ЗАОСТАЛО!

ТОЗАК ТИ ЈЕ НА РУПЕ, ИДИОТЕ БЕСЛОВЕСНИ!

СМЕСТА НА ЈАРБОЛ, САБОТЕРУ!

ФАРБАЈУ БРОД У БЕЛО?!

ПРИЧА О БРОДУ С ДУХОВИТА ДАТА ИМ ЈЕ ИДЕЈУ!

А ТИ СИ ЦИЦЕРОН И ДЕМОСТЕН У ИСТО ВРЕМЕ!

САД КЕ **ОНА ДВОЈИНА** МОЋИ МИРНО ДА ПЉАЧКАЈУ ПО МОРУ!

16

ОНИ ТИПОВИ НЕ САМО ДА НАМ КОМПЛИКУЈУ ЖИВОТ!

КАКО ТО?

ПА НАШ ЗАДАТАК?

ИЗВИНИ, БИО САМ СЕ ЗАМИСЛИО! ИМАМ ИДЕЈУ!

НЕЋЕШ ИХ ВАЉДА ПУСТИТИ ТЕК ТАКО?

А, НЕ! У СТВАРИ, ОНИ НЕ НАМ ПОМОЋИ ДА ИЗВРШИМО ЗАДАТАК!

ДОЗНАЋЕМО ЗАШТО БРОДОВИ НАШЕГ КРАЉА УВЕК НЕСТАНУ У ОВИМ ВОДАМА!

УПРАВО ТО!

СВАШТАРИЈЕ

САМО ЈЕДНУ КУТИЈУ БЕЛЕ БОЈЕ ЗА ПТИЧЈИ КАВЕЗ...

ВЕЋ САМ ВАМ РЕКАО ДА САМ СВУ БЕЛУ БОЈУ ПРОДАО! ЈАКО ЈЕ У МОДИ!

У ЈЕДНОМ ДРУГОМ ЗАЛИВУ СТАРИ НИК И СЕБАСТИЈАН БОЈЕ СВОЈ БРОД У БЕЛО...

БАШ ЈЕ ОВО ЗАБАВНО!

ПОСТАВИЋЕМО СЕ ИЗА БРОДА ЦРНЕ БРАДЕ ДА БИСМО ГА БОЉЕ НАДГЛЕДАЛИ!

ДОБРА ИДЕЈА!

ОВОЛИКИ БРОДОВИ С ДУХОВИТА БРЗО ЋЕ ОТЕРАТИ **ТАРИ ГОЛД** ИЗ ОВИХ ВОДА!

ПОД УСЛОВОМ ДА КАПЕТАН НИЈЕ ИМАО ХАЛУЦИНАЦИЈЕ!

УБЕЂЕН САМ ДА НИЈЕ, ПОШТО ГА НИСУ ПУСТИЛИ ИЗ ЗАТКА!

ОДАКЛЕ ТИ ТАЈ ЧАРШАВ?!

ТО ЈЕ НАША ЦРНА ЗАСТАВА СА ГЛАВОМ СМРТИ, ДЕДИЦЕ! РЕКАО СИ ДА СВЕ БУДЕ БЕЛО!

А ШТА ЈЕ СТОЈИТ ДОГЛЕДОМ, БЛЕСАНЕ?!

И ЊЕГА САМ ОБОЈИО!

СТО МУ ТУКА! И ЛУПА ЈЕ НЕУПОТРЕБЉИВА, А ?!

МНОГО САМ СЕ НАМУЧИО ДА ЈЕ ИЗНУТРА ОБОЈИТ!

ПРОБАЈ ДА ОБОЈИШ ОВУ ШАТАРЧИНУ, БЛЕСАНЕ!

ШЉАС!

ПОНИЖЕЊА КОЈА ТИ НАНОСИ ЈЕДАН ИСХЛАПЕЛИ СТАРАЦ НЕКЕ ТЕ ОДВРАТИ ОД ПОСЛА!

ПОСТАЋУ СЛАВНИ СЛИКАР, А ТИ ГЕНИЈА ГУШИШ У САМОТ ПОЧЕТКУ!

ФАРБАШ ДА БИСМО ИМАЛИ ШТА ДА ЈЕДЕМО!

ТОЛИКО СИ МЕ РАЗОЧАРАО ДА НИСАМ ВИШЕ НИ ГЛАДАН!

ЈА, БОГМЕ, ЈЕСАМ? СТЕСТА НА ПОСАО, А ЈА ЋУ МАЛО ДА ОДТОРИМ СТАРЕ КОСТИ?

АЛИ, И ЈА САМ УТОРАН?

ОДАКЛЕ ТИ ПРАВО ДА ТАКО ПРИЧАШ?

СКЛОНОСТ КА НЕРАДУ?

КАО ШЕФ ПОРОДИЦЕ, НАУЧИКУ ТЕ ЉУБАВИ ПРЕМА РАДУ!

ТО БИХ ВОЛЕО ДА ВИДИМ!

18

МАЛИША, СРЦЕ МИ СЕ КИДА, АЛИ ДУЖНОСТ ТИ НАЛАЖЕ...

ХЕ?ХЕ?ХЕ? ВИДЕЋЕ-МО?

У РЕДУ, ТАЛЕНАТ ТИ СЕ ВРАЋА - ИДЕМ ДА СЛИКАМ! АЛИ, НИЈЕ ЛИ БОЉЕ ДА САМ НЕШТО УРАДИШ НЕГО ШТО СЕ ЗАТАРАШ УЛИВАЈУЋИ МИ ЉУБАВ ПРЕМА РАДУ!

ОДЈЕДНОМ, ИЗА КАМЕЊАРА, ПРИ ПУНОЈ МЕСЕЧИНИ, ИСПЛОВИО ЈЕ СТРАШНИ, САБЉАСНИ БРОД...

...А САДА, НАПРЕД У ВЕЛИКЕ ПОДУХВАТЕ КОЈИ ЋЕ ТЕ ПРОСЛАВИТИ И ОБОГАТИТИ!

НЕ БУДАЛИ, МАЛИША! СМЕСТА ОБРИШИ ОНЕ ТРАГОВЕ! МРЗИМ НЕЧИСТОЋУ!

ИСТОГ ЧАСА ЗАПЛОВИО ЈЕ И ДРУГИ БЕЛИ, САБЉАСНИ БРОД...

НЕ ГУБИ ИХ ИЗ ВИДА!

ОНИ СУ!

КАКО СЕ БЕЛО ЛАКО ПРЉА!

ТО ЗНАЧИ, ОД ЈУТРА ДО МРАКА ТРЕБА ДА РИБАТ ЈАРБОЛЕ, ПАЛУБУ, МОСТ! ДА БАРИТА ДУХОВА ПА ДА ИХ ЗАПОСЛИТ...

ШТА ЗНАЧЕ ОВИ ПРСТИ ОВДЕ, МАЛИША?!

Е, ОВО ЈЕ ВЕЋ ПРЕВРШИЛО!

СЛУШАЈ ТИ, МАТОРИ МАНИЈАЧЕ! НАРЕБУЈЕТ ТИ И КАО ТОРНАР И КАО НИВИЛ ДА ПРЕСТАНЕШ С ТОМ ЛУДАЧКОМ УРЕДНОШЋУ!

ЈА САМ ОВДЕ ДА УТЕРУЈЕМ СТРАХ, А НЕ ДА РИБАМ! И НЕ УСУБУЈ СЕ ВИШЕ ДА ТЕ ШАМАРАШ!

ОХ! БРОД С ДУХОВИМА!

ШТА?! ГДЕ?!

ТРАС!

А САД БРИШИ ТЕ ПРСТЕ!

ДЕДИЦЕ, ТИ СИ УДАРИО С ЛЕБА ТВОЈУ СПРЕМАЧИЦУ!

ЗАР ТЕ НИЈЕ СРАМОТА ДА УДАРИШ ЖЕНУ?!

ХА! ХА! ХА! ШТО СИ ЛУКАВ, ДЕДИЧЕ!

ОХ! БРОД С ДУХОВИМА!

НЕ НАСЕДАМ ДВАПУТ НА ТВОЈУ МЕТЛУ!

ЕНО!

ХМ... ДЕДИЦА ТИ НЕШТО ДЕЛУЈЕ ИСКРЕНО... КАО ДА ГОВОРИ ИСТИНУ!

МА, ГЛЕДАЈ!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ГОПАЈ

By Bud Sagendorf

КАКАВ УЖАС!

ОВУ БАШТУ ГОДИНАМА НИКО НИЈЕ НИ ПОГЛЕДАО!

#!!@!
*!!#

ТИ СИ НАЈГОРА ДОМАЋИЦА НА СВЕТУ!

?

?

КАО БАКА, МАЈКА И ЖЕНА МОРНАРА ТРЕБАЛО БИ ДА ОДРЖАВАШ РЕД К'О НА БРОДУ!

НА БРОДУ, КАЖЕШ? ПОЂИ СА МНОМ!

?

?

?

© 1951 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

АУ! ПРЕШЛА МЕ ЈЕ! ПА ОВО ЈЕ **МОЈ** БРОД!

?

?

!

!

КАД СИ ГОВОРИО О РЕДУ НА БРОДУ, ДА ЛИ СИ МИСЛИО НА ОВАЈ?

СПАН

Bud Sagendorf

ПРИЧЕ О ХРАНИ

КАРАНФИЛИЋ

У доба кинеске династије Хан о једно правило дворске етикеције никоме није падало на памет да се огреши: особа која је долазила у аудијенцију владару обавезно је у устима носила каранфилић!

Каранфилић или клинчић се у европским писаним документима први пут спомиње у 4. веку: године 335. римски цар Флавиус Валериус Константинус — познатији као Константин I Велики — послао је свом пријатељу римском папи Силвестру I, чувеном гурману, око 80 килограма каранфилића пакованих у сребрне и златне ћупове запечаћене воском.

У документима се о томе ништа не каже, али је сасвим сигурно да се Силвестер I силно обрадовао: са поменутом количином зачина могао је годинама да се наслађује, а имао је, богами, и разлога да се осећа бар двоструко богатији него што је до тада био — клинчићи су у оно доба били фантастично скупи.

ГДЕ ЈЕ НЕСТАО?

У средњем веку овај зачин је посредством арапских трговаца и даље са Далеког истока преко Византије стизао до кухиње сваког европског краља и феудалца који је иоле држао до свог стомака и угледа.

Онда се, у другој половини 7. века, са каранфилићима нешто чудно збило — миришљава мирођија изгубила се са европског тржишта за пуна три века. До данас нико није објаснио откуд та „несташица" дуга три стотине година.

Каранфилић је по други пут освојио европске лонце захваљујући Сараценима који су га, док су у 10. веку нападали земље на обалама Средоземног мора, нештедимице убацивали у своја јела. Европљанима се сасвим сигурно нису свиђале освајачке намере Сарацена, али њихов начин справљања оброка ипак јесте. У време крсташких ратова (11—13. век), Венеција је преузела монопол над трговином овим мирисавим зачином који је постепено освојио дворске трпезе.

Сматра се да је Марко Поло био први Европљанин који је на свом путовању по Кини (1275—1292) угледао изворни каранфилић у провинцији Каинду. У књизи коју је по завршетку његових путешествија написао Рустицијано из Пизе спомиње се, између осталог, и каранфилић како „расте на маленом стаблу које има листове сличне ловоровим, али су нешто ужи и дужи, са цветовима сличним белим цветовима каранфила".

Каранфилић из Каиндуа могао је да представља новину за Марка Пола, али не и за Кинезе — они су га на разноразне начине употребљавали много пре него што је љубопитљиви светски путник крочио на њихово тле. Још у доба кинеске династије Хан, рецимо, у трећем веку пре наше ере дворска етикеција налагала је да особа која посећује владара обавезно у устима држи каранфилић како би свој дах у присуству преузвишеног учинила пријатнијим...

После другог „наступа" у Европи каранфилић, истина, осваја кухиње, али у то доба још представља екстраваганцију богатих. Италијански бонвиван Никола Салимбари доживео је тако да га због поменутог зачина оштро нападне песник Данте Алигијери: разуздани племић је, између осталих обести, обичавао да са друговима пече фазана и пилиће на ватри од каранфилића!

Временом су озбиљни људи уочили да каранфилић поседује и антисептично дејство и да се може употребити као средство за ублажавање болова. Учена опатица Св. Хилдегарда написала је 1170. године у својој књизи „Узроци болова и њихово лечење" како клинчић лечи главобољу, глувоћу и падавицу. Из познате Медицинске школе у Салерму долази нам следећи савет: „Прогутај каранфилић ујутро, јер он бистри главу, упија све штетне гасове и човеку у кревету даје снагу."

У погледу последње тврдње, са ученим главама из Салерма слагали су се и стари Кинези, затим кувари римског папе Пија V, грађани Напуља и многи други — клинчићи су, истицало се, одличан афродизијак. Да ли је Пије V кога историја памти по томе што је био суров према јеретицима а анатемисао је и енглеску краљицу Елизабету I, знао за ово својство мирисљавог зачина не зна се, али је зато извесно да су му га често убацивали у јело.

ЈЕДНЕ ГРЕЈЕ, ДРУГЕ ХЛАДИ

Арапске жене вековима су употребљавале каранфилић у козметичке сврхе, с тим што су оне при том мудро спојиле лепо са корисним: премаз каранфилићем око очију штитио је око од инфекција.

Италијански апотекар Леонардо Фјоравенти тврдио је у 14. веку: „Клинчић лечи све врсте слабости, болести са врућицом и оне са грозницом. Једне утопљује, друге расхлађује." Два века касније прах ове биљке мешао се у лекове који уклањају пробавне сметње. Један познати француски фармацеут тога доба написао је: „Нећу да именујем све људе које је овај лек заштитио или им спасао живот. Хоћу само да напоменем да су га употребљавали краљеви, принцезе и друге особе високог ранга."

Време је показало да су опатице Хилдегарда, апотекар Фјоравенти и сви они који су дубоко веровали у лековита својства каранфилића били у праву: модерни хемичари издвојили су из ове биљке бледожуто уље, тзв. аугенол, које заиста поседује антисептична својства и данас улази у састав средстава против болова као и неких других лекова.

Треба подсетити на још једну необичну особину каранфилића, добро познату нашим бакама. Не тако давно, у домаћинским кућама често се могао наћи тзв. помандер — поморанџа, нар или јабука начичкана клинчићима. Помандери су трајали и по десет година, временом се сушили и смањивали све док не би отврднули као камен. Добре домаћице стављале су те миришљаве кугле у фиоке са рубљем да би лепше мирисало.

Ове кугле ипак нису изум ни наших мудрих бака ни овог доба. Људи су их употребљавали још у средњем веку, додуше у далеко тужнијим приликама: кад год су у доба великих епидемија били принуђени да напуштају своје домове, са собом су као заштиту носили и „куглу!", обично јабуку избоцкану каранфилићима.

Енглески кардинал Вулзи (1473—1530) кога историја памти по умешности којом је водио спољну политику своје земље, био је, судећи по каранфилићу, подједнако сналажљив и у обичном животу. Кардинал, наиме, никада није рескирао да му приликом званичних шетњи лондонским улицама до ноздрва допру прилично непријатни и подједнако продорни мириси града — са собом је у таквим приликама обавезно носио и намирисану куглу. Тик под носем, ваљда...

Клинчићи су, ако нисте знали, једно време замењивали и лед. Врло рано је, наиме, уочено да се месо начичкано њима далеко дуже одржава уколико се уз то још и потопи у сирће. За ову њихову особину добро су знали и средњовековни ходочасници и крсташи који зато на своја дуга путовања никада нису кретали пре него што би се поштено оспскрбили корисним зачином.

Одакле потиче каранфилић? Иако су њиме зачињавали јела још од доба царa Константина, Европљани вековима нису знали одакле у ствари потиче овај много тражени зачин. Арапски трговци љубормо су чували своју тајну.

Тек 1511. године када је португалски поморац Серано, пловећи Пацификом, стигао до острва Тернате у саставу Молучког архипелага, Европа је коначно открила једини предео у свету где су се тада каранфилићи гајили. Баш као и арапски трговци пре њих, и Португалци су учинили све да задрже монопол над производњом скупог зачина: ширили су гласине да су воде око острва опасне за пловидбу, пуне подводних гребена и коралних спрудова.

ЦВЕТ ПО ЦВЕТ

Пре него што се каранфилић појави на тржишту потребно је много рада и умешности. Процес почиње брањем пупољака — руком, и то цвет по цвет. Да све буде још компликованије, употребљиви су само они пупољци који су управо пред отварањем тако да се свако стабло прочешљава из дана у дан. Пупољци се затим суше на сунцу два дана при чему им се црвена боја мења у смеђу. Каранфилић се потом одваја од љуске у којој лежи и суши још неколико дана. Вештачко сушење је брже, али има једну озбиљнуману — одузима доста мириса. Мада у процесу сушпења каранфилић изгуби око 60 процената тежине, укупан принос са једног стабла износи 35—40 килограма.

ДА ПРЕУЗВИШЕН

ЏИНОВИ СУ ТУЖНИ

Девојка по имену Сенди Ален заиста се подигла до звезда иако јој та висина и слава никако не одговарају. Са своја два метра и четрдесет шест центиметара она је, према Гинисовој књизи рекорда, највиша женска особа на свету.

Сенди је рођена у Чикагу пре двадесет пет година и већ у десетој години била је висока безмало два метра. Прекомеран раст изазвало је обољење хипофизе коју су јој 1977. године специјалисти успешно оперисали. У школу никада није во-

ПОД ПРЕТЊОМ СМРЋУ

Шпанског морепловца Магелана поменуте лажи нису заваре — повео је експедицију која се срећно искрцала на острвима клинчића и тако и Шпанији приграбила право на део трговине. Историја је хтела да се ни Португалци ни Шпанци не задрже дуго на Молучким острвима јер је превласт над овим делом света ускоро припала Холанђанима.

Нови господари архипелага били су, испоставило се, далеко опрезнији од својих претходника: године 1605. уништили су стабла каранфилића на свим острвима изузев на два тешко приступачна. А да би били сасвим сигурни да су себи обезбедили монопол, кријумчарење семена и младица и одлазак на ова острва кажњавали су смрћу. Ни то их, чини се, није сасвим задовољило, па су се потрудили да, где год стигну, протурају лажне мапе како би поморце који би се ипак усудили да прекрше забрану навели на опасне гребене.

И поред свега, нашао се човек коме је пошло за руком да уз много умешности и напора ипак изигра забране. Био је то француски ботаничар Пјер Поавр, гувернер данашњих острва Маурицијус и Реинион.

Поавр је 1770. године за скупе паре и у тајности набавио 300 садница каранфилића и посадио их на Маурицијусу. Неко од умешаних у овај подухват очигледно није умео да чува тајну јер је читава ствар ипак продрла у јавност и веома узбудила и наљутила директора Француско-индијске компаније, извесног господина Диплеа, иначе добро познатог по блиским пословним везама са Холанђанима.

Дипле је, показало се, имао одличне везе и на француском двору јер је убрзо успео да издејствује опозив незгодног гувернера-ботаничара који је, пре него што су засађене саднице процветале, био присиљен да се врати у домовину. Дипле је затим уништио све што је упорни Поавр засадио честитајући самом себи на лукавости. Његово самозадовољство није било дуго века ...

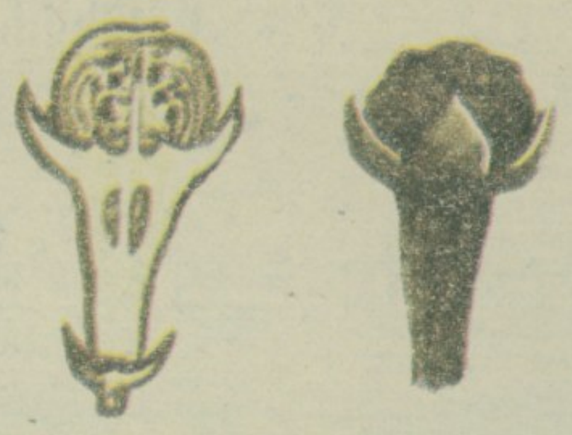
Пре него што је напустио Маурицијус, опрезни Пјер Поавр поклонио је свом познанику ботаничару Хиберу неколико садница препоручивши му да их засади на Реиниону.

„Хибер је на време засадио саднице и једна од њих је преживела. Готово сви каранфилићи који се данас гаје у свету воде порекло од ове чувене саднице, јер је производња на Молучким острвима постала незнатна", записано је у једној историји зачина.

М. Ч.

ОТ НЕ УВРЕДИ

лела да иде зато што су је због њене висине и дебљине ђаци стално задиркивали. Сада је тешка око две стотине килограма, и, наравно, носи гуливеровске ципеле б. б.

У Гинисовом музеју светских рекорда у Нијагариним Водопадима у Канади зарађује годишње око 12.600 долара (1 долар — око 270 динара): по шест дана недељно по осам часова дневно дружи се са туристима, одговара на њихова најразноврснија питања, позира, слика се с њима.

Дужност јој је да буде насмејана, али признаје:

— Има дана кад то не могу да издржим — каже она — и питам се шта ја ту радим. Често пожелим да се вратим својој кући и живим као и сви други, нисам лутка већ људско биће. Бар двадесет пута дневно питају ме да ли бих волела да сам нижа и како се осећам. А ја се не осећам другачије од осталих. Ноге су ми нешто дуже и то је све.

Д. В.

НЕ УЗБУЂУЈТЕ СЕ!

Власник једне јувелирске радње у Паризу није престајао да се смешка док су наоружани провалници на његове очи трпали у торбе накит у вредности од 240 милиона старих динара. Ни када је последња лопужа напустила радњу, хладнокрвни јувелир није нашао за сходно да притисне дугме за аларм. А и зашто би? Радња је била опкољена полицајцима.

Неколико минута пре провале, наиме, драгуљар је примио телефонски позив: „Овде комесар Бариани из ударне противпровалничке бригаде. Ваша радња само што није опљачкана. Не дижите узбуну. Ми ћемо бити у заседи и ухватити их с робом у рукама ..."

Четврт сата пошто су се лопови изгубили, јувелир је окренуо број полиције. Хтео је да зна кад би могао да подигне свој накит.

— Какав накит? Какав комесар Бариани? Тај не постоји ... — речено му је.

Еволуција шаховских фигура пратила је развој шаха кроз векове. Од некадашњег официра на камили (крајњи лево), преко фигуре са ликовима фараона, до оних са данашњим изгледом краља и краљице (даме).

ШАХ-МАТ ЗНАЧИ КРАЉ ЈЕ МРТАВ

Најпопуларнија игра на свету је преко Индије, Персије и Арабљана дошла у Европу пре више од пет векова.

Шах, или како га неки зову „игра милиона", данас је и спорт и професија и довољно је изговорити само име ове игре на 64 црно-бела поља па да се зна о чему се говори. Остаће тајна зашто је баш ова игра стекла толику популарност од свих које је човечанство до данас измислило. Утолико пре што је шах, приликом настанка ,био врло спора и нимало атрактивна игра. Но, пођимо редом и испричајмо о феномену који се зове ШАХ.

КАО ВОЈНА ФОРМАЦИЈА

Црно-бели квадрати поређани наизменично пронађени су у Египту, Грчкој и Риму на историјским споменицима минулих векова. Међутим, нема чврстог доказа, изузев претпоставки, да се игра слична данашњем шаху играла у то време. Можда би неко маштовит, као Ерих фон Деникен, повезао ове налазе са доласком бића са других планета на Земљу, али све до данас откривено остаје у границама теорија.

Зато модерна историја спорта и даље узима Индију као „колевку" шаха у којој се он „родио", то се поуздано зна, у 6. веку наше ере под именом „чатранга". Тачније, из тог периода сачувана је „Књига о чатранги", игри која је без сумње претеча данашњег шаха.

Играло се на 64 црно-бела поља која су поређана у квадрат са по осам пута осам редова. И број фигура је исти — по 16 са сваке стране — као и њихов распоред. Сам назив „чатранга" означавао је војну формацију индијске војске: пешадија (пешаци или пиони), војници на слоновима (ловци), коњаници (коњи или скакачи) и борна кола (топови). Наравно, био је ту и заповедник, односно основна фигура која је представљала рацу (краљ) и његов саветник (краљица). Но, свака од ових фигура кретала се по табли исто — по једно поље напред, назад или у страну, а само је „коњаник" (скакач) имао данашњу путању померања по табли.

Из тог периода је и позната анегдота о изумитељу „чатранге", мудрацу Сисаху Бен Дахиру и раци Балхиду. Одушевљен проналаском мудраца краљ је одлучио да га богато награди. Но, мудрац је поставио чудан и на изглед скроман захтев: да се на прво поље ставе два зрна жита, на друго четири, треће осам и тако редом (број 64 на квадрат). Но, када су рацини саветници израчунали укупан збир зрна, дошли су до броја 18.446.744.073.709.551.625 или, претворено у масу, око један билион тона жита! Легенда не каже да ли је награда икад исплаћена...

Први који су прихватили ову игру од Индијаца били су Персијанци. Наравно, њихов владар није био „раца" већ „шах", па су променили назив основне фигуре али не и игре. (То ће учинити тек Европљани много векова доцније.)

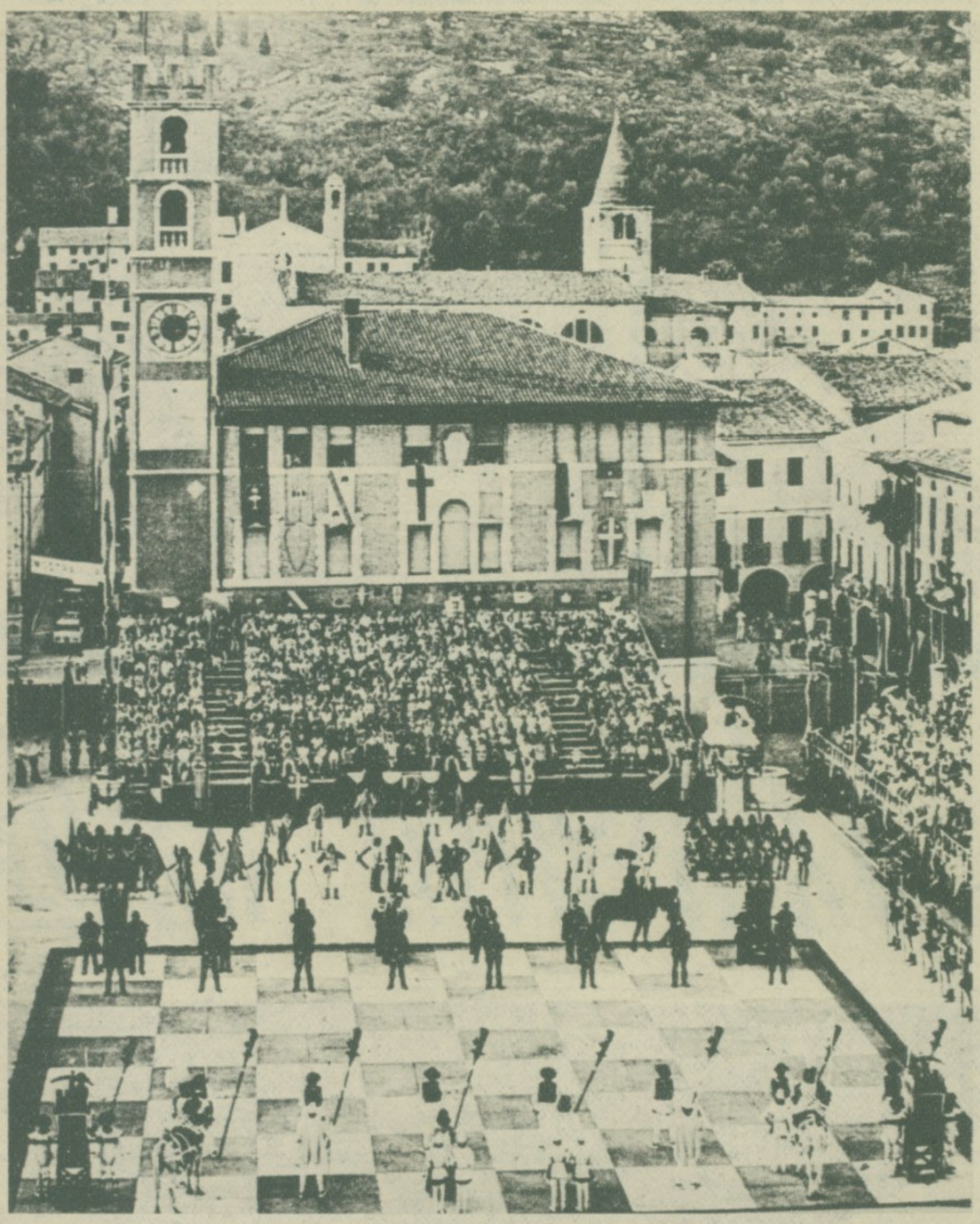
Ко зна шта би даље било са овом игром да Арабљани, у 7. веку, нису покорили Персију и сазнали за „чатрангу". Они су и најзаслужнији за ширење ове игре и њену даљу популаризацију у свету. Они су чак увели и посебан назив за најбоље играче (алијат) и остало је забележено да их је, 820. године наше ере, било четворица. Такође је остао и запис о мечу у којем је 847. године ал-Рази победио до тада најбољег ал-Адлија што се може сматрати и првим званичним шаховским мечом у историји. Поред тога, Арабљани су увели термин „шах-мат" што је значило „краљ је мртав". Према совјетским изворима, некако у то време преко копнених путева и реком Волгом ова игра дошла је у тадашњу Русију и отуда и данас у руском језику назив „слон" за „ловца".

Наравно да Индуси, у време настанка шаха, нису знали за топове па је ту фигуру представљао слон.

СВЕТИ САВА ЗАБРАЊУЈЕ ШАХ

Када су, почетком 8. века, преко Северне Африке

Арабљани дошли на Пиринејско полуострво, донели су у Европу и шах. Нова игра није се брзо ширила али је сигурно, према фигурама које потичу из 11. и 12. века, да је шах био познат широм старог континента.

У Италији су некада веома популарне биле шаховске партије игране живим „фигурама" на градским трговима.

Копненим путем, преко Византије, шах су упознали и Срби и Бугари. Најмлађи син Стевана Немање, Растко, познатији као Свети Сава, превевши 1262. „Зонарин зборник" забранио је свештеницима, поред коцкања и опијања, да играју шах! Наиме, од свог постанка шах се игра у новац или награде у натури...

Ко зна шта би даље било са магичном игром да Европљани нису изменили правила кретања фигура и учинили је динамичнијом, дакле ближом свом менталитету и темпераменту.

Најбоље играче имала је, у то време, Шпанија, а затим је примат прешао у Италију. Из тих земаља потичу и први уџбеници шаха, али и студије и расправе.

Даљи пут одвео је шах у Француску и Енглеску. Највећи шахиста Европе 18. века је био француски музичар Франсоа Андре Данкан, познатији под уметничким именом Филидор. Рођен 1726. године он је већ са 15 година завладао париским „Кафе д' ла Режис" — неком врстом шаховске мека тога доба. Мада и данас једна одбрана носи његово име, заслуга Филидора је првенствено у томе што је поклонио пажњу пешацима. До тад су се играчи трудили да их се што пре реше јер су „ометали остале фигуре у кретању"! Било је то наслеђе италијанске и шпанске шаховске школе...

Поред бројних уџбеника и написа о шаху у новинама, у то време појављују се и први часописи посвећени искључиво шаху. Укратко, Европа се заразила игром којој је име „чатранга" коначно променила у „шах".

ВИЉЕМ ШТАЈНИЦ ПРВИ ШАМПИОН

Први велики интернационални турнир одигран је у Лондону 1851. године уз учешће играча из више земаља. На опште изненађење победио је професор математике из Немачке Адолф Андерсон. Но, више од победе свет се дивио играма овог шахисте који је под паролом „све за напад" изводио на табли бравурозне комбинације. Тако је вратио игри романтични дух који је имала у време доминације Шпанаца и Италијана.

Још једна маштовита индијска гарнитура чија је вредност данас једнака цени уметничких слика највећих светских мајстора кичице и вајарства.

Наравно, шах се из Европе пренео у Америку где се, у Њу Орлеансу, 1837. године родио Паул Морфи, човек кога Роберт Фишер сматра својим једним узором, највећи шаховски геније кога је свет икада имао. Са 20 година живота победио је на великом турниру 1857. и постао „играч број један у Америци". Тада одлази у Европу и редом побеђује све тадашње велике играче, између осталих и Андерсена са 7:2. По повратку у Америку 1859, изненада одлучује да заувек напусти шах! Имао је тада само 22 године, али је и у тако краткој каријери постао појам сјајне комбинаторике проткане дубоким стратешким заплетима и „жртвама" фигура.

Иако популаран, шах је очекивао човека који ће продубити саму игру, учинити нешто на развоју стратегије и тако отворити нове могућности у игри. Таквог човека шах је нашао у Вилему Штајницу (1837—1900). Овај Аустријанац је дуготрајним радом, проучавајући безброј до тада изашлих књига и анализирајући многе одигране партије, изградио чврст позициони стил па је постао напросто непобедив и доживео част да буде проглашен првим светским прваком 1886.

Овде треба поменути и човека који је оплеменио идеје Штајница у игри, разбио њену крутост и укомпоновао комбинаторику. Реч је о Михајлу Ивановичу Чигорину (1850—1903), „оцу" совјетске шаховске школе. Иако је у развоју теорије отишао даље, Чигорин је ипак имао негативан биланс у сусретима са Штајницом. Можда је то послужило као основа Бернарду Шоу да окарактерише „теоретичаре" и „практичаре" афоризмом: „Ко уме — он игра, ко не уме — подучава"...

Тако је, ето, рођен шах — посејан у Индији, никао у Арабији, а плодове убрао у Европи одакле је „семе" пренето и у најудаљеније крајеве Земљине кугле. Већ 14 векова одолева свим другим играма и остаје најпопуларнија „собна" забава милиона људи.

Родољуб Марковић

ПРИЧА СА ДНА РЕКЕ

ЈАЧИ ОД

Широм света смо ми, пастрмке, и наши сродници лососи најомиљеније рибе за спортске риболовце. Међутим, само добрим зналцима познато је како долазимо на свет. Погледајте ових неколико фотографија. Ко може у овом незграпном, крупнооком створењу, тако сличном пуноглавцу, да препозна будућу језерску или поточну лепотицу? Зато желим да вам испричам необичну причу са дна потока, реке или језера о томе како сам дошао на свет.

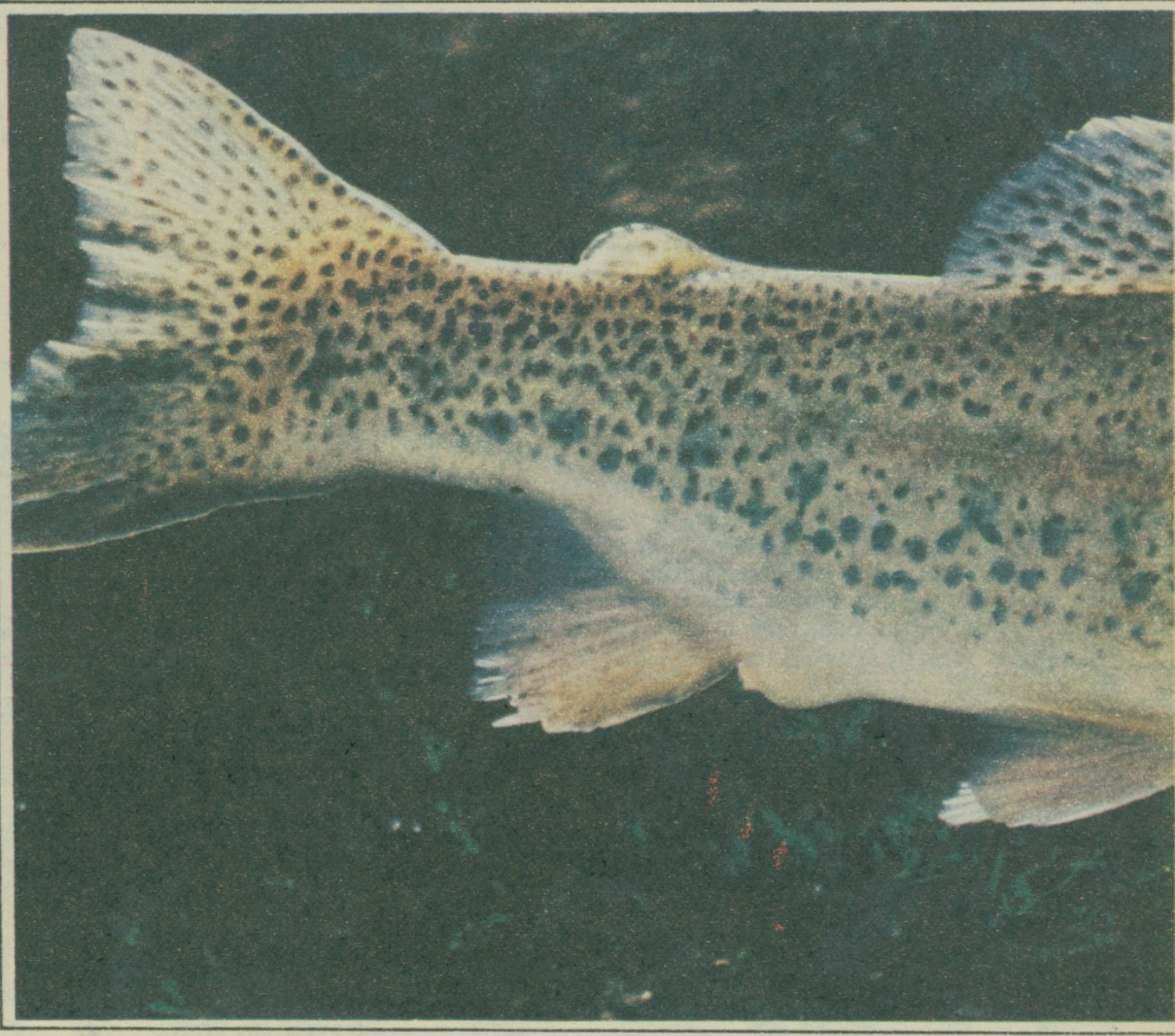
За разлику од других врста слатководних риба, које се најчешће рађају кад увелико гране пролеће или у лето, ја долазим на свет у јесен или рано пролеће, често док су обале мојих вода још прекривене снегом. Чудно, зар не? Али, шта ћете, тиме је мој род обдарила природа.

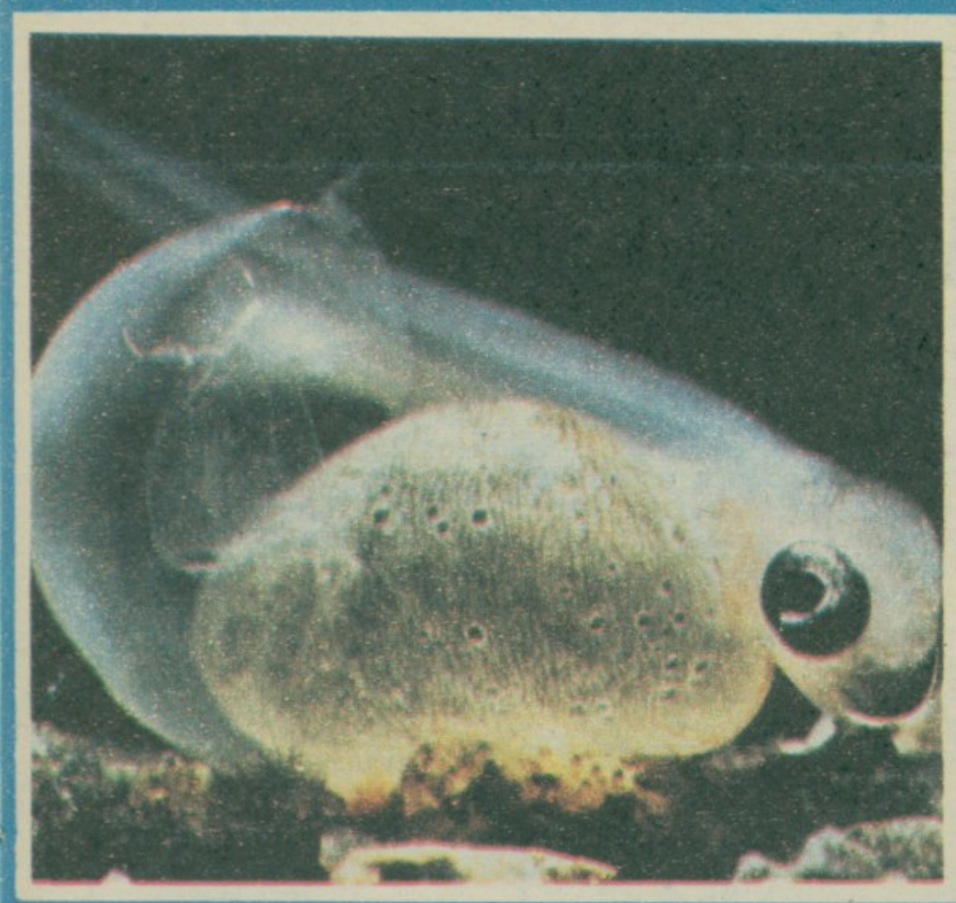
Моји родитељи, Пастрмка и Пастрмко, нису уобичајени рибљи мама и тата. Какве све брзаке они препливају и какве све препреке прећу само да бисмо се родили ја, моја браћа и сестре! Пливајући увек узводно да бисмо ми дошли на свет, мама и тата својим снажним телима побеђују чак и водопаде! Најзад, по томе смо познати, као и наши сродници лососи. У току тих узбудљивих, напорних и опасних узводних селидби пред мрешћење горња вилица мог тате постаје кукаста и тада заиста изгледа смешно, поготову што у току тог неизвесног путовања престаје да једе, па је мршав, премршав.

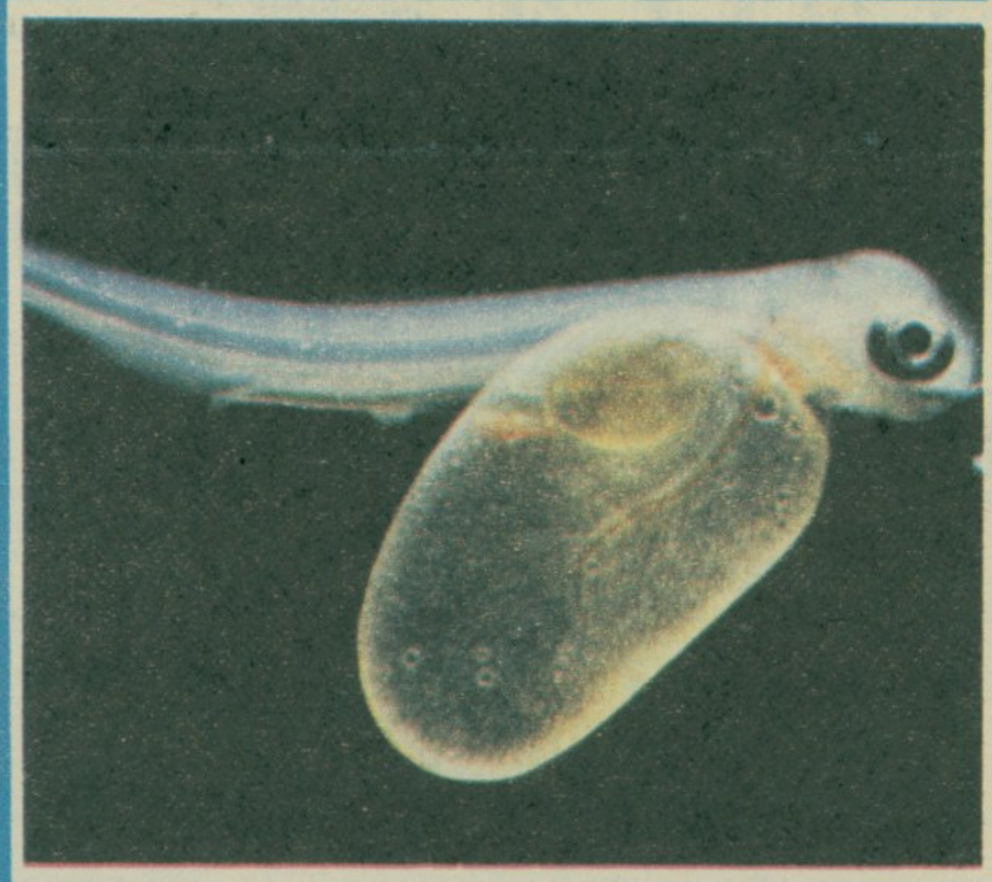
У плићаку хладне воде богате кисеоником моја мама легне на бок и увијајући се издуби перајама бразду у ситном шљунку. То је постеља за мене, моју браћу и сестре. И док мама у њу избацује око 500 јаја великих као зрно грашка, тата будно чува стражу да неко од саплеменика или непријатеља не би узнемирио наш дом. Икрење траје око четири часа.

Кад је икра најзад у оној песковитој бразди, преко ње, готово усправан, наиђе мој тата и прелије је млечем. У том тренутку настајем ја. Али, тај почетак мог пастрмског живота још није готов. Мама брижним и нежним ударима пераја прекрива јаја боје меда ситним песком да нас вода не би однела или појеле рибе.

Међутим, права авантура

ВОДОПАДА

као да тек почиње. Наиме, потребно је много среће, или ако хоћете случајности, да бих ја заиста постао пастрмка. Један део јаја остаје неоплођен. Други однесе вода или угине због хладне воде коју ми ипак не бисмо никад мењали за млаку у којој нам нема живота. Од температуре воде зависи и број дана после којих се из јајета појављујем ја. Ако је температура воде 5°C, ја у облику ларве не баш заносне лепоте излазим из јајета после чак 80 дана. Међутим, при температури воде од 15°C моја минијатурна, окатa креатура излази из јајета већ после 19 дана. Дакле, све зависи од топлине, односно хладноће.

Вероватно вам поглед више привлачи ова кеса испод мог провидног тела него тамнозлатне очи и питате се шта је то. Е, ту се опет побринула природа: да ми, ларве пастрмке, немамо ову кесу, брзо бисмо угинуле. У њој су храна и ваздух, основно за први животни стадијум, и назива се жуманчетна кеса.

Наравно, ја сам у почетку свог бурног и лепог живота, који ће протећи увек у дивљини, у бистрој води, у заносним скоковима за инсектима, врло нежан. Од маме и тате сам наследио особину да, док не ојачам, останем у песковитом заклону где сам и рођен. Али, шта потом једем? Па, моја породица Salmonidae позната је по прождрљивости, па сам, наравно, такав и ја. Од хранљивих микроскопски малих организама растем врло брзо, постајући временом ловац необично упоран, стреловитог рефлекса. Кад сам гладан, а тако је скоро увек јер живим у брзим и хладним водама где је неопходно тело снабдевати енергетски јаком храном, не штедим, да будем искрен, ни кржљаву сабраћу. Зашто то радим, најбоље је још давно утврдио чика Дарвин.

Ово је прича из мог детињства, од када потичу и фотографије. За разлику од неке моје сабраће био сам довољно мудар и опрезан да се не залетим на вештачку мушицу или варалицу спортског риболовца. Тада бих завршио на жару.

* * *

Али, људи нас не убијају само пецањем. Воде су хемијски све више загађене, а то је за све нас, пастрмке, смртоносно.

Ова велика фотографија најбоље говори како изгледам данас. На јесен или пролеће, кад се друге рибе буду спремале на зимски сан или се тек буду будиле из њега, запливаћемо изабраница мог срца и ја узводно, далеко, да би на дну бистрог потока, реке или језера почела још једна прича о рађању.

Забележио:
Иван Лончар

*СТРАНА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ НИКШИЋА

На овогодишњем фестивалу „Омлана 81.“ у Суботици појавила се и једна група из Црне Горе и својим наступом помало изненадила све присутне. Реч је о групи ОСМА СИЛА из Никшића која је за композицију „Биће боље“ добила трећу награду публике. За разлику од већине новоталасних група они су свирали чист хард-рок. На репертоару имају неколико сопствених композиција, а овог лета их очекује и излазак прве сингл-плоче. Група ОСМА СИЛА постоји већ годину дана, а њени чланови су: Жељко Мрвошевић, клавијатуре и вокал, Душко Станисавић, бас гитара и пратећи вокал, Димитрије Максић, соло гитара. Блажо Перовић, бубњеви, и Слободан Добриловић, гитара и пратећи вокал.

Зоран Миљанић,
Молерова 42
11000 Београд

(хонорар 150 динара)

КО ЈЕ ОВО?

Да ли ћете у овом необично обученом момку препознати домаћу верзију Елтона Џона? Момак са дрвеним мачем није нико други до шеф ансамбла РИБЉА ЧОРБА — Бора Ђорђевић!

БЕРЗА ПЛОЧА

Желео бих да купим следеће плоче: „Једној жени“ (ЗЛАТКО МАНОЈЛОВИЋ), „Паткице“ (ДИВЉЕ ЈАГОДЕ), било коју плочу групе SHADOWS (сем »Shange of address«). Купујем само нове плоче.

Драган Туфегџић
Илица 256 б — ВПС I
41000 Загреб

Продајем: „1962 — 1966“ THE BEATLES), GREASE, „Поп парада“, Too Much« (SELECTERS), »Man machine« (KRAFTWERK), »Parallel lines«, »Eat to the beat« (BLONDIE).

Владимир Лаврнић
Церска 2
11080 Земун

Продајем или мењам плоче: „Ох, што те волим, јој“, „Рецепт за рокенрол“ (ВАТРЕНИ ПО ЉУБАЦ), „Доживјети стоту“ (ВИЈЕЛО ДУГМЕ), затим плоче Ерика Клептона, Аманде Лир, Глорије Гејнор, Пинк Флојда итд.

Сања Пољак
Првомајска 31
72000 Зеница

ИДОЛИ, ШТА ИМА НОВО?

Овог лета ИДОЛИ су остали у центру пажње, нарочито после успешне турнеје коју су предузели заједно са групом ФИЛМ.

„Наша је жеља“, кажу ИДОЛИ, „да ширимо сарадњу са телевизијом, штампом, радијем, да ширимо контакте с публиком, али све што убудуће будемо радили носиће само наш печат. То значи да сами компонујемо, пишемо текстове, смишљамо наш сценски наступ, сами се бавимо организацијом послова. Тако смо, на пример, одлучили да следећу ТВ емисију направимо према сопственим идејама“.

— А како се рађају идеје?

— Код нас све иде спонтано. Најважније нам је да направимо аранжман за одређену музичку идеју. То касније разрађујемо.

— А текстови?

— Текстови долазе на крају, кад је све готово.

— Зар се музика може радити без текста?

— Ми имамо полазну основу. То је само текстуални фрагмент. Када смо радили „Мальчике“, текстуални фрагмент нам је био:

Какане зоре буде ме из сна,
какано јутро, какан сам ја.

Међутим, та је песма добила другачији облик на крају. Фрагмент за једну песму нам је, на пример: „Добар дан, кишобран је распродан!“, или — због Зденка смо смислили песму „Земља дембелија“ која ће се наћи на следећој ЛП плочи, а почетак гласи „Сваки дан мислим на Дембелију, Зденлија — човек из Дембелије“.

— А за када се очекује појава те ЛП плоче?

— Ми увелико радимо материјал. Албум ће се појавити вероватно у новембру, ако све буде ишло по плану.

— Има ли нешто што не треба да се зна о ИДОЛИМА?

— Можда ћемо променити једног члана...

— А има ли нешто што треба да се зна?

— Контакт адреса: ВИС ИДОЛИ, Бакићева 8а, 11000 БЕОГРАД.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ХАЈДЕ

Музика: Чак Бери
Препев текста и извођење:
ВИС ИДОЛИ

Све је пошло зло
откад нисмо заједно,
лутам цео дан
јер мој ауто има квар.
Тежак ми је посао
и немам времена
нек'га неко други вози
док га не слупа!
Хајде

Све је пошло зло
откако сам без тебе
свахе ноћи лежем
и мислим на тебе.
Сваки пут телефон
звучи као гром,
неки чудак зове
тражи аеродром!?

Све је пошло зло
без тебе није лако
и морам да те видим
код мене нема „ако“...
И сада чиним све
да обновимо спој
јер ти си само моје пиле,
ја сам само твој!
Хајде!

МОЈ ИЗБОР

Зовем се **Драшко Ђурић**, имам 14 година и живим у Подравској Слатини. Ако неког интересује, рођен сам на дан почетка јесени. Редован сам читалац „Политикиног забавника" и шаљем вам листу најбољих (за мене) домаћих и страних композиција.

ДОМАЋЕ

1. ПАКЛЕНИ ВОЗАЧИ — Атомско склониште
2. НОВО ВРИЈЕМЕ — Булдожер
3. ВИСОКИ ПРОПИСИ — Параф
4. КРВАВА МЕРИ — Азра
5. ПРИСТАО САМ БИТ ЋУ СВЕ ШТО ХОЋЕ — Бијело дугме

СТРАНЕ

1. RADANCE BLUES — The Doors
2. AFRICA UNITE — Bob Marley
3. COWGIRL IN THE SAND — Neil Young
4. IMMIGRANT SONG — Led Zeppelin
5. HEAVEN AND HELL — Black Sabbath

ВРЕМЕ ЗА МЕЛАНХОЛИЈУ

У ери врло нападних назива вокалноинструменталних састава делује као право освежење када се нека група назове МЕЛАНХОЛИК. То никако не значи да су чланови ове групе из Ниша меланхолични момци и девојке (јер се у њиховом саставу налази и једна девојка — **Слободанка Стефановић**). Напротив, њихова музика је ведра, само понекад меланхолична, али увек изведена са пуно мере и укуса. Није ни чудо што су на недавно одржаној Зајечарској гитаријади добили награду за свеукупни утисак као најкомплетнији састав ове смотре. Тако сјајном утиску допринели су и остали чланови МЕЛАНХОЛИКА: **Ненад Танчић**, бубњеви, **Драган Живковић**, гитара, **Бранко Мијовић**, гитара, и **Миодраг Живковић**, бас. Као и у свим сличним групама и овде је долазило до промене чланова, али је ово „дефинитивна постава", како сами кажу. Добра страна њиховог музицирања је што не падају у шаблоне већ се труде да нађу својеврстан музички израз и кад их неко пита „Коме музичком правцу припадате?", увек се нађу у недоумици шта да одговоре. Широки распон гласа Слободанке Стефановић омогућује им различите комбинације, од рока до класичне забавне музике. Сигурно је да ће музика групе МЕЛАНХОЛИК представљати новост на југословенској поп-сцени. Једном речју — пред њима је будућност.

Ако желите да се са њима дописујете, онда забележите контакт-адресу:

ВИС МЕЛАНХОЛИК
Танчић, Трг 14. октобра 6/63,
НИШ

DISCO ПОШТА

Ненад Јеротијевић, Врњачка Бања
Молим вас да ми одговорите да ли постоји начин да се исправе грамофонске плоче искривљене на сунцу?

Не постоји!

Владимир Человић и **Богдан Андрејевић**, Добановци
Имамо по 12 година, а у септембру узимамо 13. и желимо да знамо да ли смо довољно стари да оснујемо један састав. Добро свирамо гитаре и певамо. Да ли би нас овако младе примили на неку аудицију и где то има у Београду?

Довољно сте стари да можете основати ансамбл, питање је само како свирате. Моцарт је држао концерте већ са шест година! Што се тиче аудиција оне се обично одржавају у јесен и то претежно у културно-уметничким друштвима. Можда ће ове јесени аудиције бити и у Дому омладине Београда (Ул. Моше Пијаде) или у Омладинској комуни Врачара (ДАДОВ) Ђуре Салаја 6, па покушајте тамо.

Данијела Милојевић, Зајечар
Волела бих да знам које је све плоче издала Лена Лович?

Лена је почела са снимањем врло млада. Снимила је ЛП »Stateless« (Stiff 940807), »Flex« (Stiff 940825) а појављује се и на музичкој шпици из филма „Ча-ча" (Arabella 200649).

У ПОСЕТИ ГРАДСКОМ МАГАЗИНУ

У трговачком речнику „градски магазин" означава обично продајни центар разноврсне робе где можете наћи оно што у другим трговинама не можете. Али, када је реч о музичком ансамблу ГРАДСКИ МАГАЗИН, онда се такође код њих могу срести неке особине које немају други ансамбли. Пре свега они још не планирају снимање прве плоче, као што то чине многи, јер сматрају да прво морају стећи ширу афирмацију, па тек онда снимати плочу.

— Ко би купио нашу плочу? Само тате и маме...

А да би се изашло из анонимности, треба што више свирати. У њиховом родном граду Новом Саду баш и нема толико места за свирање, па они радо одлазе у околину. Када им се укаже прилика да гостују у неком другом месту, радо прихватају позиве. Већ су имали успеха у Загребу на концерту у „Лапидарију", а такође и на недавно одржаној „Гитаријади 81." у Зајечару.

За разлику од других новосадских група ГРАДСКИ МАГАЗИН прво одабере текстове па тек онда ствара музику.

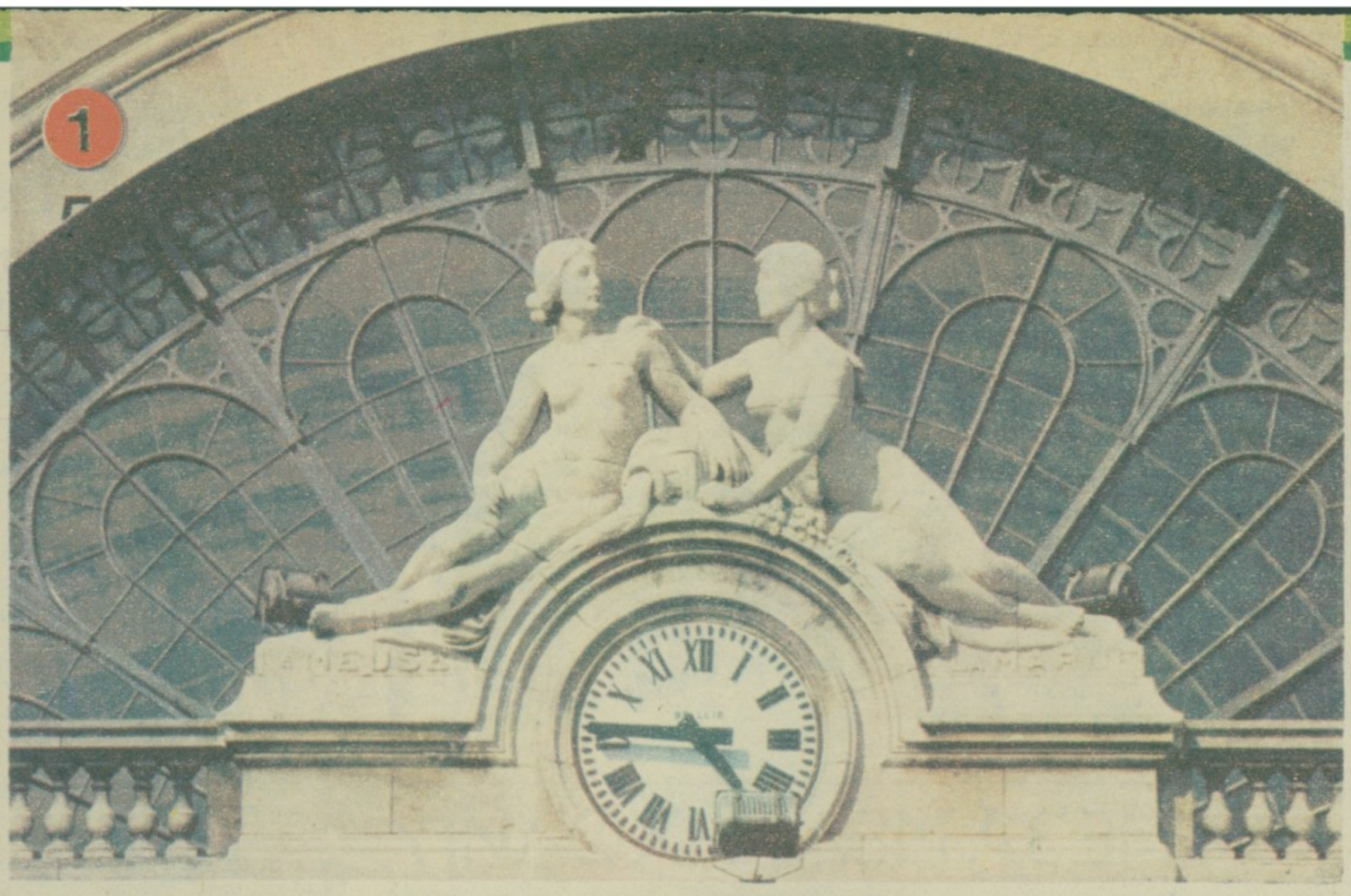
— И назив групе и наши текстови — каже ГРАДСКИ МАГАЗИН — инспирисани су људима, догађајима и животом у нашем граду. Стил нам није одређен јер свирамо оно што волимо!

По мишљењу оних који су их слушали ГРАДСКИ МАГАЗИН спада у перспективне групе и овога лета ће се потрудити да направе неколико снимака у приватном студију. Додуше, неки њихови снимци су емитовани на програму Радио-Новог Сада, али они имају и других композиција које би желели да забележе. Чланови ГРАДСКОГ МАГАЗИНА су:

Синиша Сарић, вокал и по потреби клавијатуре, **Драган Кашиковић**, бубњеви, **Зоран Девић**, бас и **Зоран Живојевић**, соло гитара.

Контакт адреса: ВИС Градски магазин (Сарић).
Матије Гупца 55
21208 Сремска Каменица

ЧЕКАЋУ ТЕ ПОД САТОМ!

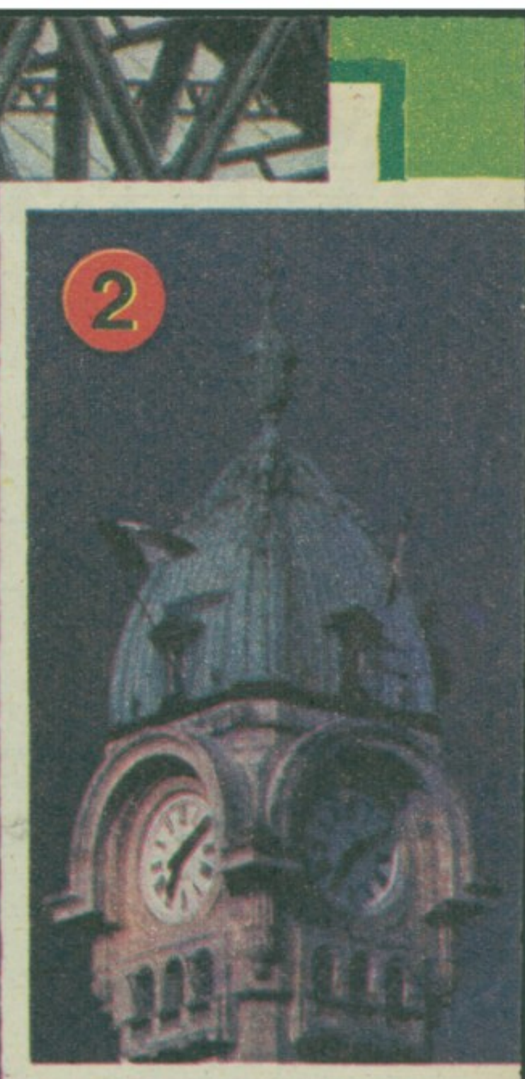

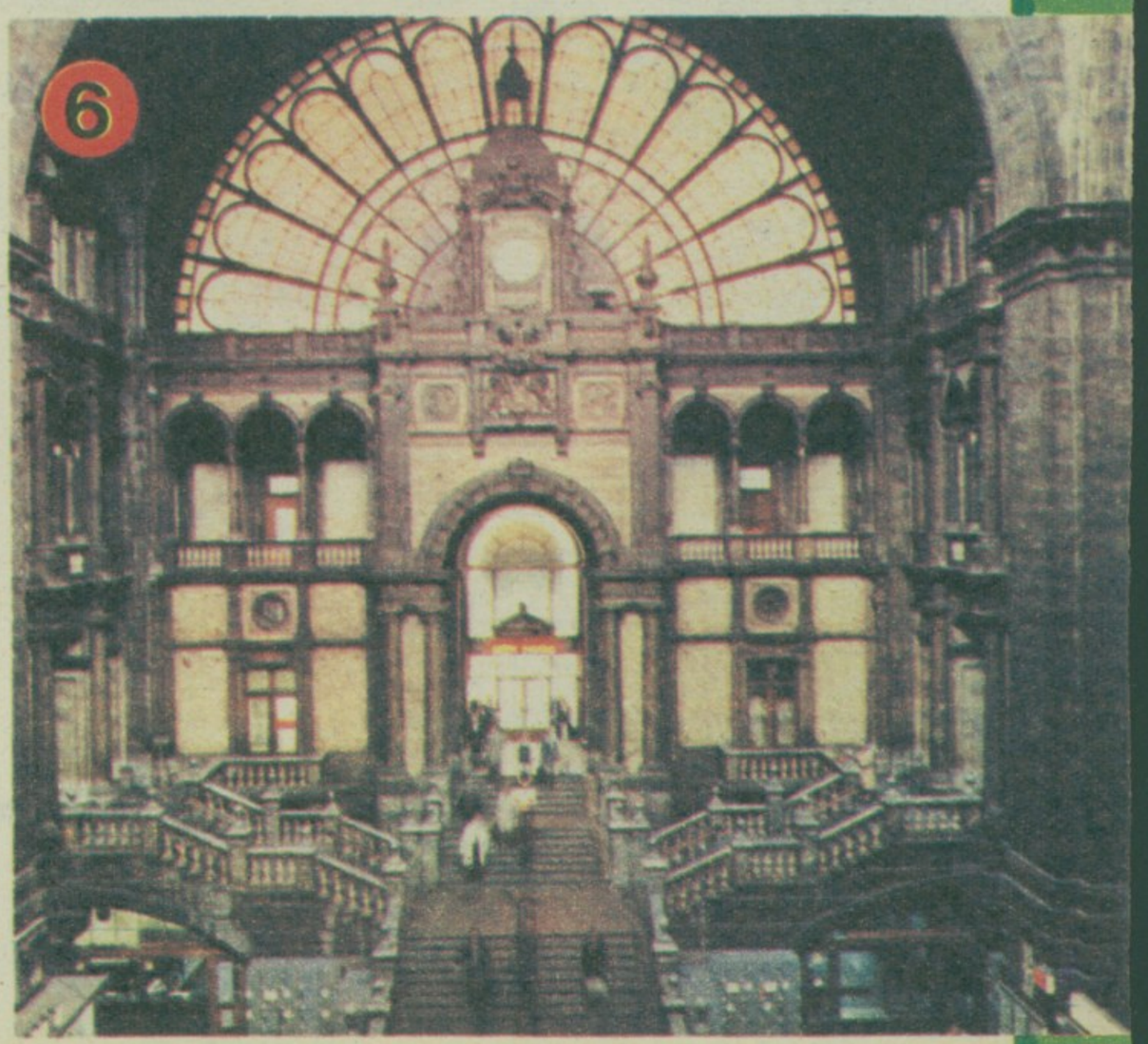
Јубиларна изложба „Све о станицама“, организована поводом 150-годишњице отварања железничке пруге Ливерпул — Манчестер, прве у свету по којој су се кретале искључиво парне локомотиве, кружи Европом и недавно је из Париза стигла у Лондон. Погледајте неколико чувених железничких станица.

Иако су прве железничке станице биле сасвим скромне функционалне грађевине, почетком 20. века почеле су да маме најславније архитекте, инжењере, вајаре и сликаре који су неке од њих претворили у праве катедрале модерних времена. Велика већина тих станица ремек-дела постоји и данас, истина под слојевима чађи и прљавштине. Ужурбани путници углавном не примећују огромне сводове и витке лукове који високо изнад њихових глава на најневероватније начине покривају платформе, а још мање обраћају пажњу на монументалне улазе са свечаним степеништем, стубовима, кулама, балустрадама и безбројним китњастим украсима. У доба када су прављене железница је још представљала фантастичан почетак ере свемогуће технике и отуд мало јавних грађевина на којима се среће толико полета, љубави и маште као на овим палатама од гвожђа, челика и стакла. Данас су железничке станице место кроз које се пролази, по могућности без много задржавања, да би се што пре стигло на неко друго место. Некада су представљале центар друштвеног живота, место за изласке и сусрете, шетњу и провод. Најистакнутија тачка железничке станице био је и остао велики сат, први симбол железнице која је, одједном, од људи тражила да поштују тачно време како би возови могли нормално да функционишу. Чак и они који се нису спремали на пут заказивали су састанке испод станичног сата. Обично нису закашњавали пошто су се огромни бројчаници видели и са удаљености од неколико километара. У свету је данас организован покрет за рестаурацију железничких станица да би им се вратили некадашњи сјај и лепота.

1. Две фигуре на улазу у Париску источну станицу представљају симболично реке Мезу и Марну 2. Сатна кула из 1920. године на железничкој станици у Лиможу, Француска 3. Цртеж чувене лондонске станице Ватерло пред први светски рат. Станица и данас изгледа тачно овако (људи, наравно, не) само су табле с редовима вожње недавно замењене електронским 4. Раскошно украшен ресторан станице Казан у Москви 5. Низ стубова носи лучни кров изнад платформе станице у Брајтону, Велика Британија 6. Огроман улаз у станични хол града Атверпена у Белгији највећи је у Европи.

НОВА ИГРАЧКА — ДИНАЦИКЛ

НЕУМОРНЕ ОСИЦЕ

Пакленим зујањем трицикла на моторни погон млади у Америци овог лета излуђују купаче на пространим плажама сунчане Калифорније

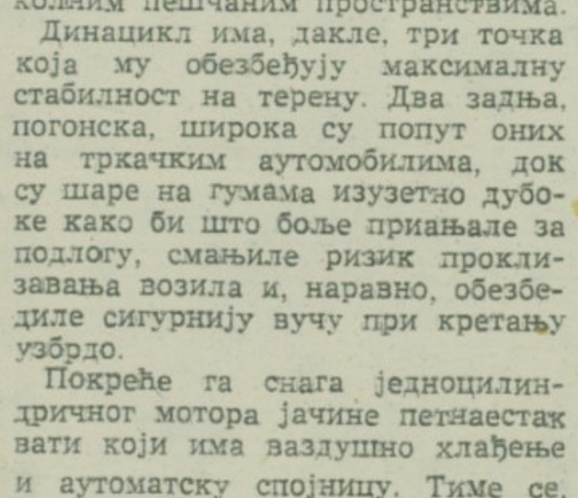
Увек жељни узбуђења млади ових дана на својим специјалним трициклима неуморно јуре пешчаним динама јужне Калифорније шарајући троструким трагом меку подлогу све док у резервоару не остане ни кап горива. А онда — ново пуњење и све из почетка...

Најновија лудост у виду возила намењеног љубитељима песковитих терена на обали мора носи одговарајуће име — **динацикл**. Вожња овим нарочитим трициклом готово преко ноћи постала је хоби младих али и читавих породица које се у ово доба године из свих крајева Америке и света у колонама сливају у летовалишта Калифорније.

Већина стиже караван аутомобилима — отвара пртљажнике и износи своје најновије „играчке" које истог момента, попут неуморних осица, почињу да зује по околним пешчаним пространствима.

Динацикл има, дакле, три точка која му обезбеђују максималну стабилност на терену. Два задња, погонска, широка су попут оних на тркачким аутомобилима, док су шаре на гумама изузетно дубоке како би што боље приањале за подлогу, смањиле ризик проклизавања возила и, наравно, обезбедиле сигурнију вучу при кретању узбрдо.

Покреће га снага једноцилиндричног мотора јачине петнаестак вати који има ваздушно хлађење и аутоматску спојницу. Тиме се, уз довољно енергије за пентрање по брежуљцима, на сасвим једноставан начин постижу различите брзине од којих је максимална педесет километара на час! Такозвано директно управљање и ручна контрола гаса такође имају за циљ да обезбеде сигурну и лагану вожњу.

Повлачењем стартера активира се мотор... Забава може да почне.

За набавку возила није потребан цак пара, као што то обично бива кад су у питању техничке играчке, цена је око два милиона старих динара. Али и поред тога „играчка" је доступна само имућнијима јер треба обезбедити и поприличне резерве новца за остале трошкове: превоз, одржавање, пуњење горивом, разне таксе и сл. Уз то, потребни су километри и километри пешчаних терена, суво ако не сунчано време и довољно смелости за савлађивање, не само већих узвишења него и удубљења, нарочито опасних вододерина које у очврслом песку знају да буду изузетно дубоке и непријатне.

Д. В.

После завршене вожње две особе уз минималан напор уносе возило у пртљажник.

Овако изгледа узбудљива вожња динациклом по неравним песковитим теренима на обали Калифорније.

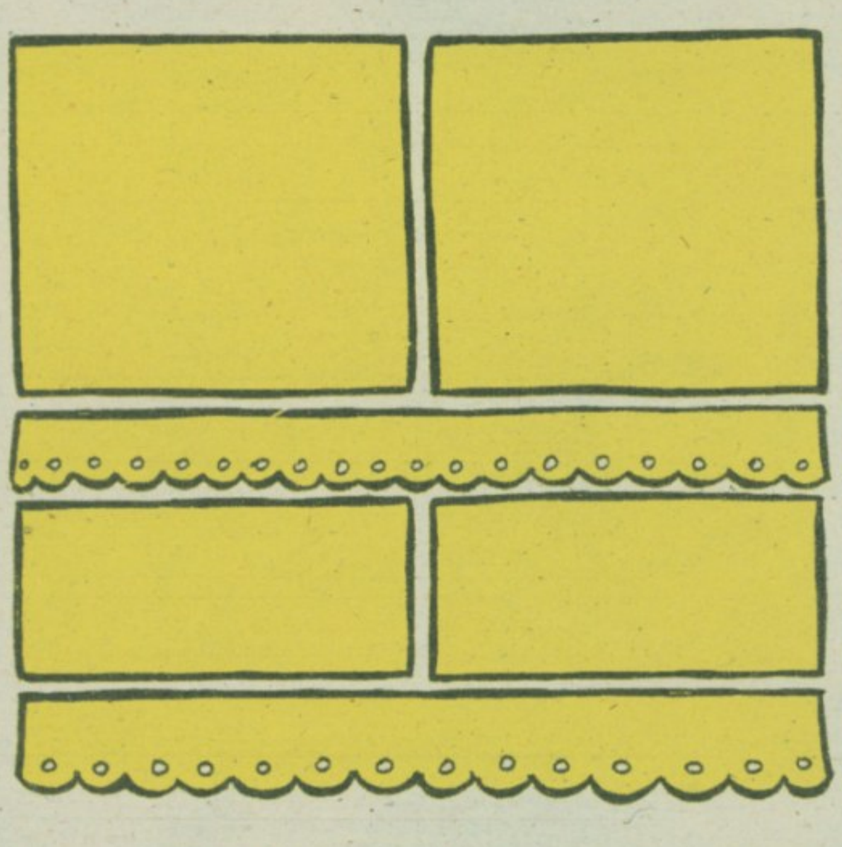
Умишин кутак

СУКЊА ОД ПЕЛЕНА

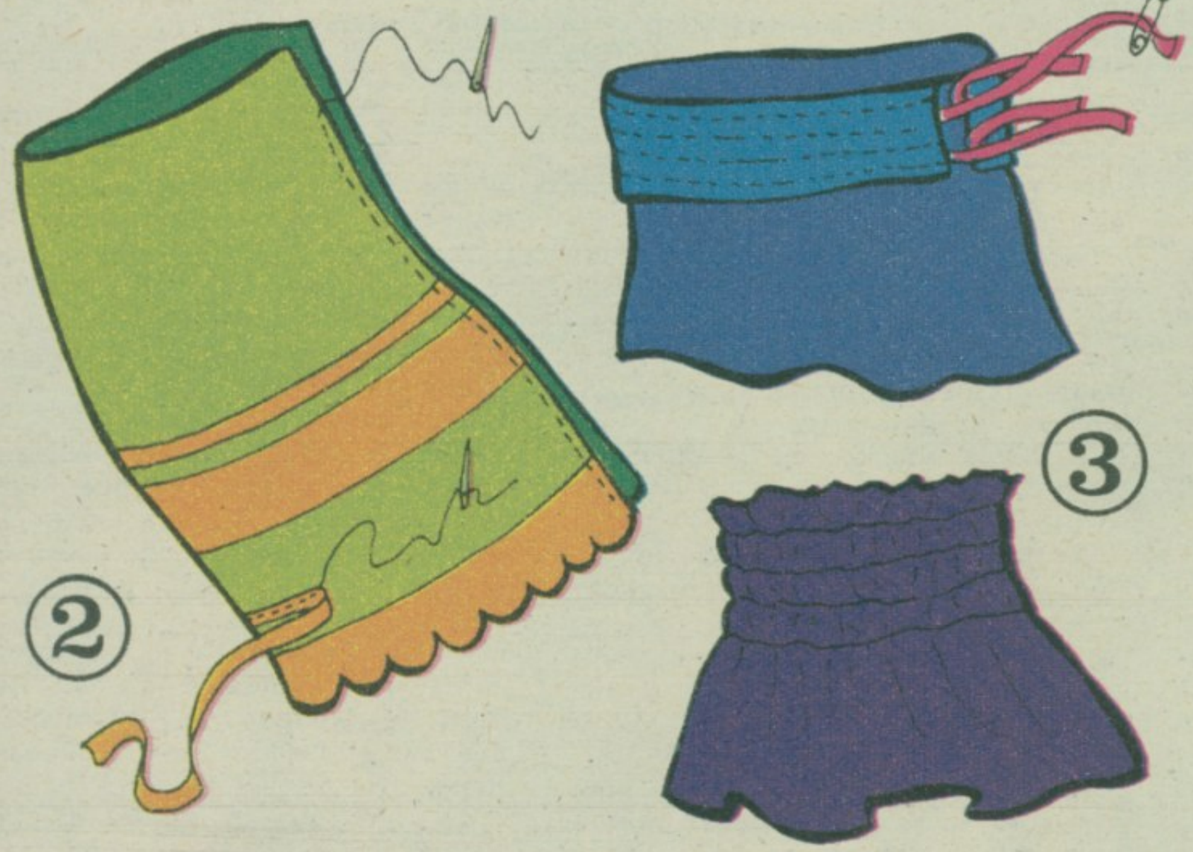

КАКО ДА ЈЕ САШИЈЕТЕ

Ако још немате сукњу од пелена, последњи је час да је сашијете. Потребне су вам три пелене, 4—5 м чипке или веза и 4—5 м свилене траке. Крој се види на **цртежу 1.** Горњи део се састоји од две пелене, затим иде ред веза па две половине пелене (то је трећа пелена исечена напола) и на крају опет вез. Кад све делове ушијемо, саставимо сукњу по бочној ивици и нашијемо свилену траку **(црт. 2).** Горњи део сукње подвијемо на наличје, провучемо два реда ластиша **(црт. 3)** и сукња је готова.

1

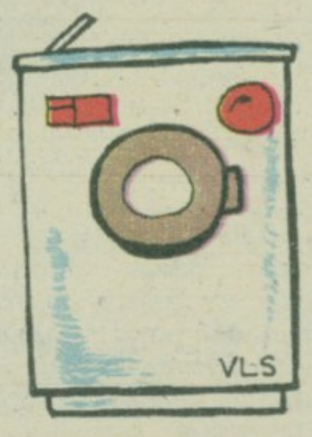

2

3

4

5

О БОЈЕЊУ

Ако желите шарену сукњу, можете је сами обојити. Услов је да ушивени вез или чипка буду од памука. Бојите или у лонцу према упутству на боји или кувањем у машини. Из машине сукња излази равномерно обојена а у лонцу се може комбиновати тако да се сукња лепо сложи и полако извлачи из боје да би, рецимо, горњи део био светлији а доњи тамнији.

Продавница СВЕ

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

— Ви можда жудите за спокојним, идиличним животом на јужним морима? — упитао је Томпкинс. — То би ми веома одговарало — стидљиво је признао Вејн.

РОБЕРТ ШЕКЛИ

Господин Вејн стигао је до краја дугачке узбрдице од сивог изломљеног камена и нашао се пред „Продавницом светова". Изгледала је тачно онако како је чуо од својих пријатеља: мала барака склепана од дрвених отпадака, аутомобилских делова, нешто гвожђурије и покоје окрњене цигле, све премазано модроплавом бојом.

Господин Вејн се осврнуо да провери прати ли га неко и још чвршће стегао пакет под мишком. Затим је, осећајући лаку дрхтавицу због толике храбрости, отворио врата и увукао се унутра.

— Добар дан — огласио се власник.

И он је изгледао тачно онако како су га описивали: висок старац лукавог израза, уских очију и опуштених усана. Звао се Томпкинс. Седео је у столици за љуљање, а на наслону изнад његове главе посадио се велики плавозелени папагај. У просторији су се налазили само још једна столица, сто и на њему зарђали шприц.

— Пријатељи су ми причали о вашој радњи — рекао је господин Вејн.

— Онда вам је вероватно позната и цена — одговорио је Томпкинс. — Да ли сте донели робу?

— Да — одвратио је господин Вејн показујући пакет — али бих пре тога хтео нешто да питам . . .

— Увек желе нешто да питају — добаци Томпкинс папагају који трепну. — Па, изволите, питајте.

— Хтео бих да знам шта се заиста догађа.

Томпкинс је уздахнуо: — Догађа се следеће: ви мени платите, ја вама дам инјекцију која вас избацује из строја. Затим вам, уз помоћ неких справица које држим у задњем делу радње, ослобађам ум.

Док је ово говорио, Томпкинс се загонетно смешкао, а изгледало је као да се и папагај смешка.

— А шта се тада дешава? — инсистирао је господин Вејн.

— Ваш ум, ослобођен тела, може да бира између безбројних светова које Земља емитује у свакој секунди свог постојања.

Томпкинс се, усправљајући се у столици за љуљање, смешкао све отвореније с искрицама одушевљења у очима.

— Да, пријатељу, знали ви то или не, наша сирота Земља је, од тренутка свог рађања из ужареног Сунца, непрекидно производила светове који потичу од малих и великих догађаја. Сваки Александар Велики и свака амеба стварају светове, као што се вода узбурка кад у њу бацате камен, велики или мали. Зар сваки предмет не пројицира сопствену сенку? Да, пријатељу, али Земља има четири димензије и стога пројицира тродимензионалне сенке, опипљиве одразе у сваком тренутку свог постојања. Милионе, милијарде, безброј Земаља! И ваш ум, ослобођен тела, моћи ће да изабере било који од тих светова и да у њему проведе извесно време.

Господин Вејн био је неугодно свестан да Томпкинс говори као директор циркуса рекламирајући једноставно немогућа чудеса. Али, можда су невероватне ствари о којима је причао ипак биле могуће.

— Пријатељи су ми такође казали . . .

— Да сам прворазредни преварант? — довршио је Томпкинс.

— Па, неки су дали да се то наслути — одвратио је опрезно господин Вејн — али ја покушавам да будем објективан. Још су рекли . . .

— Знам шта су вам казали пријатељи болесне маште. Говорили су вам о задовољењу жеља. Да ли о томе желите да се распитате?

— Да — потврдио је господин Вејн. — Казали су да све што пожелим, све што хоћу . . .

— Сасвим тачно — прекинуо га је Томпкинс. — Уосталом, другачије не би ни могло бити. Суочен с безбројним световима мозак бира руковођен искључиво жељом. Ваши најскривенији и најдубљи снови су једино што је важно. Ако случајно гајите жељу за убијањем . . .

— Никада! — узвикнуо је господин Вејн.

— . . тада ћете моћи да убијате до миле воље, да се до очију упрскате крвљу. Претпоставимо да уместо тога жудите за влашћу . . . У том случају изабраћете свет у коме ћете озбиљно и дословце бити прави бог. Буда, на пример . . .

— Веома сумњам да бих . . .

— Постоје, наравно, и другачије жеље — наставио је Томпкинс. — Сви рајеви и паклови. Гозбе, опијања, љубав, слава . . .

— Врло необично! — изустио је господин Вејн.

— Да — сложио се Томпкинс — али ово мало што сам вам набројао ни издалека не исцрпљује све могућности. Ви, може бити, жудите за спокојним, идиличним животом на неком острву у јужним морима . . .

— То би ми веома одговарало — стидљиво је признао господин Вејн. — Али како ћу бити сигуран да је доживљај стваран? Ваша цена је веома висока, однеће ми целу имовину а, колико ми је познато, ви ћете ми само убризгати дрогу после чега ће све бити сан. Све што поседујем за инјекцију хероина и прегршт лепих обећања!

Томпкинс се стрпљиво осмехнуо. — Доживљај нимало не личи на последицу дејства дроге, а још мање на пуки сан.

— Ако је све тако као што кажете — рекао је господин Вејн помало раздражено — због чега у свету жеља не може да се остане заувек?

— Радим и на томе и због тога је моја услуга тако скупа — морам да набављам материјале и финансирам експерименте. Досад нисам успео да разбијем окове који везују људе за ову нашу Земљу и приморавају их да се врате из светова жеља. Али, и даље се надам.

— Била би то велика ствар — одговорио је учтиво господин Вејн.

— Разуме се да би била! Епохална! — узвикнуо је Томпкинс с неочекиваним одушевљењем. — Тада бих ову бараку претворио у вратнице за бекство! Тада би мој метод био бесплатан! Свако би могао да оде на Земљу својих жеља, Земљу која му заиста одговара, и препусти ово проклето место паповима и црвима . . .

Томпкинс се усред говора нагло смирио.

— Ви знате моју цену — рекао је. — Ако не будете потпуно задовољни услугом, све ће вам бити враћено.

— Поштени сте — одговорио је господин Вејн већ сасвим убеђен — али постоји још нешто о чему су ми говорили пријатељи, оно о десет изгубљених година живота.

— То је неизбежно и не може вам бити враћено. Мој метод излаже цео нервни систем ужасном притиску и могућност дугог живота смањује се сразмерно напрезању. То је један од разлога што је наша назови — влада прогласила мој рад незаконитим.

— Имам утисак да се ипак не држе строго слова закона — приметио је господин Вејн.

— Имате право. Метод је забрањен као „сумњив и штетан", али и функционери су обични људи. И они би, као и остали, радо напустили овакву Земљу.

— Цена је превисока — гласно је размишљао господин Вејн стежући још чвршће пакет под мишком. — А још и десет година живота! И све то да бих утолио најскривеније жудње . . . Морам о томе још мало да размислим.

— Дабоме, добро размислите и одлучите се — одговорио је Томпкинс ноншалантно.

***

Господин Вејн је размишљао целим путем на повратку кући. Када се воз зауставио у Порт Вашингтону, на Лонг Ајленду, још је размишљао. Мислио је на лукаво лице старог Томпкинса, на могуће светове и испуњење жеља и док се колима возио од железничке станице до куће.

Чим је ушао у кућу морао је, милом или силом, да престане с размишљањем. Његова жена Џенет захтевала је од њега да енергично поразговара с помоћницом која се поново одала пићу, син Томи молио га је да му помогне око бојења чамца, мала Пеги је желела да му исприча како је провела дан у забавишту . . .

Касније, док су се одмарали у дневној соби пошто су деца отишла на спавање, Џенет примети:

ТОВА

— Изгледаш забринут, драги. Имао си непријатности на послу?

— Ох, ништа... као и сваког дана. — Разуме се да није имао намеру да јој каже како је узео слободан дан да би посетио Томпкинса и његову оронулу „Продавницу светова". Није му падало на ум ни да јој повери како сви људи, бар једном у животу, имају право на испуњење својих најскривенијих жеља. Џенет је била сувише разумна и практична да би га разумела.

Уследили су грозничави дани. Вол Стрит је био ускомешан због догађаја на Блиском истоку и у Азији, а из истих разлога и берза је била нестабилна. Господин Вејн се усредсредио на посао и покушавао је да избаци из главе мисли о остварењу жеља у замену за све што има плус десет година живота. Стари Томпкинс је сигурно био потпуно луд!

Сваког викенда ишао је с Томијем на једрење. Томи је желео нова једра, али је господин Вејн био одлучно против. Можда идуће године кад се берза стабилизује и послови крену набоље. Понекад би, када деца легну, једрио са Џенет. Пловили су по мирној води према огромном жутом месецу.

— Сигурна сам да ти се нешто мота по глави — говорила би Џенет с времена на време.

— Драга, молим те...

— Ти од мене нешто кријеш!

— Којешта, шта ти пада на памет!

— Онда ме загрли, тако...

И једрилица би неко време пловила како ју је носио ветар, без икога да управља.

Жеља и испуњење... А онда је стигла јесен и једрилица је извучена на суво. Берза се смирила, а Пеги је зарадила мале богиње. Томи је желео да зна разлику између обичних, атомских, хидрогенских, кобалтних и свих осталих типова бомби о којима су писале новине. Господин Вејн се трудио да му објасни што је боље могао, а пијану кућну помоћницу су отпустили.

Тајне жеље — ех, одлична идеја. Можда је господин Вејн заиста желео неког да убије, или да живи на острву у јужном мору. Али, није могао да се извуче од одговорности свакодневног живота. Имао је на врату двоје деце и жену бољу него што је заслуживао.

Можда тамо око Божића...

Али, усред зиме избио је у гостинској соби, срећом празној пожар. Криве су биле дотрајале електричне инсталације. Ватрогасци су стигли на време и није се десило ништа страшно, али му је догађај помогао да старог Томпкинса, бар за извесно време, избрише из главе. Требало је дотерати гостинску собу, а господин Вејн се поносио својом старом господском кућом намештеном с много укуса.

На послу је владала несигурност праћена благом хистеријом због затегнуте међународне ситуације. Ти Руси, па Арапи, Грци, Кинези... Интерконтиненталне ракете, атомске бомбе, вештачки сателити... Господин Вејн је проводио на послу дуге сате, понекад до касне вечери.

Томи је добио заушке, део крова морао је неодложно да се поправи. Убрзо потом требало је мислити на фарбање једрилице пошто је дошло ново пролеће.

Тако је прошла година и господин Вејн заиста није имао много времена да лупа главу о својим потајним жељама. Можда следеће године. У међувремену...

***

— Па? — чуо је Томпкинсов глас. — Како се осећате?

— Одлично — одговорио је господин Вејн. Устао је са столице и протрљао чело.

— Да ли желите да вам вратим новац? — питао је Томпкинс.

— Нипошто. Оно што сам доживео било је више него задовољавајуће.

— Увек тако бива — изјавио је Томпкинс намигујући папагају. — Па, где сте били?

— У једном свету из недавне прошлости.

— Има их толико. Да ли сте открили која је ваша најдубља жеља? Убијање? Острво на јужном мору?

— Волео бих да о томе не говоримо — рекао је учтиво али одлучно господин Вејн.

— Многи не желе да разговарају са мном — промрсио је Томпкинс намргодивши се. — Убио ме бог ако знам зашто!

— Зато што... па, мислим да је свет човекових најдубљих жеља нека врста светиње. Немојте се вређати... Да ли ћете икад успети да га учините вечним? Свет који свако изабере, мислим...

Старац је слегао раменима.

— Покушавам. Ако успем, сазнаћете. Сви ће сазнати.

— Разуме се. — Господин Вејн је истресао на сто садржину пакета који је носио под мишком: пар војничких чизама, нож, два котура бакарне жице и три мале месне конзерве.

— Одлично — рекао је Томпкинс с блеском у очима. — Одлично, хвала вам.

— Због ом — опростио се господин Вејн. — Хвала вама!

***

Господин Вејн се извукао из бараке и брзим корацима пошао низ стазу од изломљеног камена. Са узвишице, докле год је сезао поглед, простирале су се гомиле рушевина смеђе, сиве и црне боје. Протезале су се до самог хоризонта, створене од мртвих градова, од измрвљених остатака дрвећа, од финог беличастог пепела који је некада био људско месо и кости.

— У реду — рекао је самом себи господин Вејн — вредело је.

Та година прошлости коштала га је свега што је имао и десет година живота. Да није можда ипак само сањао? Али, и да је тако, вредело је.

А сада ће апсолутно морати да престане да мисли на Џенет и децу. Све је свршено, осим ако Томпкинс не усаврши метод. А дотле треба бринути како да се преживи.

Помоћу Гајгеровог бројача на згрлавку руке пронашао је међу рушевинама путељак који није био радиоактиван. Било би пожељно да у склониште стигне пре него што падне вече, пре него што изиђу пацови. Ако не пожури, неће добити вечерњу порцију крompира.

укрштене речи

ИВАН МЕШТРОВИЋ

Рођен у селу Врпољу код Книна, Иван Мештровић (1883—1962) прво је као самоук почео да се рве са уметничким обликовањем камена, а затим учио у сплитској радионици Пава Билинића клесарски занат. Академија у Бечу и снажан утицај Родена у Паризу допринели су коплетирању уметника који је веома млад замислио монументални Видовдански храм. Међутим, он није могао бити изведен, али се његови фрагменти данас налазе у Народном музеју у Београду (називе уписати испод **бројева 1, 3, 4 и 5**). Аутор многих монументалних јавних споменика (онај који се налази на Авали уписати испод **броја 2**) једно време је био инспирисан византијском, готском и црначком скулптуром, назив једне такве скулптуре треба уписати поред **броја 6**!

АУТОРВЕ-ЋАК	1	ОДАБРАТИ ГЛАСАЊЕМ	2	НОКТУ, ПРЕКОНОГИ	ФРАНЦ. ПИСАЦ АЛЕКСАНДАР	ПИСАЋИ ПРИБОР (ТУР.)	КАПРИНИРАТИ СЕ	ИМЕ БОКСЕРА ПАРТЉОВА	ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ
БИОСКОП					УСИЈАНА ВУЛКАНСКА МАСА				
ПРОЗЕБЛИНА									РУСКИ ХУМОРИСТ ИТЬА
ДОЗНАВАТИ									
ПРЕПОРОДИТЕЉ, ОБНОВИТЕЉ									
ДАВАТИ НАТРАГ УЗЕТО								ФЛУОР 3	
ГРАД У ФРАНЦУСКОЈ				МЕСТО НА КОСОВУ	КРАЈ У САУДИЈСКОЈ АРАБИЈИ	"ТЕХНИЧКИ КЛУБ"			
ОБЛАСТ У ГРЧКОЈ						ЗНАК ЗА ИРИДИЈУМ			4
МЕКСИЧКИ ПЕСНИК МИРОН САЛВАДОР						УСАТЉЕН ОЗНАКА ПРИ КЛАЊЕЊУ			
"ЕАСТ"		ПРОСВЕТНИ РАДНИК (ТК.) 5							
ТРГОВАЧКИ ВУНОТ							СЛИКАР ГРЕКО ИВАН ТАЖУРАНИЋ		
ВЕРАН					АТИКОХОТИНО ПИКЕ ПИСАР				
КАРАБОРБЕВ БУЉУБАША ПЕТАР						ВРСТА ГЛОДАЧА "ДОКТОР"			
"КИЛОВОЛТ"			ВЕЗНИК ВРСТА ПЛОВКЕ				Б.О. ПТИЦА ГРАБЉИВИЦА		
ОСТРВО У ПРЕСПАНСКОМ ЈЕЗЕРУ				УГРУШАК КРВИ НАШ ПЕВАЧ ПРША					
ПРИГУШЕНИ ЗВУК	НАЂИНАК СПАСЕНИЈЕ БАБОВИЋ					ИТАЛИЈАНСКА ТВ ПРЕВЛАКА НА МАЛАКИ			
ПОКРАЈИНА У КОНГУ					ИТЕ МАРКСА				
ЗНАК ЗА УРАН		УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ АМПЕР			АМЕРИЧКИ БОКСЕР МАРКИАНО АЗОТ				
6							САМОГЛАСНИК И СУГЛАСНИК		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Позориште, отад, клип, вепар, ехо, рти, отпад, аис, Гружа, т, ит, Еме, Амро, нота, Коља, дрво, унука, нар, зидарке, т, Еки, чавка, Лам, Ирон, е, аз, адут, нд, анкета, гамбит, п, ГОВОР ЗЕМЉЕ, рара, раут, учено, ута.

ТОМ И ЏЕРИ

ЈЕ Л' МОГУЋЕ ?

ПРВИ ПУТ МИ ЈЕ У СНУ ПАЛА ЛУДА ИДЕЈА!

ЈЕ'Н, ДВА, ЈЕ'Н...

ЈЕ'Л ТО НЕКА НОВА ИГ'РА, ТОМЕ ?

ДА! ЗОВЕ СЕ - ЛОВ НА МИША!

ЗБОГОМ, ЏЕРИ!

СТАНИ! АКО ВЕЋ ТРЕБА ДА МЕ ПОЈЕДЕШ, НЕК БАР БУДЕМ У СЕНДВИЧУ!

ВАЖИ! САМО ДА ТЕ ДОБРО ЗАЧИНИМ!

ДОДАЈ ЈОШ БИБЕРА! ЈОШ! ЈОШ!

DIST. EDITORS PRESS SERVICE, INC

А...ПЋИХАДА!

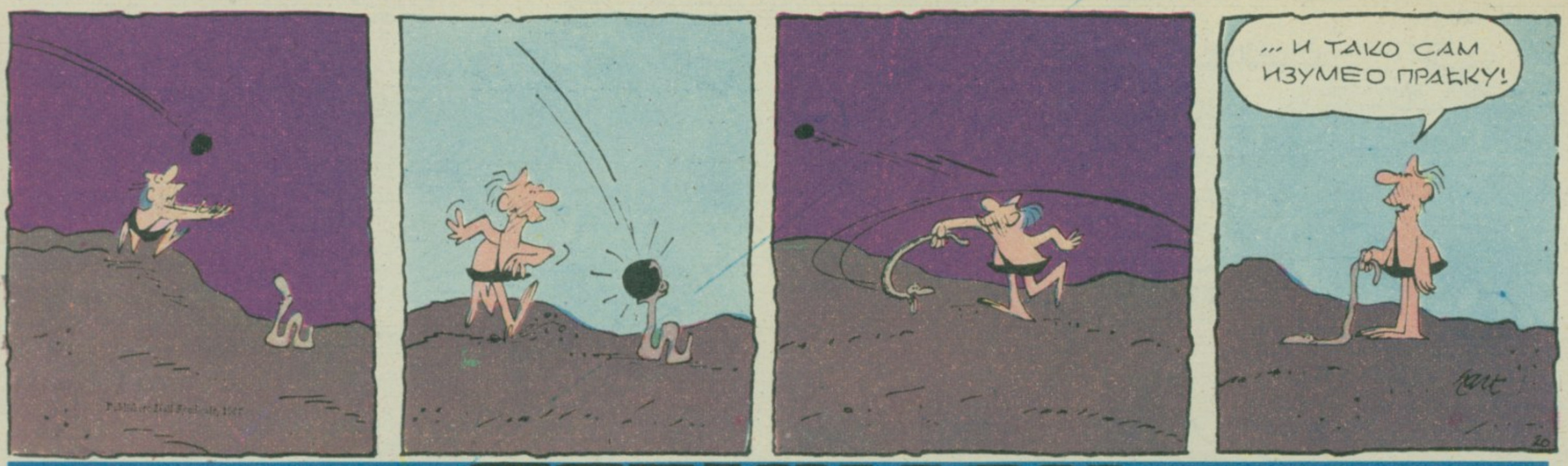
ФУУ

А...ПЋИХА!

А...ПЋИХА!

РЕЦИ МИ, САМО, ТОМЕ, ДА Л' СИ ПОБЕЂЕНИ ИЛ' ПОРАЖЕНИ!

GOOFT & KAY

ПЧЕЛИЊАРИ

ЗА ПРИЈАТЕЉЕ PEZ-а

Поново имамо бељ-PEZ!
Да би удовољили великом интересовању, поново смо урадили још 5.000 комплета PEZ-бељ.
Пожурите са наруџбином!
Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ PEZ-а 61111 Љубљана п. п. 8
Износ од 30.— динара платићеш поштару по пријему бељева.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број | ком. | Датум рођења

PEZ KLUB

HP Kolinska

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

КАБИНЕТ ЗА ФОНИЈАТРИЈУ

Као редовни читалац вашег листа користим прилику да вам и ја упутим једно питање: желио бих знати да ли у Сарајеву постоји нека установа која се бави отклањањем говорних мана?

Златко Дедић,
Сарајево

При Оториноларинголошкој клиници Клиничке болнице Кошево, Моше Пијаде 23, постоји Кабинет за фонијатрију који се бави отклањањем говорних поремећаја.

ВИЛХЕЛМ ИЛИ ВЕЛИМИР

У броју 1533 објавили сте чланак „Љето у Рогашкој Слатини" у којем сам нашао податак да је изабраница кнеза Михајла била кћи мјесног поштанског чиновника... То ме је довело у недоумицу јер сам својевремено у часопису „300 чуда" из 1958. године прочитао чланак у којем је писало да је велика љубав кнеза Михајла била кћи ветеринара који је живио и радио у Рогашкој Слатини. Из ове везе кнез је добио ванбрачног сина Вилхелма односно Виљема или Велимира како га још називају. Аутор чланка у „Забавнику" пише да се Велимир презивао Тодоровић а аутор чланка у „300 чуда" Теодоровић. Интересује ме шта је заправо тачно? Знам да је Велимир живео у Минхену и да је жарко желио да дође у Србију али му то ондашње власти нису дозволиле. Можда би било добро да у вашем листу објавите још један чланак који би разјаснио све ово.

Ђ. Смиљанић,
Браће Листић, 11/I
Бања Лука

Пишете нам да сте прочитали текст о тајној љубави кнеза Михајла Обреновића у нашем листу и упоредили га са текстом часописа штампаног још 1958. године и кажете да се Велимир, ванбрачни син српског владара, звао Вилхелм. Збуњује вас што наводимо да је та љубавна веза кнеза Михајла у Рогашкој Слатини била кћи поштанског чиновника, а ви у поменутом часопису налазите да је потицала из породице неког ветеринара.

Шта је тачно?

Да сте пажљиво прочитали наш текст видели бисте да и ми Велимира поминемо као Вилхелма. Српско име узео је касније, а презиме свог старатеља, тада познатог сликара Стеве Тодоровића. Што се тиче података о кћерки поштанског чиновника, узели смо га од породице Христић, одане династији Обреновић. Један члан те породице био је хроничар старог Београда, а његов отац, велики привржeник кнеза Михајла, старао се о унутрашњим пословима тадашње Србије. Онај ко је стајао на челу полиције знао је много, готово све. Не треба сумњати да је знао и све детаље о кнежевој тајној љубави.

ЧАРОБНА КОЦКА

Молио бих те да ми одговориш да ли у нашој земљи може да се набави мађарска чаробна коцка и колико она кошта? Уколико неки читалац „Забавника" има ову коцку а жели да је прода, нека ми се јави на адресу Дејан Катић, Анке Спајић 60, Косовска Митровица.

Мађарска коцка може повремено да се нађе у београдским продавницама комисионе робе по цени од 400 динара. Тренутно је има у продавници „Посредник" у Кнез-Михаиловој улици 32.

ЗВЕЗДА ХАЈДУК

Иако ти пишем први пут, надам се да ћеш ми одговорити. Желио бих знати ко је кога више пута побиједио, „Хајдук" „Црвену звезду" или „Црвена звезда" „Хајдук"?

Игор Ђуровић,
Мехмеда Делића 6
Бањалука

„Црвена звезда" и „Хајдук" одиграли су укупно 97 утакмица. У тим дуелима „Звезда" је забележила 37 победа, 39 пораза и 21 нерешен резултат. Занимљиво је да је „Хајдук" једини тим са којим „Звезда" има негативну гол-разлику.

МЕЧЈЕ УВО

Мада сам твој редовни читалац, јављам ти се први пут с надом да ћеш ми помоћи. Пошто сам филателиста дошла сам на идеју да обрадим неку област, па сам се одлучила за флору. О биљкама одштампаним на маркама тражила сам податке у разним енциклопедијама и успела да пронађем готово све. Једини проблем остале су ми биљке мечје уво и жути раван: о њима нисам успела баш ништа да сазнам. Можеш ли ти бар нешто да ми кажеш о њима?

Милена Кубичела,
Берте Кучере 20/5
Јајце

Мечје уво спада у фамилију боровница. То је ниска, полудрвенаста биљка која пружа гране по земљи. Мечје уво „признају" и

народна и званична медицина а користи се за лечење мокраћних путева. Од њега се справља добро познати увин чај. За лечење се користи само надземни део биљке.

Жути раван је врста хајдучке траве а користи се за лечње неких обољења желуца и црева. Захваљујући веома пријатном мирису, често се додаје и чајевима за плућне болести и обољења дисајних путева. У народној медицини користи се и за лечње хемороида.

ПРИПРЕМИ ПРИЈЕМНИ!

Имам 20 година а „Забавних" читам од када сам пошао у школу. Страшно волим историју а посебно ме интересује други светски рат, па бих желео да постанем професор или бар наставник историје. Имам ли ја икаквих могућности да постанем студент с обзиром да сам завршио само школу за КВ раднике и да радим?

Љубиша Гајић,
Књажевачка 43
Ниш

На Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду сазнали смо да можеш да упишеш студије историје, редовно или ванредно, под условом да положиш пријемни испит. За тај испит треба да припремиш следећу групу предмета: српскохрватски језик (полаже се само писмени), општу и националну историју, филозофију, са логиком и психологијом, и један страни језик (то може да буде француски, енглески, немачки, руски или италијански). Сва потпунија обавештења можеш добити на самом Факултету који се налази у Чика Љубиној 18 до 20 или на телефон 639-222, локал 240.

АПСОЛУТНО — ПРВИ!

Пишем ти надајући се да ћеш овог пута наћи времена да ми одговориш ко је светски првак у карату и колика је његова висина и тежина? Интересује ме и да ли је тачно да брзина ударца ногом зависи од снаге ножних мишића?

Читалац из Хан-Пијеска

На светском првенству у карату одржаном у августу прошле године у западнонемачком граду Бремену титулу апсолутног првака стекао је Јапанац Тошихиро Мори. Он је у финалном мечу победио нашег такмичара Душана Дачића из Новог Сада коме је тако припала титула светског вицешампиона. Тошихиро Мори је висок негде око 175 cm, а тежак између 80 и 90 kg.

Што се тиче брзине ударца ногом, она посебно зависи од експлозивне снаге такозваног четвороглавог бутног мишића.

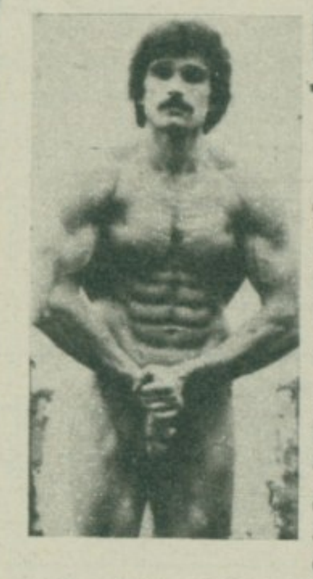
ИПАК МАЈМУН

Занима ме у коју врсту животиња спада макаки? Да ли припада роду мунгоса, као што тврди моја сестра, или роду мајмуна као што ја мислим?

Читатељка из Београда

Мунгос је животиња слична мачки и куни а макаки, заједно са павијанима, образује, како кажу зоолози, добро познату и лако препознатљиву породицу **псетоликих мајмуна.** Потпуно сложни по овом питању, стручњаци су несложни по једном другом, наиме, никако да усагласе мишљења око одређивања граница и назива појединих врста. Ипак, можда би, по некој систематици, могло да се издвоји осам прилично изражених група.

Првој припада магот, безрепи мајмун који живи у северној Африци. Најпознатији макаки је свакако резус који се у великом броју користи за научна истраживања почев од медицине до ко-

РАЗВОЈ ТЕЛА

„Мр. Југославије", првак Југославије у Body bildingu, Ненад Бркић (на слици) вам препоручује: „Ако желите да развијете и обликујете тело, да добијете атлетску фигуру, обратите се нама. Све потребне реквизите и брошуру „Атлета" у којој су изнесене све тајне тренинга и исхране шампиона — цена 80 динара. Пишите на адресу: BODY BUILDING KLUB п. п. 118 54000 ОСИЈЕК

Војка Васић, 15306 Прњавор, Небојше Јерковића — 14 година, воли рок музику, уз писмо би волела да добије и фотографију

Марјана Ивановић, 11090 Београд, Варешка 15/2 — 15 година, воли све што воле млади

Оливера Раљић, 74000 Добој, Гељска 8 — 14 година, воли диско музику и вестерн филмове, сакупља постере и салвете

Наташа Илић, 11090 Београд, Николе Марковића 8 — 15 година, воли све што воле млади

Оливера Деспинић, 26000 Панчево, Ул. Браће Јовановић, ОШ „С. Јовановић" — 13 година, воли спорт и диско музику, сакупља значке и маркице

Јасна Исић, 75360 Орашје на Сави, ЈНА 43 — 13 година, одговара свима

Јасмина Мајсторовић, 22327 Марадик, ОШ „Бранко Радичевић" — 12 година, сакупља салвете и разгледнице, навијач Црвене звезде

Две пријатељице **Хелга Матковић и Драгана Малиновић**, по 13 година, траже ради дописивања два брата близанца од 13—14 година. Оне воле музику, спорт и путовања, моле да уз писмо добију и фотографију. Адреса:
ОШ „Јосип Брусић", Ивана Рендића бб, 51000 Ријека

Садија Субашић, 75360 Орашје на Сави, Народне републике 78 — 13 година

Данијела Тешановић, 11000 Београд, Љубе Дидића 30 — 11 година, воли забавну музику, сакупља значке, марке и привеске, навијач Црвене звезде

Елвира Гујаш, 22327 Марадик, ОШ „Бранко Радичевић" — 12 година, сакупља салвете, разгледнице и хемијске оловке

Ана Кнежевић, 12000 Пожаревац, ОШ „Доситеј Обрадовић", Јована Шербановића 8 — 13 година, воли Прљаво казалиште и Генерацију 5, навијач Партизана, одговара на сва писма

Оливера Драговић, 38000 Приштина, Улпијана С—1/9 — 13 година, навијач Црвене звезде, воли Сребрна крила и Битлсе

Владанка Вигњевић, 71000 Сарајево, Омладинско шеталиште 18/V — 12 година, желела би да се дописује са вршњацима из Македоније

смонаутике. Трећој групи припада медведасти мајмун који живи у снежним планинама Сечуана и на западу централног дела Кине. У Јапану живе макаки који, као и сви остали, обожавају воду: не само што редовно иду на купање и добро пливају већ се у њој и хране љускарима. Врста која живи у пећинама на обали Формозе је по својим одликама полуводена животиња. Храни се искључиво оним што нађе на обали, шкољкама, раковима и неким врстама морских алги. Сличан укус, бар што се тиче хране, има макаки који живи у мочварама дуж обале и при ушћима река у Бурми, Тајланду, Малаји и на неким индонежанским острвима. На острву Целебес живи такозвани тресетни макаки који уместо репа има патрљак а од свих осталих врста мајмуна разликује се по томе што лови животиње и поред тога што се радо храни корењем и плодовима. У јужној Индији и у Шри Ланки живи макаки с „капицом." Обе врсте имају на врху главе дугачку длаку која се пружа у свим правцима, али се дели на челу. Најнеобичнија врста је лав-мајмун. Ову црну, сјајну животињу високу око 60 cm са кратким репом који се завршава великом кићанком називају још и црним брадатим мајмуном. За ову врсту зоолози кажу да је необично лукава али да, припитомљена, власника обасипа нежношћу.

ЗАБАВНИК У ЦЕЛОМ СВЕТУ

Желела бих да знам ко је измислио прво писмо и да ли се „Забавник" извози у неке друге земље?

Беба из Пирота

Веома дуго веровало се да је најстарије писмо настало у Египту пре 5000 година. Међутим, већина научника данас сматра да је клинасто писмо којим су се служили Сумери много старије од хијероглифа (о томе смо писали не само у „Малој пошти" већ и у осталим рубрикама доста опширно).

Што се тиче „Забавника" он се, осим у нашој земљи продаје још и у СР Немачкој, Аустрији, Шведској, Француској, Енглеској, Сједињеним Америчким Државама, Канади, Аустралији, Чехословачкој, Румунији и Грчкој.

ТАНЈУГ

Пишем ти већ други пут и надам се да ћеш ми бар сада испунити жељу и одговорити када је основана агенција „Танјуг" и шта њено име значи?

Мирослав Поповић,
Исе Секицког 11а

Танјуг је основан уочи Другог заседања АВНОЈ-а у Јајцу, тачније 5. новембра 1943. године а његово име је скраћеница од Телеграфска агенција нове Југославије.

МАМИН ПАСОШ УЗ — МАМУ!

Интересује ме да ли бих могао да путујем са стрицем у иностранство користећи мамин пасош у који сам уписан?

Небојша,
Бољевац

Не! Пасош који гласи на име твоје мајке а у који си и ти уписан можеш да користиш само онда кад путујеш с њом. Да би ишао са стрицем, мораш имати индивидуални пасош а за његово вађење потребна је венчаница твојих родитеља, затим твој извод из матичне књиге рођених, 2 фотографије и захтев да будеш избрисан из маминог пасоша. Уосталом, све то ће ти потанко објаснити у Одељењу за пасоше Секретаријата за унутрашње послове у твом граду.

Политикин Мозаик

ЈЕ НАШАО РЕШЕЊЕ ЗА ВАШЕ СЛОБОДНО ВРЕМЕ

РЕШИТЕ И ВИ Политикин Мозаик

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:
Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзад Худаверди.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY

МИКИ

ХМ... КУДА БИХ МОГАО ДАНАС ДА ИДЕМ?

ЕВО РЕШЕЊА!

ДАНАС ЦИРКУС

UKT

ХАЈДЕМО У ЦИРКУС, МИЋО!

ИЗВИНИ...

... АЛИ МОРАМ НА РОЂЕНДАН КОД ТИКИЦЕ!

ЖАО МИ ЈЕ, МИКИ! ЦИРКУС ОТПАДА! ИДЕМ КОД КОЗМЕ-ТИЧАРКЕ!

ХЕЈ, ШИЉО! ШТА КАЖЕШ О ЈЕДНОЈ ЦИРКУСКОЈ ПРЕДСТАВИ?

БАШ БИ БИЛО ФИНО, АЛИ САМ ОБЕЋ'О ХОРАЦИЈУ...

ТИ СИ МИ ПОСЛЕДЊА НАДА, ПЛУТОНЕ! ХОЋЕШ ЛИ У ЦИРКУС?

ПЛУТОН

1-6

ВАУУУ!

Copyright © 1980 Walt Disney Productions World Rights Reserved

ЖАО МИ ЈЕ... ПСИМА ЈЕ ЗАБРАЊЕН УЛАЗ!

УЛАЗНИЦЕ

Distributed by King Features Syndicate, Inc.